

HERFRA MIN VERDEN GÅR

*En bog skrevet af 10. classes elever på
Baunehøj Efterskole*

© Baunehøj Efterskole 2004

Omslag: Marianne Sidelmann

Tilrettelæggelse og redaktion: Uffe Raahede

Tryk: Rounborgs Grafiske Hus, Holstebro

Udgivet på forlaget

ÆRLIG TALT

Uffe Raahede

Baunehøj Efterskole

3630 Jægerspris

ISBN 87-989950-1-4 hf.

Trykt i Danmark 2004-09-01

1. udgave, 1. oplag

Andre udgivelser fra Baunehøj Efterskole:

2004, "Lyst til mad" (køgebog)

2004, "Ærlig talt!" (artikler og taler)

Eksemplarer af bogen kan købes ved henvendelse til:

Baunehøj Efterskole · Runegaardsalle 30 · 3630 Jægerspris

Tlf. 4753 0023 · be@baunehoej.dk · www.baunehoej.dk

*Det gælder ikke kun håndens og åndens
men også hjertets dannelse*

*”Hvad man kun lærer for en eksamen og et levebrøds skyld, det skynder man sig naturligvis at glemme, men hvad man lærer, fordi man har lyst dertil, det glemmer man i grunden aldrig”.
(Grundtvig)*

Lysten driver værket. Det er hele Grundtvigs pædagogik.

”På en sådan skole kommer det slet ikke an på, hvor mange eller hvor få kundskaber man tilegner sig, men først og fremmest på, at kræfterne sættes i drift, så man efter et skoleophold selv kan arbejde videre med alt sit på egen hånd. Netop selvstændigt, på egen hånd. Thi meningen med en skole, hvor lærerne strømmer over at meddelelsestrang, er ikke at indfange de unge for nogen doktrin, men meningen er at tilskynde, opmuntre, ægge, og når galt skal være drille dem til at være deres egen særegne natur bekendt, hvad man jo nok skulle synes var så ligetil, men hvad der i virkeligheden er det vanskeligste af alt, mens det er det nemmeste af verden at gå uden om sig selv og være tænke, tale ligesom alle andre”.

(Borup)

INDHOLD

KAREN	10	ANTON.....	60
RUNE	13	CHRISTINE.....	63
LINE	16	CAMILLA	69
JANNIE.....	18	LENE	72
ANNE DORTE	25	MILLE	74
SISSE	28	IDA	76
HELGE	30	BELLIS.....	80
MARK.....	33	ALEXANDER	82
MIKKEL	35	CHRISTINA.....	84
CHRISTIAN.....	37	ANDREAS.....	86
DAVID	39	CHRISTINA.....	91
RUNE.....	43	KRISTINE.....	94
JOHANNE	44	CHRISTINA.....	99
JESPER	47	MICHELLE	103
MIE	49	ANNE.....	106
FIE	51	ANONYM	109
MARTIN	53	HENRIETTE	111
HELLE	55	JULIE.....	113
RASMUS.....	57	SARAH.....	116

AGNETE	118	NICKLAS	155
MAGNE	120	CECILIE	156
JANNIK	122	SARAH	160
MADS	124	LINE	163
SOFIE	125	SARA	165
ANDREAS	128	TOKE	168
LOTTE	130	ANONYM	170
JEPPE	132	LOUISE	172
MIE	135	RASMUS	174
TINA	138	CASPER	176
SIMON	140	EMILIE	178
DAVID	142	ANNA	184
JULIE	144	CHRISTIAN	187
SIMONE	147	ELISABETH	189
SOFIE	151		
IDA	154	STATISTIK	191

FORORD

”Baunehøj Efterskole er en historisk-poetisk skole, der arbejder ud fra et grundtvigsk livssyn.

Skolen ønsker med rødder i dansk kultur at fremme en levende folkelig undervisning, der gennem håndens, åndens og hjertets dannelse sigter mod det hele menneske og et aktivt, demokratisk medborgerskab.

Skolen ønsker at gøre en forskel ved at bygge på den levende vekselvirkning mellem elev og lærer, skole og samfund, Danmark og Verden.

Skolen ønsker at hjælpe eleverne til at blive frimodige og se livets mangfoldighed, tro på fællesskabet og på hver dags nye muligheder samt lære dem at tage ansvar for sig selv, hinanden og fællesskabet.”

I maj 2000 blev der i Folketinget vedtaget ændringer af diverse love om selvejende uddannelsesinstitutioner. Nu skulle der indarbejdes et værdigrundlag i skolens vedtægter og hvert år udarbejdes en selvevaluering.

Denne bog er Baunehøj Efterskoles selvevaluering af skoleåret 2003-04. Alle bidrag i bogen er skrevet af efterskolens elever, alle på 10. klassetrin.

Med udgangspunkt i elevens morgensang, hvor enhver har lejlighed til at fortælle om, hvad der gør livet værd at leve, er eleven blevet opfordret til at beskrive den personlige udvikling: hvor kom eleven fra, hvad lærte eleven undervejs, og hvilke perspektiver og livshorisontter har åbnet sig i løbet af skoleopholdet?

Evalueringen er en opfordring til hver enkel elev om at bidrage med en beskrivelse af, hvordan han/hun har udviklet sig fra "jeg" til "vi", fra "egenskaber" til "fællesskaber", fra "individ" til "samfunds- og verdensborger".

Eleverne har haft følgende ledespørgsmål i skriveprocessen:

1. Beskriv din personlige udvikling (giv gerne eksempler).
2. Beskriv hvordan livet med de andre, i husgruppen, i fællesskabet har udviklet dig (giv gerne eksempler)?
3. Beskriv hvordan dit syn på dit tidligere liv, dine venner, familie, samfundet m.m. har udviklet sig (giv gerne eksempler).
4. Har dit syn på ansvar, demokrati og samfundsborger udviklet sig (giv gerne eksempler)?
5. Beskriv det at være verdensborger.

Elevens besvarelse er en skriftlig fremstilling enten i form af digt, novelle, essay eller lignende. Eleverne har ikke fået hjælp under selve skriveprocessen, og der er således kun foretaget enkelte rettelser i stavning og tegnsætning af hensyn til læsbarheden.

Det har været et udgangspunkt for evalueringen, at elevernes besvarelser har skullet skrives med henblik på offentliggørelse i bogform evt. på skolens hjemmeside www.baunehoej.dk. Alle elever og hjem har godkendt bidragene, og det er jo i sig selv imponerende og tankevækkende.

Sidst i bogen er der en lille statistisk undersøgelse, hvor eleverne er blevet stillet følgende spørgsmål:

1. Hvem har påvirket dig mest, kammerater eller lærere?
2. Hvor meget har det betydet at være hjemmefra?
3. Hvor orienteret er du om aktuelle samfundsspørgsmål?
4. Er du blevet mere interesseret i dansk kultur og historie?
5. Bør samfundsfag være et obligatorisk fag?
6. Er du i undervisningen kommet tættere på at være verdensborger?

*Uffe Raahede
Baunehøj Efterskole
november 2004*

KAREN

BAGSVÆRD

Jeg er på vej til at blive et helt menneske, men vejen ender ikke før den dag, jeg dør. Fra en fantastisk barndom, dog med et par turbulente indslag fra dominerende veninder, kom jeg på efterskole. Min rygsæk var fyldt af gå-på-mod og glæde over sol, sommer, venner og samvær. Jeg vidste, at min eneste vej frem var faste rammer og uddannelse. Efterskolen var i første omgang kun en lille omvej før det truende gymnasium. Troede jeg. Gymnasium havde hele tiden været hensigten, men nu, efter efterskolen melder tvivlen sig. Ønsker jeg virkelig et liv med kun et mål? Uddannelse, klogskab? Der må være andet derude? Lykken må findes et sted? Lykken er nok at være et helt menneske. Men min vej ender aldrig. Hvor kommer dannelsen og udviklingen fra? Det kommer i hvert fald ikke af sig selv. Efterskolen har fyldt min rygsæk med så meget, at det er svært at rumme. Venner for livet. Kuldegysninger af korsang og fortidens skeletter.

Evnen til at åbne munden og sige sin mening. At turde føle vrede og sorg, glæde og fryd. At en ting som gymnastik ikke er grimt og underligt, men fantastisk og hårdt. Motion og badning i meget koldt vand er ikke usundt nærmere det modsatte. Overblik forvandler sig til kaos og tilbage igen. Fordomme forvandler sig til grunde for at komme dybere ind i folk, i stedet for længere væk fra dem. Hvor jeg

før inderst inde ville flygte skrigende, går jeg i stedet med åbne arme imod dem, hvis muligheden er der.

Køkkenet, opvask og madlavning forbindes ikke længere med en ulidelig pligt, men derimod med samvær, hygge og rart... men hårdt arbejde. Lev livet og håb det går. Snuble over hals og hoved. Tro på du kommer op igen. For det gør du kun, hvis du tror. Hvor langt skal man gå? Hvor er faldgruben i det uendelige?

Aftenens sidste tanker omhandler oftere andre menneskers velbehag end ens eget. Horisonten udvider sig til langt udover ens gamle horisont, der knap var en horisont. Krig, sult og nød kan bekymre mig nu. Min vilje for at udrette gode gerninger hver dag bliver større og større. Hvad skal jeg sige, mine ord? Når jeg skal forlade dette sted? Der har fyldt mig med så meget, at det ikke kan rummes? Tårer og sorg vil fylde min rygsæk et stykke tid endnu. Herefter vil alle de utrolige minder og personer lagres og aldrig blive glemt. Dette år har forvandlet mit liv til et eventyr, jeg håber aldrig vil ende. Et eventyr med festlige begivenheder og prøvelser med erfaringer i belønning.

Hver gang jeg vågner, ønsker jeg, at jeg vågner på efterskolen. Mest pga. de mennesker der omgiver mig. De er alle fantastiske og har en fortid samt personlighed, der gør dagen værd at udnytte. Nogen holder man mere af end andre, men ingen bliver glemt. Maden er en oplevelse ligesom at muge bund i staldene og høre den underlige humor, der udvikler sig rundt omkring. Mit eventyr er for langt og uoverskueligt lige nu. Hvordan skal jeg udrette alt det, jeg gerne vil? Med kun et liv? Det er muligt, men hvordan? Jeg er tom og fuld på samme tid. Ideer vælter ind i mit hoved. Men hvordan kan det lade sig gøre? Kan det føres ud i livet? Jeg har et stille håb om at bygge en verden, hvor der ingen krig er. For krig er foragt for liv og fred er at skabe. Der må ikke findes nød eller sult for det skyldes svigt. Hvor-

dan kan foragt og svigt bekæmpes og forhindres? Hvad kan jeg gøre? Hvor skal jeg søge hjælp? Det ved jeg ikke, men drømme bliver mulige, og det er min hensigt at føre mine utydelige drømme ud i livet. Selvom det bliver en lang, men ikke ensom kamp.

For efterskolen vil altid være her og aldrig forsvinde. Nogle mener, at efterskolen er spild af tid. Har man valgt at mene dette, mener man også at madlavning, menneskelige kompetencer, at finde sig selv, føle livet, rykke grænser og venskaber er for latterligt. Jeg ved, at efterskolen har været til større besvær for mig og mine følelser, veninder, familie end noget andet, jeg før har gjort. Men det har også givet mig mange flere erfaringer om mennesker og deres væsen, end jeg nogensinde får. Hvor jeg før har været blind og ikke kunnet se andres og egne fejlagtige reaktioner, ser jeg nu lige igennem de fleste. Hvert menneske jeg møder på min vej skal hurtigst muligt have et smil eller knus. Eller andet der varmer. Hvor jeg før har set et menneske, jeg foragtede, ser jeg nu et ikke helt menneske. Én der ikke har gjort op med sin fortid eller sine handlinger. Alle mennesker begår fejl, nogle flere end andre, men alle begår fejl, hvis de lever livet. Det skal vi give hinanden plads til, selvom det er svært, og selvom det kan gøre ondt. Netop fordi det er svært og smerter, er det her, man skal lære og erfare.

Jeg vil give mig tid til at lære. Til at erfare og til at drømme. Og specielt blive enig med mig selv om, hvad jeg vil med mit liv. Hvad skal mit mål være?

Mit fantastiske liv, hvor alle drømme er mulige og intet umuligt. Fordi jeg bor i Danmark, hvor afstanden mellem folket og magten ikke er så lang. Og fordi jeg har været på Baunehøj, hvor alt virkelig er muligt. Og i mit liv vil jeg aldrig være alene igen.

RUNE RUNE

VANLØSE

Grundtvig, den gamle gedebuk, må da have røget bare en joint for meget, da han opfandt den grundtvigske skole, og ham, som har sagt, at vi skal skrive denne selvevaluering, må ligeså have siddet i rundkredsen, da den før omtalte joint gik rundt. De har sikkert siddet sammen med digtere, filosoffer, posedamer, patrioter, forfattere og andre generelt stive mennesker, for hvem skriften flyder, som vammelt mælk fra en Werters reklame. Hvordan kan de tillade sig at bede unge om at beskrive et efterskoleophold på noget så simpelt som et stykke papir!

Nu sidder jeg selv i en ordentlig sukkerbrandert fra den tomme mator-mix, hvorfra jeg tygger på det sidste stykke kemikalie lakrids. Jeg er derudover omgivet af en masse nota, penalhus, en enkelt udgave af koranen og den guddommelige komedie, brugte batterier, et udslidt spejlreflekskamera og en masse nære venner. Spørgsmålet om denne selvevaluering springer mig i hovedet som en undertøjsreklame for piger eller måske en af de kære venner med en overraskelse. Efter overraskelsen er den efterfølgende tilstand på samme måde som svaret fuckt up svært at beskrive.

Der er intet facit, som man kan kigge sidekammeraten eller den

langsomme lærer over skulderen. Her på dette sted er terningerne allerede kastet, inden vi kom, og resultatet er ligeså variabelt som rigtige svar i matematik.

Hvordan har du udviklet dig? Hvad har du lært? Hvordan var du før?... Bah. Vores forstander (og redaktør på denne bog) må jo være ligeså ubeslutsom som resten af Folketinget.

Igennem dette år, kan jeg fortælle Dem, kære læser, er den usselige tynde, men dog milliarder millioner tons tunge, barriere mellem blotlæggelse af mine personlige egenskaber og resten af min omverden, endelig brudt totalt sammen i et kollektivt styrt sammen med 80 andre. Mine sociale og boglige egenskaber er eksploderet i en kaskade af samlet kreativitet. Min horisont er blevet åbnet mod verdens- og medborgerskab, så selv mine hormoner ikke kunne følge med trangen til at blive atten. Det at kunne sende sin egen lille sammenfoldede seddel ned i urnen til en meningsløs skæbne sammen med millionvis af andre, er en helt ny spraglet verden for mig. Selv en lille indsamling til de fattige i Afrika er det blevet til. Det kalder jeg sgu verdensborgerskab! Men, min egne lille udvikling er kun en ringe del af denne ungdommelige masse; Bauehøj. Men min lyst til kreativitet er super nok, og jeg takker den mange gange for min personlighed og den udvikling, som den har påtaget sig under mit ophold her på efterskolen. Jeg takker desuden også de 80 unge for at have støttet den og derigennem også mig.

Så nu er det overstået, jeg har skrevet det, I ville have. Et indlæg til bogen, som kan ændre folks opfattelse af efterskoler. Måske har mit indlæg ændret noget, måske ikke. Men kære menneske, De må også være blevet træt af at have læst alt dette, og gammel er De også. De har sikkert allerede glemt alt for meget om Dem selv. Deres Okseblod er skiftet ud med Bordeaux og jointen med cigar,

men er De blevet klogere? Det tror jeg ikke! Dette kan jeg kun sige, fordi jeg ved bedre. Jeg kommer nemlig fra en efterskole, hvor jeg har opholdt mig i et helt revolutionært nedslidende år. Her kalder man det fænomen, som unge mennesker gennemgår på skolen for: "Uddannelse for hånden, ånden og hjertet". Desuden bliver vi undervist i forskellige samfundsmæssige problematikker, som f.eks. "Verdensborgerskab". Når man nu kigger lidt på resultatet, er det da også nogle vældige velfriserede unge mennesker, som denne skole ender med at lade gå frit rundt ude i samfundet, men det er vel også formålet, kan jeg tænke mig.

Men hvis skolen Baunehøj, eller alle andre efterskoler, ikke var mere end dette, ville jeg sgu give undervisningsministeren ret i, at efterskoler kun er et hygge år. For hvad skal sådan et ungt menneske egentlig med uddannelse for det ene og det andet. Verdensborgerskab er heller ikke brugbart for den almindelige unge person, da den ikke er i de rette omstændigheder til at bruge den. Luk så heller skolen. Men efterskolen er mere end det. Den er en følelse. En tilstand, som kun godt 20.000 unge elever bliver tilladt at befinde sig i hvert år. Det er den, som uddanner, gør verdensborgerskab brugbart og tillader uddannelse for hånden såvel som for ånden. Jeg har været så heldig, at jeg nu har befundet mig i denne tilstand i 10 måneder, men er endnu ikke i stand til at beskrive hverken tilstand eller virkning.

Det betyder, kære læsere, at hvis I også selv vil forstå og føle denne tilstand, bliver I nødt til, at lægge denne bog til side, og tage ham eller hende (et godt råd: hvis man er ham så find helst en hun, eller omvendt) i øjesyn. I bliver nødt til at lade jeres forbrugende fra lædersofasædet, og selv komme og synge med her på efterskolen. Det er ikke så svært, som det lyder!

LINE LINE

VALBY

Kære inderste,

Kan du huske, at vi havde et stort skænderi engang? Du mente, at jeg var dig utro. At jeg ikke var tro mod dig. Jeg mente, at det kunne vel være lige meget, så længe andre troede, at vi var det perfekte par. Når bare det hele så ordentligt ud, betød det jo ikke noget, om fundamentet var pilråddent og kun havde den yderste skal tilbage. Du var uenig. Sagde at jeg skulle være dig tro, at det var for mit eget bedste. Men jeg ville ikke lytte til dig. Der var for meget, der talte imod. For mange mennesker der forlangte og forventede. Jeg ville ikke og mere vigtigt, kunne ikke være dig tro. Du prøvede så ihærdigt at overbevise mig, men det var svært, fordi jeg var så langt væk. Nu ved jeg, at du havde ret. Det kan jeg se nu. Først efter at jeg har set mig selv, dig og en hel bunke andre i øjnene. Jeg havde brug for folk til at ruske i mig, bære mig, kaste mig på jorden og samle mig op igen, før jeg kunne indse, at du havde ret.

Nu er tingene anderledes. Vi er sammen igen, og jeg er dig tro. Vi lever i harmoni, dig, mig og menneskene omkring os. Det er sådan, det skal være. Sådan jeg blev født. Men lige pludselig blev jeg splittet i de to, der nu er dig og mig. Og så et sted på vejen var det lige pludselig at noget fantastisk skete. Jeg fandt nogle mennesker, et

sted, en forsamling, der gjorde, at jeg igen kunne gå tilbage til den oprindelige form. Det er her, jeg er nu. Et sted, hvor der er plads til at lære hinanden og sig selv at kende igen. Det er jeg glad for, at vi har fået gjort. Uendeligt glad. Nu kender du mig, og jeg kender dig, mit inderste.

Vi skal stadigvæk arbejde for at blive sammen. Der vil komme flere skænderier, og jeg vil vakle. Så du må hjælpe mig. Du må holde fast i mig, selvom jeg til tider flygter fra dig. Lyt til mig i denne min sandfærdige stund. For det er nu, jeg kan tale, nu jeg kan bede om hjælp. Husk hvad det er, jeg siger til dig. For jeg selv vil glemme det. Når jeg forlader det trygge sted, vi nu befinder os på, da vil det blive svært. Men ikke desto mindre vil det blive muligt. Så længe vi hjælpes ad vi to og også lader andre hjælpe os, så skal det nok blive godt. Vi skal fortsætte i den harmoni, vi har lært at leve i her. Og det tror, jeg vi kan nu. Nu hvor vi har lært så meget.

Kærlig hilsen

...

JANNIE

STENLØSE

Her kom jeg fra

Jeg kommer en forholdsvis lille by på Sjælland. Her er jeg vokset op med min mor, far og storebror. Jeg gik i dagpleje, til jeg skulle i børnehave. Da jeg var 3 år, kom jeg så i børnehave. Der var jeg det barn, der drillede de andre, og jeg ville altid slås. Jeg ved ikke, hvorfor det var sådan, måske var det bare en måde at få opmærksomhed på. Jeg har gået på 2 skoler. I starten af skolen var jeg meget flabet, jeg ville ikke lave det, vi skulle, jeg kunne ikke sidde stille, og jeg sad uden for døren hele tiden, men jeg havde mange veninder og var ikke længere den, der sloges hele tiden. Jeg stak dog af et par gange på grund af uretfærdighed. Jeg var meget retfærdighedssøgende, og jeg råbte hurtigt op, hvis der var noget, jeg syntes, var for dårligt. Det gør jeg heldigvis stadig. Men jeg blev bedre i skolen og kom ikke længere så meget uden for døren som i børnehaveklassen. Jeg fik en kvindelig klasselærer i 1. klasse, som det gik godt med i starten. Men efterhånden blev hun led imod mig. Alt, hvad jeg gjorde og sagde, var forkert, og hun gjorde meget forskel på os. Jo dårligere hun behandlede mig, jo mere provokerende og flabet blev jeg. Det gik også ud over de andre lærere, så jeg var nærmest uden for døren, inden timen var startet. I 6. klasse gik det helt galt, og jeg fik lagt et kvarter ekstra på min skole-hjem samtale, hvilket kun var noget, de rigtig

slemme drenge fik, og jeg måtte gå grædende derfra. Jeg kan ikke huske, hvad det helt gik ud på, eller hvad de sagde om mig, men jeg blev ked af det og flov overfor mine forældre, fordi det gik ud over dem, og det måtte være flovt for dem at have et barn, der skulle til ekstra samtale. En dag kulminerede det, fordi jeg igen havde brokket mig over noget, der var uretfærdigt, selvom det ikke handlede om mig. En anden fra min klasse og jeg snakkede med skolens inspektør om, at det var for meget, og at hun behandlede os for dårligt. Jeg kan ikke huske, hvad hun havde gjort ved min veninde, eller om hun havde gjort noget. Men vi snakkede med inspektøren, og hun snakkede med vores lærer. Vores lærer tog os så ind til en samtale hver for sig, først min veninde og så mig. Til min veninde sagde hun, at hun jo godt vidste, at det var mig, der havde lokket hende til det, og at det ikke var hendes skyld. Jeg havde aldrig lokket min veninde til noget. Så tog hun mig ind til samtale. Jeg kan ikke huske, hvad hun sagde, men da vi var færdige, gik vi ude på gangen, jeg gik lidt foran hende, og så kan jeg huske, at hun med sin hæse stemme sagde "møgunge". Og så gik jeg grædende hjem.

Næste dag var der så et møde med mine forældre, inspektøren, læreren og mig, hvor min lærer sad og retfærdiggjorde alt det, hun havde gjort og sagt, og jeg husker stadig, hvordan hun sagde, at hun bare havde kaldt mig møgunge for sjov, imens hun sad og grinte falsk. Så skiftede jeg skole samtidig med min veninde. Der blev det meget bedre, sammenholdet mellem klasserne var godt. Det var ligesom en stor klasse, der bare blev undervist i 3 lokaler. Der var nogle rigtig søde piger, jeg kunne lide. I den gamle klasse var der ikke rigtig nogen, der tiltalte mig. Her var lærerne søde ved mig, de behandlede mig, som jeg fortjente. Det med at være flabet og svare igen hang stadig ved, og gør det endnu, men det bliver langsomt bedre, særligt fordi jeg her på efterskolen oplever, at lærerne viser mig den respekt og tillid, jeg viser dem. Jeg har 2 andre familiemedlemmer, der har

gået her på efterskolen, så jeg har altid vidst, at jeg skulle gå her og er altid kommet her.

Her er jeg så

Året på skolen har klart været det bedste i mit liv. Jeg er slet ikke tvivl om, at jeg har lært mere her, end jeg ville have lært i 3 år på gymnasiet. Her er nogle helt andre og meget vigtigere værdier end på et gymnasium. Her er fællesskab og sammenhold frem for lektier og karakterer. Jeg synes, at man lægger for meget vægt på tal og systemer i dag. Derfor synes jeg, at det er fantastisk, at der findes skoler som denne, der kan pille det af de unge og lære dem, hvad der virkelig gælder. Det er blandt andet noget, jeg har oplevet her, at lærere ser igennem mine karakterer og faglige kunnen, selvom de er mine lærere. Hvad betyder det også, at man er skide god på sit arbejde og tjener styrtende med penge, hvis ens børn savner en?? En anden ting, lærerne her har vist mig, er tillid og respekt. Det er der ikke mange lærere i folkeskolen, der viser deres elever. Jeg forstår ikke, hvordan de kan holde ud at tilbringe så lang tid med folk, de ikke stoler på. Her har jeg altså oplevet at låne lærernes nøgler, visakort og penge uden de store armbevægelser. Her taler de også pænt, de råber ikke over ingenting, og de giver mig det ansvar, jeg kan bære. Det er enormt fedt at vide, at de mennesker, jeg omgiver mig med, har tillid til mig, for så får jeg også tillid til dem, modsat min tidligere skolegang, hvor der ikke var nogen, der havde tillid til nogen. Det, at jeg har haft tillid til alle lærere, har også medvirket til, at jeg har fået nogen ting frem. Fået nogen ting sagt ud af min mund og mit hoved og ind i en andens, der kunne hjælpe mig med at rydde op i det kaos, det har medført. Det har været en stor omvæltning at få det frem, og det betyder, jeg nu kan se meget klarere på det hele. For at vide hvor man vil hen, må man også vide, hvor man kommer fra, og det har jeg fået styr på nu. Men jeg har i hele den periode aldrig været i tvivl om, at de voksne, der var omkring

mig, var der for mig og helt og holdent var på min side og var klar til at opgive meget, for jeg kunne få det godt igen. Det tror jeg, mange unge mangler i dag, en voksen de kan stole på. Børn nu om dage oplever meget svigt, og jeg tror hurtigt, de mister tilliden til voksne mennesker. Det er jo roden til, at meget aldrig bliver sagt eller gjort noget ved, for hvem skal man sige det til, når alle bare er ligeglade med en? Jeg tror, at mange unge mennesker kunne blive reddet, hvis man tog de unge lidt mere alvorligt og lyttede til dem i stedet for selv at give dem skylden for vold, kriminalitet og så videre.

Igennem den periode, hvor alt gik galt, og jeg gik til psykolog og græd hele tiden, der oplevede jeg også, at det var helt ok at være ked af det. Ude i samfundet gælder det bare om at være på toppen, rig, smuk, ung, overskudsramt og have et godt job, god ægtefælle og søde børn. Her var det bare ok, at jeg ikke kom til timerne eller ikke mødte til et måltid, det var ok, at jeg ikke kunne klare det, og det var ikke nødvendigvis et svaghedstegn eller et tegn på, at jeg ikke kunne klare mosten. Jeg har også lært, at jeg ikke er den eneste. Jeg har lært at se igennem folk og lært at lytte til det, de ikke siger. Når man bor så tæt sammen, kan man ikke undgå at lægge mærke til, hvis en råber lidt lavere end ellers, eller hvis en gør noget eller undlader at gøre noget de plejer, så ved man straks, at noget ikke er, som det skal være.

Så jeg har også lært, at man ikke skal tage det for gode varer, hvis folk ser glade ud, for det kan sagtens være helt anderledes. Så jeg har lært at lytte, til det folk siger, med eller uden ord og derved lært, at jeg absolut ikke er den eneste, der har ar på sjælen. Jeg har også lært at dele mine tanker med andre. Jeg har hele tiden været meget åben til en vis grænse om alt det, der skete, og delt mine tanker med dem, der var tættest på mig. Det endte også med, at jeg fortalte hele skolen det til morgensang, og at det nu er noget, jeg kan tale frit om og

noget, der er del af mit liv. Det er jo et stort skridt. Da jeg startede på efterskolen, var det min dybeste hemmelighed, kun meget få kendte til, nu er det bare noget, folk ved.

I fællesskabet har jeg for det første lært, at det findes. Jeg har aldrig før oplevet et rigtigt fællesskab. Jeg har også fundet ud af, at det ikke kommer af sig selv, det er noget, der skal kæmpes for ligesom så meget andet. Så har jeg lært, at det er noget af det stærkeste og skrøbeligste. Det er stærkt og ubrydeligt og det fedeste, jeg har oplevet; folk hjælper til, trøster og griner sammen og har respekt for hinanden, selvom man ikke nødvendigvis er bedste venner. Men det er også utrolig skrøbeligt, der skal så sindssyg lidt til, så falder det hele sammen, og det har vi også oplevet. Vi fik øjnene op for, at det, vi egentlig troede var et lille regelbrud, faktisk også var et tillidsbrud, og tillidsbrud er lige netop det, der får det hele til at falde. Men vi lærte alle sammen af det, og det er en af de vigtigste uger her på skolen, og jeg vil ikke være den uge foruden, selvom det var virkelig hårdt.

Det har også været fedt at være en del af et demokrati. Det er ikke længere noget, der foregår i folketinget, nu er det noget, der involvere mig, og som jeg har lyst til at involvere mig selv i. Det er fedt at opleve, at man i en husgruppe på 15 mennesker kan opleve at blive enige om noget, man fra starten af var helt uenige om, og det er endnu federe at opleve, at 78 mennesker kan blive enige. Jeg troede ikke på, at det kunne lade sig gøre, men med tålmodighed og fleksibilitet, kan mange store beslutninger bliver truffet. Jeg har fundet ud af det måske slet ikke er så svært, som det ser ud til.

Jeg troede også, at det at ville blive herrebesværligt og fyldt med skænderier at skulle bo på værelse med en anden og ikke mindst fremmed. Men det er det ikke, det er bare et spørgsmål om at tale

om tingene. Det har jeg også lært, at tale om tingene i stedet for bare at glemme det, for det kan man lige så godt opgive med det samme, fordi man bor så tæt sammen, så hellere skændes lidt og få det ud af verden.

Jeg har også lært at arbejde meget og hele tiden. Her er der jo noget at lave fra morgen til aften, ting, der er frivillige og ting, der bare skal gøres. Det er enormt fedt at opleve, at fra at man i starten ikke kunne finde ud af at gøre noget selv og skulle spørge, hvad man skulle gøre hele tiden og til nu, hvor man selv kan og selv vil. Det er utrolig skønt at mærke den fælles lyst til fx. at lave noget god mad eller vaske op hurtigt, at alle gør noget for at vi bliver færdige, og at ingen bare sætter sig ned. Det er også fedt at have lært at lave noget hårdt arbejde og nyde det samtidig, fordi man gør det sammen, og resultatet er fedt. Det er fedt, at jeg til næste år sagtens vil kunne klare skole, arbejde og fritidsaktiviteter uden at tabe pusten.

Det er ikke kun igennem de mennesker, jeg har mødt, at jeg har lært en masse, det er også igennem de fag, jeg har haft. Jeg har lært en masse af at være i køkkenet for eksempel. Før jeg kom, kunne jeg ikke lide at lave mad, og mad var bare noget, der skulle ind, og det betød ikke rigtig noget, om hvad det smagte af, eller om det var varieret eller sundt. Nu har jeg fået et meget bredere syn på netop mad. Det har også fedt, at man i klassen skulle samarbejde helt anderledes end ellers. Det har været fedt at opleve, at man er blevet bedre til at lave arbejdet, og man er vokset med opgaven og kan finde ud af meget mere og har fået mod på meget mere og meget sværere ting. Efterhånden lærer man også at tænke selv og lave noget, som man tror, det skal laves. Nogen gange bliver det rigtig dårligt og andre gange bliver det rigtig godt, i køkkenet er der frihed til at eksperimentere og ikke så faste rammer, når det gælder madlavning. Gymnastik er også en stor del af mit ophold. Igen er det fedt at opleve, at

man bliver god til noget, man ellers troede, man var dårlig til. Det er også altid fedt at lave noget fysisk for at holde sig fit for fight. Det er også fedt, at alle er sammen om f.eks. en gymnastikopvisning. Alle kan være med uanset, hvor klumpet eller tyk man er. Det er ikke mere kompliceret, end at alle kan være med. Med hensyn til alle de andre fag, har det bare været fedt at opleve, hvor lidt betydning de har haft.

Hvor skal jeg hen?

Nu skal jeg så videre, svært, men nødvendigt. Jeg glæder mig til at bruge alt det, jeg har lært og videreudvikle det. Jeg har fået mere mod på og mere lyst til at gøre en forskel. Jeg vil gerne redde verden, og jeg tror på, at vi kan, hvis vi gør det sammen. Det er blevet lidt mere overskueligt at gå herfra og ud i verden og gøre noget, som der mangler folk til at gøre. Jeg har fået lyst at gøre det for andre, som folk har gjort for mig her.

ANNE DORTE

ANNE DORTE

DRONNINGMØLLE

Hvem havde troet der var så meget
så meget at hente, steder jeg aldrig havde været
helt nye ting dukkede op
det skulle blive en rejse til bjergets top

Jeg tog ud på en rejse som skulle gi'
men først skulle jeg bygge noget at rejse i!
Jeg vidste, at materialer skulle der til
og de magiske ord var: kan og vil

Uden vilje duede intet
selv ikke den stærkeste mand, der blev hentet
Hvordan bygger man uden materialer?
Det giver ikke andet end en masse kvaler

Inden min rejse måtte jeg ud og lede
jeg fandt et hul og råbte "Hej dernede"
I hullet sad en lille pige
hvad hun hed, ville hun ikke sige

Ned i hullet jeg derpå sprang
Landede mellem sten og sand
Den lille pige sad i et hjørne
Omringet af roser, men ingen torne

Pigens øjne som før var lukkede
åbnede sig nu, og jeg hørte hun sukkede
på hendes mund var plantet et lille smil
men fjernt borte var det - næsten flere mil

Jeg kiggede helt ind i hendes øjne
og opdagede, at nu var vi begge nøgne
Jeg genkendte så pludselig noget i hende
Det var jo hende jeg var ude for at finde!

For pigen var en illusion af mig selv
og at jeg fandt hende det var et held!
Jeg havde fundet materialerne ved at se på mit inderste
nu ved jeg, at det kun er der, man kan finde det

Ved at kigge på pigen så jeg blot
noget det udadtil bare var godt
men jeg så også at der måtte være mere
og det var det, jeg var på rejse for at lære

Man har det godt, når man er tilpas
men hvad med de ting, der ikke får plads?
Jeg vidste, hvad jeg nu skulle gøre
Jeg vidste, jeg skulle ud og åbne døre

Jeg så på de ting, jeg havde gemt af vejen
de steder, hvor jeg havde meldt mig ud af legen

Alt dette bare af frygt
for at forlade det jeg synes var trygt

En ting jeg helt sikkert har lært
selvom det har været meget svært
er, at ikke altid det letteste er det smarteste
men at det blot gør livet til det korteste

For pigen i hullet havde valgt
at sidde, hvor der hverken var varmt eller koldt
men uden kulde – ingen varme
gå ud og se med åbne arme

Nok vil ansigtet falde
og den gamle rolle vil sikkert kalde
for det er så nemt, der hvor der er trygt
og er så svært, der hvor der er frygt

Pigen i hullet var der jo allerede
dengang da jeg drog ud for at lede
de materialer, jeg skulle bruge for at løse koden
var i mig selv fra hovedet til foden

Nu har jeg de materialer
Og nu skal de bruges - også med kvaler
Det er først nu, at rejsen starter
og der vil være nye ting af mange arter

Jeg forstår nu folk, når de siger
at mennesket, det er noget man bliver
for jeg tror aldrig rejsen ender
men vi kan hjælpe hinanden, og række vores hænder.

SISSE

SISSE

HEDEHUSENE

Der var engang en pige, der var meget genert. Hun turde ikke tage bussen på egen hånd, hendes selvtillid var helt i bund, og hun havde ikke så mange venner.

Sådan havde jeg det, før jeg tog på efterskole. Jeg har altid været genert, og jeg skulle have en med, hvis jeg f. eks. ville købe en is. Jeg kan godt "sige", at jeg var noget af et nervevrag, hvis jeg stod i kø til den her is. Jeg var aldrig sikker på, om jeg havde penge nok, og når jeg så skulle betale for isen, rystede mine hænder helt vildt. Når jeg kigger tilbage på mit "tidligere" liv, kan jeg se, at jeg har udviklet mig. Jeg er f. eks. blevet mere moden. Nu tør jeg godt stille mig i kø og købe en is, uden en der skal holde mig i "hånden". Jeg har lært at kunne omgås flere mennesker på en gang, fordi jeg har boet sammen med så mange andre mennesker. Men det har også gjort mit forhold til dem derhjemme dårligere. Nok fordi jeg har fundet ud af, at jeg godt kan stå "på egne ben". Måske ikke "på egne ben" endnu, men jeg kan godt klare flere ting uden hjælp, og det har gjort min selvtillid stærkere.

Jeg har opdaget, at der er flere ting i verden, som man må kæmpe hårdt for at kunne klare. De ting, jeg har lært på de 10 måneder, har

betydet meget for mig, og jeg må kæmpe videre fremover, for at jeg kan få min verden og andres verdner til at fungere.

Det siges at være verdensborger er svært, men man må kæmpe for, at verden skal kunne fungere. Det kan man ikke "ene mand", så man må stå sammen om det og kæmpe "side om side" og være enig om tingene.

HELGE

KØGE

”Min verden”

VERS 1:

Hvem er jeg? Hvor vil jeg hen? Det er min vurdering
Tar' mit liv til revidering og skriver en selvevaluering
Gennemgår mit liv kritisk med henblik på at ændre det
Skriver hvad jeg vil, for der er ingen, der kan hindre det
Men hvordan skal jeg skrive det? Det er noget crap
Et digt, et eventyr, jeg ved det: Et rap!
Svedigt break – ”Yo Baunehøj”
I folkeskolen var jeg ham, ingen andre lagde mærke til
Samtidig var jeg den type, der gør, hvad ”de stærke” vil
Gik ikke efter drømmen som jeg måske sku' ha' gjort
Men jeg fulgte strømmen, og det er noget f***ing lort
Jeg følte mig lille, ubetydelig og gik i et med baggrunden
Som en fisk på havbunden og turde ikke åbne munden
Kort sagt... var jeg den største taber-nar
Det kan jeg ikke løbe fra, hvor meget jeg så end skaber mig

OMKVÆD 1:

Det er herfra min verden går!
Det er herfra igen i år!
Det er herfra ligesom i går!
Jeg lever den, som jeg formår!

VERS 2:

Men alt ændrede sig den 10. august 03
Jeg startede på Baunehøj med et formål bag
Jeg ville ændre mig, være mere åben og mer' social
Og det virkede efter min mening, for jeg styrer det her total'
Her kunne man sige sin mening uden at blive buh'et ud
Til gengæld fik man ballade, hvis man glemte at få muget ud
Som alle andre, var jeg før tvunget til at hade jyder og deller
Men på Baunehøj lærte vi, at det ik' er det ydre der tæller
Vi lærte at tage ansvaret selv, uden at få det foræret
At rette på hinanden uden at få et skældsord i bærret
At sænke de stærke, at styrke de svage
At dele med hinanden og nøjes med sin egen kage
At stole på hinanden og holde på en hemmelighed
At man ikke skal dømmе en anden, fordi han er temmelig fed
For ligeværdighed, troværdighed og ikke mindst kærlighed
Er li' ved at vægte højest, men allerhøjest ærlighed

OMKVÆD 2:

Det er herfra min verden går!
Det er herfra til næste år!
Det er hertil lige fra i går!
Jeg lever den, som jeg formår!

VERS 3:

Men! – Nu hvor jeg er kommet ud i den virkelige verden
Ser jeg at det ikke holder, og det først er nu, jeg skal til at lær' den
For i DENNE verden er der kun én, man rigtig kan stole på
Sig selv og ingen anden, hvis det er langt man vil nå
Her skal man helst være som alle de andre fuck hoveder
Der tror de, redder verden, ved at sende børn i Afrika foder
Her er man, hvad man ejer, og ejer man meget er det fedt nok
Ejer man derimod ingen ting, bliver man betragtet som et pjok
Men noget har jeg lært og kan tage med mig ud i verden:
Nu ved jeg, at livet er værd at leve, selv på trods af smerten
Nu ser jeg, hvordan folk baserer deres liv på, hvem de tror, de er
Opbygger kunstige facader, "I ved jo ik' hvem der bor i jer!"
Nu ved jeg, at jeg har et ansvar for andre end mig selv
At jeg kan gøre en forskel og helst før jeg sir' farvel
Nu ser jeg samfundet og mine medborgere med ganske andre øjne
Nu gennemskuer jeg hurtigt falske rygter og løgne

Uden beat:

Men at føre det videre ud i verden - den virker uoverskuelig
Jeg giver ikke op, selvom opgaven er umulig!

MARK MARK

SLANGERUP

Efter jeg startede på efterskole, er jeg blevet mere åben. Jeg tør sige min mening til folk, og jeg er blevet bedre til at formulere mig i forskellige situationer.

Grunden til, at jeg er blevet mere åben, end jeg var før, er fællesskabet og måde, vi har bygget fællesskabet op på. Vi bor rundt i husgrupper, og efterhånden, som tiden går (faktisk ret hurtigt), så åbner man sig for de andre i husgruppen, og på samme tid åbner man sig for resten af skolen. Vi har morgensang, fælleskor, aftensang og meget mere, og det er alt sammen med til at opbygge et godt sammenhold og fællesskab. Vi er åbne for hinanden, og vi kender stort set alle sammen hinandens grænser.

Musikmæssigt, har jeg også udviklet mig lidt, desværre ikke det helt store, men jeg er begyndt at spille bas. Før jeg startede på efterskole havde jeg kun været til få live koncerter, nu har jeg været til en masse.

Efter jul startede linjefaget Graffiti. Jeg sprang på holdet, fordi jeg ville prøve noget nyt. Jeg har altid været vild med at tegne og male. Så jeg har udvidet min horisont og er begyndt på at male lovlig graffiti.

Mit syn på demokrati og om at være samfundsborger har udviklet sig lidt men ikke så meget. Det er nok fordi, det ikke interesserer mig så meget.

Når jeg kigger tilbage på mit tidligere liv tænker jeg, "Hmm... damn jeg har ændret mig"! Når jeg taler med mine gamle venner, kan jeg se mit gamle "jeg" i dem. De siger selv, at jeg er blevet mere seriøs.

MIKKEL

MIKKEL

BRØNSHØJ

Inden jeg tog på efterskole, var jeg bevidst om, at det ville blive et år med mange nye indtryk. Nu har jeg så efter 9 måneder fundet ud af, at der var meget mere i det både med hensyn til udvikling og ansvar.

Jeg har selv udviklet mig som person. Jeg er blevet mere åben, det vil sige, at jeg er blevet bedre til at forklare andre om, hvordan jeg har det og om mine problemer. Jeg er også blevet meget mere ansvarlig, da jeg går op og ned af 77 andre elever døgnet rundt. Jeg er blevet mere ansvarlig for mine egne handlinger og andres behov. I løbet af året har jeg også fået et meget mere afslappet forhold på hjemmefronten. Det har nok noget at gøre med, at jeg har modnet mig en del, så jeg kan tale mere voksent med mine forældre. Jeg har fået et mere modent syn på mine venner derhjemme. Jeg mener, at nogle venskaber, kan jeg sagtens nu se, var lidt overfladiske og ikke rigtige venskaber, mens jeg hos andre venner har fået et meget tættere forhold. Man finder ud af, hvem det er, der gider snakke med en og holde kontakten.

Jeg lever midt i en drengesusgruppe på 13 drenge. Det er et nyt og spændende liv. Når det er ved at være godnattid så ”mandehørmer” vi oppe i testuen, og det er en fed fornemmelse, når man er en ung

mand. Der er ikke så meget fnidder fnadder, som der kan være i tøsehusgrupper. Det bliver talt ærligt og fornuftigt imellem os.

Fællesskabet på hele efterskolen er lidt ligesom husgruppen. Et sammenhold der har op- og nedture. Det er fedt at være en del af et fællesskab. Det er der, jeg har lært meget om ansvarlighed for andre og demokrati, for her har alle lige ret til at sige noget. Ingen er mere værd end andre.

Efterskolen kan føles, som om den ligger i sin egen lille osteklokke og bare passer sig selv. Verden udenom kan være så meget anderledes. Vi bliver nærmest lukket ude fra omverdenen. Dagligdagen på efterskolen bliver meget mere afslappet, og man kan være sig selv 100%, uden at nogen kommenterer noget. Man tænker ikke så meget på omverdenen, man er mere koncentreret og fokuseret om sine egne problemer og på at få fællesskabet til at fungere optimalt.

CHRISTIAN

TÅSTRUP

Jeg synes selv, at jeg har udviklet mig meget fra mig til vi. Jeg er blevet mere social. Tænker mere på fællesskabet end før. Før var jeg den typiske dovne “folkeskoledreng”, som slappede af og lavede ballade, fordi skolen ikke interesserede mig. Min fritid gik med Playstation og fest i weekenderne. Jeg led meget af ungdomssløvsind men har fundet ud af, at jo mere aktiv du er, jo mindre træt er du.

Min tankegang har også ændret sig. I starten tænkte jeg mest på, at hvis jeg ikke fulgte reglerne eller ikke blev opdaget i det, så var det fint. Nu tænker jeg også ud over min egen næsetip. Nu er jeg ikke mere ligeglad, om andre kører deres eget løb og ikke følger reglerne.

Mit kæmpe vendepunkt, var min tur hjem på en tænker. Jeg var bange for at blive smidt ud fra skolen og tænkte: ”De her mennesker og det her sted er for godt til at forlade”, så jeg tog mig sammen. Jeg har lært, at man skal tage ansvar, ikke kun for sine egne, men også andres handlinger. Her på efterskolen er jeg blevet mere aktiv og fået et andet syn på mit liv. Hvis man synes, at noget er forkert i ens samfund, bliver man nødt til selv at være med til at ændre det. Det nytter ikke noget at brokke sig over det. Man skal også handle, og det er helt sikkert noget jeg kan bruge fremover i mit liv. Feks.

hvis man har en alt for hård chef, bliver man nødt til at sige det til ham. Det med at være viljestærk og have selvtillid, er helt sikkert noget, jeg har forbedret her på skolen.

DAVID

DAVID

FREDERIKSVÆRK

Inden jeg kom på efterskole, havde jeg hørt mange sige, at de udviklede og ”modnede” sig så meget på deres efterskole. Jeg gik og spekulerede over, om disse efterskoler virkelig var så fantastiske på det punkt. Udviklede man sig så meget, som folk gik og sagde, eller var det bare noget, de sagde for at virke smarte, og for at fortælle andre at deres år på efterskole var noget helt specielt og meget positivt?

Nu hvor mit ophold på efterskolen nærmer sig ”store tude-dag”, kan jeg kun sige: ”Ja, der er noget over efterskoler, som ingen andre skoler kan give”. Man er sammen med 80 andre unge mennesker hver eneste dag i 10 måneder – det alene udvikler en meget. Selvom man i folkeskolen også sås med sine venner efter skoletid, giver det altså noget andet, når man er ”tvunget” (selvom opholdet jo er frivilligt) til at være sammen med 80 mennesker hele tiden. Som en elev sagde: ”Man er aldrig helt alene”. Man lærer at tilpasse sig andre, i starten ukendte, mennesker.

Åbenhed er en anden ting, der bliver lagt meget vægt på. At turde vise sit rigtige jeg. Det indebærer tit, at man også fortæller om sine mindre gode oplevelser. Det er ikke noget, de fleste mennesker har lyst til, men jeg mener, at det er en naturlig del af livet. Vi snakker

glædeligt om vores glæder, så hvorfor ikke gøre det samme om vores sorger? En af de ting, vi konkret gør, er at holde morgensang, hvor hver enkelt elev fortæller lidt om sig selv og vedkommendes livserfaringer. I løbet af året er der kommet mange forskellige ting frem, og jeg tror, at det må være en lettelse for dem, der har sagt det. Da jeg kom på efterskole, havde jeg stort set ikke sagt til nogle af mine ”gamle” venner, at min far er alkoholiker – ædru vel og mærke. Hvorfor ved jeg egentligt ikke rigtigt, men jeg tror, det var fordi, jeg ikke var helt klar til at snakke om det. Nu er det helt naturligt for mig at snakke om det. Da jeg ikke kan løbe fra det, hvorfor skulle jeg ikke snakke åbent om det, så undgår jeg pinlige bortforklaringer, plus jeg måske møder nogen, der slås med de samme problemer, som jeg har gjort, og til tider stadig gør.

Jeg mener, at jeg altid har snakket godt med mange. Det synes jeg også er tilfældet på efterskolen. Fællesskabet i min husgruppe har været rigtig godt. Der vil altid være nogle sammenstød, det er uundgåeligt, og et eller andet sted mener jeg, at sådan skal det være. Vi kan jo ikke rende rundt og være enige altid. Nogle er bedre til at håndtere konflikter end andre. Personligt er jeg okay til at håndtere disse situationer. Jeg siger altid min egen mening og står fast på den, selvom jeg skulle være i ”undertal”. Jeg mener, det er vigtigt at turde sige sin egen mening og ikke bare følge strømmen, fordi man ikke er stærk nok til at stå fast. Hvis man er uenig med andre, bør man gøre opmærksom på det og ikke bare være ligeglad. Fællesskab er en god ting men at turde rive sig løs af fællesskabet, fordi man er uenig, er mindst ligeså vigtigt efter min mening.

Jeg har hørt, at der er mange, der er taget på efterskole for at komme lidt væk hjemmefra, fra mors kødgryder. Personligt var det ikke min ”største grund”, men alligevel har det været rart at komme lidt væk fra den daglige trummerum. Ikke fordi mine forældre og jeg havde

et dårligt forhold, men jeg tror, at det at komme lidt væk rent faktisk skaber et bedre forhold. I starten af skoleåret snakkede jeg stadig en hel del med mine venner og festede med dem, som jeg plejede. Her, hvor vi nærmer os afslutningen, kan jeg blankt indrømme, at jeg ikke snakker ligeså meget med dem – uden kontakten helt er brudt. Hvorfor ved jeg egentligt ikke, og jeg regner da stærkt med, at jeg kommer til at snakke meget med dem, når jeg nu ”vender hjem” igen.

Fælles ansvar. Det er en af de ting, vi har hørt og brugt rigtig meget heroppe i løbet af året. At kunne tage ansvar er én ting, men at kunne se ud over sin egen næse er en anden. Jeg mener ikke, at vi alle skal gå rundt og rydde op efter hinanden. Men. Hvis der ligger en trøje på jorden, som ingen har set, skal vi ikke bare gå videre men derimod samle den op. Det handler om ikke at være ligeglad med andre og tænke, at det kan de selv ordne. Hvis jeg så en trøje ligge på jorden, ville jeg da samle den op og lægge den på et bord, eller hvad der nu var i nærheden. Men jeg ville ikke ordne en andens rengøringsområde, bare fordi vedkommende ikke havde gjort det ordentligt.

At være verdensborger. Hvad er det? Jeg mener, at det er når man ikke er ligeglad med, hvad der sker i andre lande. Jeg har hørt mange sige: ”Det, der sker i Irak, kan vi ikke gøre noget ved, derfor er jeg fuldstændig ligeglad”. Den holdning bryder jeg mig ikke om. Det kan godt være, at vi ikke er i stand til at stoppe Irak-krigen, men det betyder ikke, at vi skal være ligeglade. Vi kan ikke bare sidde i lille Danmark og kun fokusere på, hvad der sker her. Om jeg selv direkte er verdensborger ved jeg ikke helt, men jeg ved da, at jeg følger med i, hvad der sker i verden. Dels fordi jeg synes, det af og til er spændende, dels fordi jeg ikke vil være ligeglad. At være orienteret om hvad der sker rundt om i verden, er ikke lige meget for mig.

Jeg vil gerne vide, hvad ham den kære George W. Bush går rundt og laver. Jeg vil gerne vide, om Hussein og bin Laden bliver fanget. Det hænger måske lidt sammen med, at jeg godt kan lide at diskutere disse ting men samtidig også, som jeg skrev ovenover, at jeg ikke er ligeglad.

RUNE RUNE

HERLEV

Inden mit ophold på efterskolen, var jeg den alle kunne komme til, hvis der var noget, uden at det tærede på mine kræfter. Jeg tænkte aldrig på, hvordan jeg selv havde det, andre kom i første række. Efterskolen har været med til at hjælpe mig videre, så jeg ikke kun tænker på andre, men også tænker på mig selv og at jeg også selv skal kunne fungere, før jeg kan hjælpe andre.

Hvis ikke lige ting og omgivelser passer mig, så er der ikke noget at gøre, så kan det ikke lade sig gøre at få mig til at sige eller gøre noget positivt. Det har efterskolen også hjulpet mig med. Den har lært mig, at det ikke altid er smart at bedømme noget, før man har prøvet det. Ikke at jeg er blevet vildt god til at tænke positivt om noget, jeg ikke gider, men nu sker det da, at jeg lige overvejer situationen en gang til, og det er da bedre end ingenting.

Jeg vil trods min negative attitude fra skolestart sige, at det ikke har været helt forgæves at bruge et år af mit liv på en efterskole. Jeg er sikker på, at et år hjemmefra har hjulpet mig og gjort sit til, at mit liv former sig, som det former sig.

JOHANNE

HELLERUP

Jeg har aldrig i mit liv før oplevet rigtigt at have et fællesskab med andre mennesker på samme måde, som jeg har på efterskolen. Jeg var glad for min klasse, og jeg holdt af de mennesker, jeg gik sammen med. Men ordet fællesskab var ikke et ord, jeg rigtig kendte. Jeg vidste ikke, hvad det betød. Jeg var bare glad for det, jeg havde. Jeg var egentlig ikke særlig tæt på mine klassekammerater. Jeg gik op af dem hver dag i ti år og nogle enkelte tilfælde flere. Derfor kendte jeg dem. Men jeg snakkede ikke med ret mange af dem om personlige ting. Derfor var det meget underligt at komme på efterskole og pludselig høre en masse private og personlige ting fra både morgensange, og når jeg snakkede med folk. I min husgruppe oplevede jeg også et møde, hvor næsten alle pludselig sad og fortalte om forfærdelige ting, der er sket i deres fortid. Pludselig gik det op for mig, at det er sådan, den virkelige verden er. Jeg har altid tænkt, at jeg ikke rigtig havde nogen bekendte, klassekammerater eller veninder, der oplevede forfærdelige ting. Men der er garanteret nogen af dem, der har haft det dårligt, jeg har bare ikke vidst det, fordi sandheden har været skjult for mig, og fordi det desværre er sådan noget, man ikke siger til nogen. I hvert fald har jeg ikke været tæt nok på dem. I min klasse viste man heller ikke sine følelser for hinanden. Alle bar en maske. Derfor troede jeg, at jeg var meget mere følsom end alle an-

dre. Jeg havde meget større tendens til at græde end andre, fordi jeg aldrig så nogen græde. Men jeg har indset, at det er fordi, folk har skjult deres følelser. På efterskolen smider man masken, viser sine følelser og græder, hvis det er det, man har brug for.

Der, hvor jeg kommer fra, tror mange, at det er alle ”bonderøvene” og dem, der har problemer derhjemme eller er smådumme, der går på efterskole. Når folk spurgte mig “hvad skal du næste år?” og jeg svarede “jeg skal på efterskole”, spurgte folk mig, hvad jeg ville der. Jeg havde jo gode karakterer og var dygtig nok til at komme i gymnasiet, så hvorfor skyndte jeg mig ikke bare at komme videre og få skolen overstået. Hvis jeg svarede, at jeg gerne ville opleve et rigtig fedt år og få en masse rigtig gode venner, forstod de mig ikke. Selvfølgelig var der nogen, der mente, at det var for fedt, at jeg skulle på efterskole, og det var godt, at jeg gjorde, det jeg ville, men det var ikke størstedelen. Jeg snakkede med en veninde her i slutningen af skoleåret, og hun spurgte mig, hvordan det gik på efterskolen. Jeg fortalte lidt, men så spurgte hun, om der ikke var mange bonderøve oppe på skolen. Jeg spurgte, hvad hun mente med bonderøve. Jeg fortalte, at der var mange, der boede uden for København, og nogen der boede på landet, men at de egentlig ikke var særlig anderledes end alle andre unge. Jeg sagde også, at jeg egentlig ikke mente, at forskellen på de unge i Danmark er særlig stor, uanset om de kommer fra landet eller fra byen. Hun grinede lidt og svarede noget i stil med: “Jo, det er den”. Jeg blev lidt ked af det, fordi jeg vidste, at det næsten ville være umuligt at ændre hendes mening, fordi hun kommer fra en rig forstad og er opvokset med den fordom.

Når jeg tænker på næste år, har jeg lyst til at fortælle alle de andre om mig selv, og om hvad jeg har oplevet i mit liv og i dette år, ligesom vi har muligheden for, når vi holder morgensang. Men så tænker jeg på, at jeg skal i gymnasiet, og at mange siger, at det er

mindre personligt end folkeskolen. Og hvordan skal jeg så nogen-
sinde få muligheden for at fortælle sådan noget? Det får jeg nok ikke,
og derfor synes jeg, at morgensangen er noget af det mest fantasti-
ske. En utrolig god ide.

Jeg har sunget i kor i mange år, og jeg har været meget glad for det,
men jeg har aldrig rigtig sunget i et kor med drenge. Jeg har sunget
i kirkekor og derefter i Radioens Børnekor, som er et aspirantkor
til Radioens Pigechor. Derfor var det en selvfølge, at jeg, når jeg kom
tilbage, skulle søge ind i Pigechoret. Men efter jeg har sunget i et kor
med drenge, har jeg fundet ud af, at det er vildt fedt et at synge sam-
men med drenge. Så næste år håber jeg at kunne komme ind i et af
de kor med drenge, der er på det gymnasium, jeg har søgt ind på.

Da jeg er opvokset i Hellerup, et sted hvor de fleste har styr på
moden og råd til at følge den, har jeg altid været lidt nervøs, når jeg
på gaden er gået forbi et andet ungt menneske, fordi jeg har tænkt
meget over, hvad personen mon tænkte og mente om mig. Jeg har
nemlig ikke altid lige været med på moden og gået i de rigtige mær-
ker, for det gider jeg ikke bekymre mig så meget om. Når jeg har
snakket med mennesker, jeg ikke rigtig kendte, har jeg været nervøs
og genert. Men på mit efterskoleophold, har jeg lært at åbne mig og
være mig selv. Og hvis personen ikke kan lide mig, som jeg er, må
det være den andens problem.

Desuden har jeg aldrig haft så mange venner og veninder, som jeg
har nu. Jeg er specielt glad for at have lært så mange piger at kende.
I min gamle klasse har vi altid været undertal af piger og særligt i det
sidste skoleår, hvor vi kun var tre ud af femten. Og de to piger, der
så gik i min klasse, var jeg ikke særlig tæt på. Derfor har det været
fantastisk at komme på efterskole, hvor der er masser af piger.

JESPER

DRONNINGMØLLE

Jeg har personligt ændret mig meget under efterskoleopholdet. Da jeg startede på skolen, var jeg selvfølgelig en del yngre og ikke så ansvarsbevidst som nu. Jeg har lært at sætte mere pris på ting i livet og i hverdagen.

Der, hvor jeg kommer fra, er miljøet meget hårdt. Der er meget kriminalitet blandt unge mennesker. Jeg var nok selv blevet en del af det miljø, hvis jeg ikke havde forladt det i tide. Jeg har lært uendeligt meget i de 10 måneder, og jeg har fundet ud af, at livet har andre værdier end fest og ballade.

Jeg synes at jeg foretog mig meget i min hverdag før, men nu kan jeg da godt se, at jeg har haft det som blommen i et æg. Jeg sumpede bare rundt i det samme mønster dag ud og dag ind. Det er skræmmende at se ens venner derhjemme fortsætte i de baner, uden at de får et bredere livssyn som jeg føler at efterskolen har givet mig.

Hvordan forklarer man folk derhjemme, at det man har oplevet på efterskolen er så godt? Det er det store dilemma for mig, fordi folk har så mange fordomme og forventninger til efterskoler.

Jeg sætter også mere pris på mine forældre, og det de gør for mig, end jeg gjorde før i tiden. Jeg har lært ikke at være så snæversynet og tænke ud over min egen lille horisont.

Jeg var tæt på at måtte forlade skolen, på grund af et meget stort regelbrud i det første halve år af opholdet. Jeg var ikke vant til, at ting havde så store konsekvenser, som det viste sig at have her. Hvis de konsekvenser ikke havde været der, ville man aldrig nå fællesskabet, "fællesskabet", det der kan ikke sættes ord på men som skal opleves.

Jeg har altid været en af dem, der var med på den værste i skolen og derhjemme, men efter jeg var ved at blive sendt ud af det miljø, der er på efterskolen, fik jeg et så stort chok, at jeg i dag er meget varsom med, hvad jeg gør. Vennerne derhjemme siger, at jeg er blevet kedelig, men det har jeg det fint med, for selvom jeg altid har været med på sjov, er jeg glad for, at jeg er blevet 3 år ældre indeni på de her 10 måneder.

MIE

MIE

RØDOVRE

Æggene var varme, fuglemor passede godt på
så ingen kunne dem nå
det varer ikke længe før de skal se solen stå op
helt oppe i træets top
endelig skete det,
ungerne kom frem på egne ben
alle så de forskellige ud,
men skønne var de hver og en
alle skreg og hylede efter mad,
men én var stille, hun bare sad
og kiggede ud på verden
hun ville opleve alt
om det så skulle være højt eller smalt
tiden gik og ungerne ville flyve
de skulle tage mod til sig
“ud på grenen med dig”
overvind angst for det nye og spring ud i det
nogen sprang, andre var tøvende
men alle sprang til sidst
den første dag den lille hun fugleunge kom ud, blev hun forskrækket
verden var ikke som hun havde troet
alting var ikke trygt mere

rovfugle, biler og larm terroriserede
men man må jo lære noget om livet
så man skal ikke tage det for givet
ude i den store verden mødte hun en spurv
der havde hovedet i en gammel muggen kurv
hun spurgte hvorfor den var der
og den svarede, at mad skulle den finde her
“kom med hjem og spis hos mig
så kan du også hygge dig”
den lille spurv havde ikke nogen god fortid,
så heller ikke for kvik ud
men det gjorde jo ikke,
at hun ikke ville lege med den
man skal hjælpe hvor man kan
siger en klog mand

FIE FIE

SLAGELSE

Dette år har både været et spændende, men også et meget lærerigt år fyldt med fede oplevelser, en masse spænding, sorg, glæde, skuffelse og meget mere.

Mit år på efterskolen har virkelig givet mig meget at tænke over, lært mig en hel del om livet både på godt og ondt. Noget af det vigtigste, der er sket for mig, er, at jeg virkelig har fundet mig selv og har fået min far tilbage/ fået en far 100% hele tiden.

Ved hjælp fra mine lærere fik jeg for første gang åbnet op mht. det om min far og snakket det ordentligt igennem med ham. Vi fandt ud af, at der selvfølgelig skulle laves en ordentlig kontakt mellem ham og mig igen. Det resulterede i, at jeg nu har bestemt mig for at flytte over til min far. Efter et godt stykke tid med masser af kræfter, tårer og snakken, skete der noget helt specielt, som jeg aldrig vil glemme og altid vil tænke tilbage på og huske mine lærere for. Jeg har også lært, at man ikke altid kan gemme sig bag ved en maske eller bygge en facade op, men man skal vise sig selv; ”det virkelige jeg”.

Da jeg startede på efterskolen, som ligger langt.. langt væk, især hvis man bor på ”lille Bornholm”, troede jeg, at jeg kunne forsætte i

samme spor som før. Bare putte en maske på, så ingen kunne komme tæt på mig, for det mente jeg bestemt ikke at jeg havde brug for. Men nej, den gik ikke. Efterhånden som tiden gik, fandt jeg mere og mere mig selv, fik mere og mere hjælp til at finde mig selv. Hjemme fra var jeg ellers vant til at være flere personer på en gang: en person, når jeg var i skole, en anden, når jeg var hjemme, en tredje, når jeg var i ridehallen, en fjerde, når jeg var på arbejde, en femte, når jeg var sammen med kæresten, en sjette, når jeg var til fest osv. Sådan kunne jeg ellers bare fortsætte med at spille forskellige personer og opbygge facader. Men da jeg startede på efterskolen gik den bare ikke længere. Det sværeste og hårdeste ved det her år har helt sikkert været, at det var så pisse svært at smide den maske, jeg var vant til at tage på. Lige pludselig skulle man åbne sig foran nogen, stole på dem, tage chancen og føle sig tryk hos dem. Fordi alle kan jo skuffe en ligemeget hvad. Mine person-facader måtte forenes i en.

Hvis jeg kunne råde hele verdens unge mennesker ville jeg gøre det. Råde dem til at prøve, måske ikke præcis det samme, som jeg har oplevet, men at tage på efterskole. Godt nok var jeg meget skeptisk i starten og var ved at give op, men hold kæft, hvor er jeg glad for, at jeg holdt ved. At opleve et så stærkt fællesskab, det oplever jeg aldrig nogensinde igen, og Gud være lovet for at jeg blev på efterskolen.

Jeg har altid været utrolig udviklet, og det hører nok sammen med, at jeg meget hurtigt skulle være ”voksen” og tage ansvar. Det kan godt være, at der ikke er sket den helt store udvikling for mig under mit efterskoleophold, men bare den smule, der er sket, har virkelig været en bonus og jeg vil aldrig nogensinde glemme fællesskabet, vennerne, lærerne eller skolen.

MARTIN

BALLERUP

Mens jeg sidder og skriver det her, er et herligt år ved at være forbi. Jeg har oplevet en masse under mit efterskoleophold, og jeg har fået en masse nye venner. Det at være elev på denne skole giver mig en følelse, som jeg aldrig havde troet, jeg skulle få, følelsen af at være en del af et fællesskab.

Efterskoleåret har været et af de mest lærerige år i mit liv. Alt dette med sammenhold, fællesskab og egenskab har givet mig meget stof til at udvikle mig til et bedre menneske.

Inden jeg begyndte efterskolen boede jeg i Ballerup, som ligger i yderkanten af Storkøbenhavn. Her gik jeg til håndbold, spillede violin og var sammen med mine venner Sune, Jens Peter, Morten og Henrik. Sune havde jeg kendt, siden jeg gik i børnehave og vi har altid været bedste venner igennem tykt og tyndt, og er det stadig. Henrik mødte jeg lidt senere, da jeg begyndte til håndbold, og JP (Jens Peter) og Morten mødte jeg først, da jeg skiftede skole. Efter 7 rædselsfulde år på en folkeskole, hvor jeg blev mobbet næsten konstant af mine klassekammerater blev det for meget, og jeg besluttede at flytte skole. Det var mine to venner Morten og Henrik som anbefalede den nye skole. Den nye klasse var en del anderledes og efter

min mening meget bedre både i undervisningen og kammeratskab. Selvfølgelig var der også nogle såkaldte idioter i den klasse, men der var kun 2 ud af 12 hvor der i den forrige var 20 ud af 24. Først da jeg begyndte på den nye skole, begyndte jeg for alvor at tage undervisningen til mig, men 3 år var ikke nok til indhente det, jeg havde mistet, og pludselig skulle vi til eksamen.

Da jeg første gang besøgte efterskolen, var mit indtryk ”Hvor er her dejligt “. Jeg skulle bo på værelse sammen med to andre, som hed Anton og David. Vi startede året med en intro tur på cykel og overnatning med husgruppen i en bivuak eller under åben himmel. Da vi kom tilbage til skolen, skulle alle husgrupperne slå deres bivuakker op på folden, som ligger på efterskolens område. Der hyggede vi os til langt ud på aftenen med guitar, musik og fællessang. Dagen efter pakkede vi det hele sammen og gik ind på skolen for at forberede os til den første rigtige uge.

De første to måneder på Baunehøj var hårdere end jeg havde troet både fysisk og psykisk. Lidt efter lidt blev det en vane for os, og snart var det ikke længere så hårdt.

Tiden er gået meget hurtigt med et tæt og spændende program med høstfest, julestue, melodigrandprix, forårskoncert m.m.

Året på efterskolen har helt klart været det bedste år i min skolekarriere. Jeg har lært en hel masse springgymnastik, friluftsliv og mange andre ting. I de boglige fag har jeg gjort et stort comeback. Jeg kan bedre følge med i timerne, jeg har fået lidt større interesse for de boglige fag. Jeg er begyndt at bruge mere tid på mine lektier fordi vi får en god undervisning af lærerne.

Jeg vil aldrig glemme dette år.

HELLE

HELLE

HVALSØ

Da jeg skulle starte på efterskolen, glædede jeg mig rigtig meget, specielt til fællesskabet. Jeg lærte dog hurtigt, at et fællesskab ikke er noget der er eller kommer af sig selv. Der skal kæmpes!

Min start var en kamp i sig selv. Det være sig jeg kom til at bo på, var ikke det flotteste, og det skabte problemer for min sambo. Det var derfor ikke særlig rart at bo der. Vi snakkede meget om det, og det blev bedre i to dage, men så faldt vi tilbage i den onde cirkel igen.

Efter cirka to måneder ville vi splittes, men lige pludselig skete der noget, så vi fandt samme bølgelængde. Vi lignede egentlig hinanden på mange måder, og pludselig havde vi noget at snakke om. Efter det lærte jeg, at førstehåndsindtrykket af andre ikke altid er ensbetydende med den egentlige person.

Oven i alt dette var vi begyndt at have boglig undervisning. Jeg kommer fra en rigtig god skole og klasse. Jeg var måske det nogen vil kalde et englebarn eller dengse, men min opfattelse af boglige timer var og er, at man kommer forberedt, følger med og accepterer lærer og elever. Nu åbnede en helt ny verden sig. Mange var flabede, lede og usamarbejdsvillige. Det var en kæmpe udfordring, og jeg blev egentlig rigtig ked af det. På den anden side er jeg glad for, at jeg har

oplevet det og lært, at man må se virkeligheden i øjnene. Hvis mit gymnasieår var startet sådan, ville jeg helt sikkert være droppet ud, men nu har jeg en anden indgangsvinkel til det, så jeg er mere klar på, hvordan andres syn på boglig undervisning kan være.

Efterskoleåret har haft en kæmpe indflydelse på mig. Jeg har altid været meget ansvarsbevidst, da jeg har arbejdet med dyr, men nu har jeg lært at give ansvaret lidt fra mig og stole på, at andre gør det, jeg normalt ville påtage mig.

En anden stor forskel, jeg kan mærke, er, at mit forhold til mine forældre har ændret sig. Jeg er blevet meget mere bevidst om, hvor meget de gør for mig. Jeg har aldrig tænkt på, hvor meget de gør. Det har bare været lidt af en selvfølge. Generelt er jeg blevet gladere for småting i hverdagen.

Efter efterskolen skal jeg på gymnasium. Det bliver helt sikkert nemmere at acceptere andre og deres væremåde, end det ville være for et år siden. Jeg har lært så meget om menneskelige egenskaber og andres måder at være eller takle ting på. Det med at dyrke sine dårlige sider frem for de gode, er ikke noget særlig mange mennesker gør, men det giver et mere "helt" menneske, hvis man kan lidt af meget frem for meget af lidt. Jeg er også blevet mere i balance med mig selv. Det kan jeg mærke ved at jeg kan overskue mange uventede eller spontane ting. Det har jeg ikke kunnet før, da var min hverdag ens og måske lidt for ens i længden.

Mit verdensborgerskab er stadig et hængeparti. Jeg mener, at det er svært at have indflydelse på noget, de bestemmer i USA. Så er der mulighed for at have et fadderskabsbarn, men det, mener jeg, er lidt en undskyldning for at have gjort noget godt, og så kan vi jo ikke gøre mere vel?! Jeg er helt begejstret for, hvor megen skade eller hvor meget godt 90 mennesker kan lave sammen. Det burde faktisk være noget alle kunne prøve!

RASMUS

RASMUS

ALBERTSLUND

Den lille sjæls søgen

Der var engang en lille sjæl, som vidste meget om livet og havde oplevet meget. Selvom hans viden var stor, var der noget i hans hjerte, der længtes uden at vide, hvad det var. Det var en slags tomhed, som ingen andre kunne hjælpe ham af med. Kun i sit eget lille hjerte kunne han finde svaret.

Den lille sjæl besluttede sig for at tage ud og se verden og finde sit hjertes søgen. Den lille sjæl tog ud til himlens havn, hvor der lå et skib med front ud mod det uendelige sølvklare hav. Kun vinden bestemte, hvilken vej skibet skulle sejle. Han kastede en stor rygsæk over sine skuldre, en rygsæk som havde fulgt ham gennem hele livet. Han tog en dyb indånding og trådte ombord på det fortryllende skib sammen med 77 andre sjæle, som havde samme længsel i hjertet. Nætter og dage gik med at lære hinanden at kende med sang, kommunikation, helt nye udfordringer og en guddommelig stemning.

Sådan skulle det ikke blive ved med at gå, for himlen blev mørk af skyer, og det sølvklare hav blev sort af ustabilitet og skræmte energier. De blæksorte bølger rev i skibet og gik imod dets veje.

Den lille sjæl ville søge ly sammen med andre sjæle, da han pludselig opdagede 2 skrøbelige sjæle, der var på grænsen til at falde over bord. Han sprang op sammen med 5 andre for at hive dem tilbage, men det var for hårdt, de havde brug for alles hjælp. En stor sjæl råbte om hjælp, men frygten havde lagt en dødelig tavshed over de sjæle, som lå i ly. Tiden gik og de 6 sjæle kæmpede alt, hvad deres hjerter kunne magte, men det var for sent, de måtte give slip. Den næste morgen var alle udmattede og kede af nattens forløb. Kun den sagte vind hørtes i bølgernes dans. Den lille sjæls tomhed var kun blevet større, men han sagde til sig selv, at han måtte fortsætte sin søgen. Flere nætter og dage søgte han på det uendelige sølvhav, og sjælene havde fået det bedre.

Den lille sjæl var begyndt at lære at tage ansvar og initiativ. Endnu engang piskede der en storm op af frygt, uærlighed, utroværdighed og dårlig samvittighed. Igen stod der 2 skrøbelige sjæle på grænsen til at falde over bord. De samme 5 sjæle løb hen og hev fat i dem, imens de andre igen sad i ly. Atter blev der råbt om hjælp, men de forblev tavse som døden. Den lille sjæl blev meget forvirret, fordi hans tomhed nu var så stor, at han brød grædende sammen. Han spurgte Gud, hvorfor han følte den tomhed, og hvorfor de andre ikke hjalp. Gud svarede, at lyset altid ville vinde. Den lille sjæl forstod det ikke, men pludselig slog der et lyn ned i ham. Han tog fat om sit hjerte, åbnede det og ud kom en søjle af lys og ubetinget kærlighed. Dette fyldte sjælene med håb, de mistede frygten for virkeligheden, og i fællesskab hev de, de 2 sjæle tilbage ombord. Den lille sjæls tåre forvandlede sig nu til stjerner oppe på den sorte himmel som et tegn på, hvor der er mørke, er der også lys. De andre sjæle kiggede på et syn, de aldrig før havde set, med liv og lyst i øjnene.

Den lille sjæls tomhed var nu forsvundet, og han forstod nu, at tomheden kom af, at han aldrig havde erfaret kærligheden i et fælles-

skab. Han forstod også nu, at det var ham og de 77 andre sjæle der var vinden i sejlene. Sammen byggede de en trappe op til stjernerne. Den lille sjæl var nu parat til at føre fællesskabet videre ud i verden og blive en del af det univers, han levede i.

ANTON

ST. MERLØSE

Eventyret om drengen i det samfundsrettede perspektiv

Der var engang en dreng, der ville ud og se den store vide verden. Han havde nemlig fået øjnene op for, at der var en større verden end den, han befandt sig i på det tidspunkt. Han boede i et beskyttet miljø hos sine forældre og gik i den lokale landsbyskole. Her havde han leget hele sit liv og ikke taget livet særligt alvorligt. Men da tiden nærmede sig, at han skulle vælge sit nye ståsted, tænkte han: ”Hvorfor ikke prøve noget helt nyt og møde nogle nye mennesker?” Han tog nu ud og besøgte skoler i nord og i syd, i øst og i vest for at finde den helt rigtige skole. Da han kom til efterskolen, mente han, at han havde fundet den. Miljøet på skolen virkede tiltalende og imødekommende, og skolens beliggenhed fandt han meget velplaceret, lige ud til vandet og i et naturskønt område. Noget han satte stor pris på og vidste, han kunne trives i, da han kom fra landet.

Han besluttede sig straks for, at det var den skole, han skulle fortsætte sit livs rejse på. Opholdet på efterskolen viste sig da også at få stor betydning for hans videre rejse. Der blev støbt et fundament, som der kunne bygges videre på. Drengens fundament blev skabt, ved at der blev udviklet en bevidsthed om interferens hos drengen. Det vil sige en oplevelse af, at gensidige påvirkninger skaber nye påvirknin-

ger, stærke som svage. Drengen fandt hurtigt ud af, at interaktionen mellem mennesker var forudsætningen for livskvaliteten for ham og de øvrige. Drengens efterskoleliv skulle styrke hans evne til samarbejde, og han skulle igennem 3 prøver, der ville gøre ham stærk: Første prøve bestod i at undvære kæresten hjemmefra. Anden prøve bestod i at overholde skolens regler. Tredie prøve bestod i at dele værelse med 2 andre drenge, der ikke havde de samme interesser som ham selv.

1. Første prøve, at undvære sin kæreste var svært i starten, men efterhånden, som han fik nye venner og nye interesser, gik det bedre. Efter to måneder besluttede drengen så sammen med kæresten, at de ikke skulle være kærester mere.
2. Anden prøve, at overholde skolens regler var ligeledes en hård prøve, da reglerne var nogle forbud, han ikke var vant til. Drengen var da også lige ved at mislykkes her, da han rent faktisk fik overtrådt nogle forbud. Her kom hans samarbejdsevner og selvindsigt på hård prøve for at rette sin fejltagelse. Heldigvis lykkedes dette også for ham.
3. Tredie og sidste prøve var at dele værelse med 2 andre drenge, og det var nok den hårdeste prøve at gennemgå. Her var det ligeledes samarbejdsevnen, der var i fokus samt respekt og tolerance for hinandens forskelligheder. Det var vigtigt at finde balancen mellem tilfredsstillelse af egne behov og andres behov. Efter ca. et halvt år besluttede vi trods alt at bytte værelser med nogle andre.

Fællesskabet blev altså omdrejningspunktet i drengens liv, hvor han lærte, at jeg blev til vi, og egenskaber blev til fællesskaber. Han spillede og optrådte med band, hvor han lærte at samspillet var afgørende for succes. Han lærte ligeledes, at fællesskabet og samarbejdet var vigtigt for at få skolelivet til at fungere. Feks. krævede det en indsats fra alle at få mad på bordet hver dag. Alt i alt udviklede drengen sig

fra at være en sorgløs, glad og legende dreng til en dreng, der kunne tage ansvar og yde en indsats for fællesskabet.

Opholdet gav ligeledes drengen en bevidsthed om, at politik er vigtig. Det er ikke ligegyldigt, hvordan landet bliver styret. At bekymre sig om sit lands ve og vel er det samme som at bekymre sig om sine medmennesker. Drengens udvikling er gået og går stadig fra at være individ til at blive en samfunds- og verdensborger. Han er ved at udvikle sig til at blive en verdensborger, der bekymrer sig om ting, der også går ud over de danske grænser.

CHRISTINE

CHRISTINE

HØRSOLM

Når jeg tænker tilbage
på de gamle dage.
Ser jeg på en barndom,
som ikke var så nem.
En barndom med forældre, der var skilt,
en skolegang, der var hård.
Drenge, der mobbede mig!
Jeg gik til psykolog,
men hun forstod mig ikke.
Skiftede skole i 7. klasse,
lærere på gamle skole,
blev mobbet ud.
En ny skole – ingen mobning.
Men lektier var for hårde
– syntes lærerne!
Så kom jeg i en specialklasse.
Hjælp ikke spor – blev meget værre.
Igen drenge, der mobbede.
Jeg gik tit hjem fra skole med ondt i maven
og meget ked af det.
I telefonen med min mor – lød meget bedrøvet.

I 10. klasse ville jeg gerne på efterskole,
vi kiggede på Baunehøj Efterskole.
For mig så det ud som en frihed til at opleve nye muligheder!
En frihed til at lære nye mennesker at kende!
Komme ud i verden – ud fra hjemmet!
At stå på egne ben.

Første dag – den 10. august
var meget stille!
Ville ikke sige en lyd – genert.
Min angst for at møde andre mennesker skulle overvindes,
for jeg ville møde nye venner.

Og 10 måneder senere ser jeg,
hvor naiv jeg har været,
og at jeg skulle have grebet fællesskabet fra starten.

I de måneder der er gået,
har vi haft kriser,
som har gjort at vi er vidt forskellige
i forhold til andre årgange,
og gjort vor fællesskab stærkere.
Det har også gjort, vi har lært en masse,
lært af vores fejl.

Lærerne har råbt lidt af os,
og vi har råbt lidt igen.

Den 1. tanke,
der faldt mig ind, da jeg skulle herop
var:
”jeg kan da ikke samarbejde med de mennesker...”

se på dem,
de er meget anderledes end mig.”
Eller:
”jeg vil hjem...nå, jeg kan prøve.”

Jeg synes,
jeg har udviklet mig meget.
Jeg har lært
at mor og far skal nok klare sig selv.
Jeg har lært
at fællesskab er noget man må kæmpe for.
Jeg har lært
at venner kan få skænderier,
og mennesker er ligestillede.

Hvis jeg kunne vælge
”skulle alle jordens mennesker,
have ret til at være sig selv”
det ville mit motto være,
hvis jeg var statsministerinde.
Jeg synes,
mit medborgerskab er blevet bredere,
end det var før.
Før gik det lige ud over min egen familie.

Demokrati!
Har ikke rigtig været mig!!
Men efter det her år, er jeg blevet mere moden,
og tør åbne mig mere op.

Jeg tør
være med i flere ting end før.

Arrangere fester eller arrangementer.
I det hele taget lært
”at åbne op for mine skyklapper”

Hvis jeg skal sige ”helt ærlig”
så har jeg ikke haft nogle problemer derhjemme,
kun i skolen.

Selvfølgelig har der været skænderier,
hvor min mor har truet med at flytte væk,
men det har ikke betydet noget,
for det har altid endt med, at hun bliver,
hun kan ikke klare tanken om 0 børn.

Jeg har levet som blommen i et æg,
derhjemme.

Jeg har rejst meget,
både med min mor og med min far.

Min far bor i Sydafrika,
sammen med sin kæreste, Hilda.
Min mor og jeg bor her i Danmark,
sammen med Jes og mine søskende,
Astrid og Andreas.

Jeg elsker min familie overalt på jorden,
og jeg ved uanset hvad,
så vil de hjælpe mig igennem alt.

Fremtiden ligger nu foran mig,
at jeg vil på HG i Lyngby.
Og jeg tror
videre ud, at måske,

en designer eller gymnastikinstruktør uddannelse,
det vil vise sig, hvad jeg vælger.
Jeg ved det ikke endnu,
men mand, børn og en dejlig villa,
det skal der også være i fremtiden.

En ting jeg har fundet ud af:
Jeg vil have en uddannelse.
Lige meget hvor lang tid
- en ordentlig uddannelse
med mange udfordringer undervejs,
som jeg kan lære af.
Udfordringer!
Der vil opfylde mit største ønske;
Som er:
at få en motorbåd,
tage hele familien ombord,
leve lykkeligt
og rejse hele jorden rundt!

Det kunne være SÅ fedt,
fordi jeg elsker havet.
Det gjorde vi meget, da jeg var mindre.

Eller en hest!
Kunne heller ikke være så dårligt.
En rigtig springhest
- selvom før var spring ikke lige mig.
Men først skal jeg have min uddannelse,
og finde mig en lækker kæreste.
Så kan jeg begynde at tænke på båd, hest og frihed.

Men nu 10 måneder senere tænker jeg:
at det egentlig var fjollet,
den tankegang jeg havde dengang.
- at jeg var genert,
hvorfor jeg ikke havde sprunget ud idet.
For de er mennesker!
Jeg er et menneske!!
De andre var garanteret også nervøse
Og spændte.
Og på en eller anden måde,
skal vi jo lære hinanden at kende.

Men nu har jeg lært, til næste år,
at jeg ikke skal vente på de andre,
men selv "tage springet".

CAMILLA

CAMILLA

BIRKERØD

Jeg er født i Skotland, og selvom jeg kun boede der i tre måneder og ikke kan huske det, har jeg altid syntes, at det var en stor del af mig!!! På min gamle skole var jeg typen, der snakkede meget, og jeg havde mange veninder. Jeg har altid været meget åben omkring alt, men desværre blev jeg op igennem hele min skolegang mobbet med det, så jeg begyndte at lukke mig meget inde i mig selv. Jeg blev meget stille og turde ikke gøre noget, som gjorde opmærksom på, at jeg var til stede. I 6. klasse døde min bedste veninde, og derefter faldt resten af veninderne ligesom fra. Jeg kom ind i en lille pigeklike, som elskede at genere og mobbe andre, så jeg passede ikke rigtig ind, fordi jeg gjorde alt, hvad jeg kunne for ikke at gøre det samme.

I slutningen af niende skiftede jeg klasse, fordi det hele brød sammen i min gamle klasse. Det er jeg utrolig glad for at jeg gjorde, fordi jeg husker det sidste af min skolegang som positiv.

Jeg havde meget store forventninger til mit år på efterskole, men det blev langt fra en dans på roser. Første halve år var et rent helvede, hvor jeg ikke kunne spise eller tale. Min mor rådede mig til ikke at gøre for meget opmærksom på mig selv og mine problemer efter jeg havde lavet et stort show i min gamle klasse, da det hele ramlede.

Hun var bange for, at jeg ville gøre igen, men det var meget svært at gå rundt og lade som ingenting.

Efter et halvt år fandt jeg ud af, at jeg led af myasteni, og det var både en lettelse men også meget svært at acceptere. Men når jeg nu kunne gøre noget ved det, var det nemmere at koncentrere sig om at være efterskoleelev. Jeg ved ikke, hvornår eller hvordan, men nu kan jeg se, at jeg er blevet mere åben. Jeg er stadig ikke hende, der snakker hele tiden, men jeg tør godt "gøre opmærksom på at jeg er til stede". Jeg kan mærke, at jeg har fjernet mig fra den situation, jeg var i i niende. Nu kan jeg se det hele udefra, når jeg ikke står midt i det mere.

I begyndelsen gjorde jeg alt, hvad jeg kunne for at undgå konflikter. Jeg blev temmelig vred, da jeg alligevel blev trukket ind i en husgruppekonflikt, og endnu mere, da det pludselig var MIG der skulle skifte værelse, eftersom det ikke var mig, der havde et problem. Nu synes jeg egentlig at det er fint, for som jeg ser det, var det mig, der reddede det, og det tager jeg gerne æren for. Måske er det den forkerte grund til at hjælpe, men hvis det hjælper andre, er det så ikke lige meget hvad mit motiv er? Min far sagde til mig, at det har lært mig noget om ansvar. Det tror jeg desværre ikke det har, men det må folk godt tro. Derimod er jeg blevet bedre til at tage ansvar for mig selv, og jeg håber, at jeg er blevet mere selvstændig.

Efter sommerferien skal jeg på gymnasiet. Jeg ved ikke, hvad der kommer til at ske. Enten kommer jeg på et gymnasium med en masse fra min gamle klasse, og så er der en ret stor risiko for, at jeg bliver den samme stille pige, som jeg var før. Det ønsker jeg virkelig ikke, men jeg ved, at det kan ske. Ellers kommer jeg et andet sted hen, og så kan jeg, hvad jeg vil. Det har jeg lært på det her år. Jeg skal bare selv gøre noget for det.

Jeg har for kort tid siden spurgt min gamle musikskoles leder, om jeg må hjælpe med at sætte næste års skolekoncert på benene. Jeg ved ikke, hvorfor jeg spurgte, for det er slet ikke mig. Men det gjorde jeg, og han svarede, at han ville tænke over det. Det er jeg hamrende stolt over, lige meget hvad resultatet bliver, så er jeg den første elev nogensinde, der har prøvet. Og jeg er bare stolt fordi jeg turde.

Mig som verdensborger. Jeg er ikke af den opfattelse, at man er verdensborger, fordi man synes, at det er synd for de sultne børn i Afrika. Jeg kan blive noget så oprørt, når jeg hører om Bush, men jeg kan ikke gøre noget. Måske er jeg verdensborger den dag, jeg demonstrerer mod Bush. Gør noget godt for hele verden. Jeg er kun et menneske, men en stemme blandt de mange. Desværre har jeg ikke talt endnu, så jeg er ikke hørt og dermed ikke verdensborger. Man kunne også få et fadderskabsbarn. Nu tror jeg faktisk ikke, at jeg får det godt, før jeg har gjort noget "verdensborger-agtigt". Og jeg mener altså stadig, at det er lige meget, hvorfor man gør, som man gør, så længe folk bliver glade.

LENE

SLAGELSE

Efter snart 10 måneder på efterskole, skal jeg til at gøre regnskabet op. Hvad kom jeg efter? Hvad har jeg opnået? Hvad var jeg? Hvad er jeg nu? Jeg kom på efterskole for at komme væk hjemmefra, starte på en frisk og nyde, at folk ikke kendte mig og derved heller ikke satte mig i bås på forhånd. Jeg kom for at lære at blive en god veninde. Jeg kom for at lære at blive bedre til springgymnastik og sidst men ikke mindst kom jeg for at opleve fællesskabet.

10 måneder er ikke særlig meget, når man tænker på alt det, vi har nået og oplevet. Nogle af mine mål har jeg nået – andre ikke. Men jeg føler ikke, det er et nederlag, for jeg har i stedet oplevet så meget andet, som jeg aldrig havde drømt om, at jeg skulle prøve.

Jeg har fået en meget bredere social viden. Vi bor 80 elever op ad hinanden, som ser hinanden hver dag. Jeg bor sammen med 11 piger på min gang og ikke mindst min roomie, som jeg er sammen med stort set hele tiden. Når vi lever og bor så tæt sammen, kommer vi til at kende hinanden godt. Vi lærer også os selv bedre at kende – ellers skal man nok være sikker på at få noget at vide både på godt og ondt!

Igennem vores morgensange på skolen har hver enkelt elev fortalt om noget, som har betydning for dem og deres liv. Det kan være deres drømme, tro, familieforhold, skole, fremtid osv. Derved lærer man også hinanden at kende. Feks. førhen havde jeg bare rystet på hovedet, når en person opførte sig hysterisk og flippede ud. Nu ved jeg, at der er en grund til at personen reagerer, som denne gør. Nu spørger jeg i stedet, hvorfor personen er ked af det og har mistet sit overblik. Det er lidt det dér med, at man lærer at vende tingene om og se det fra den andens side og ikke kun kigge udover sin egen næsetip.

Alle har en rygsæk med, en bagage, som er fyldt med minder – både gode og dårlige. Lige meget hvor de kommer fra, hvordan de ser ud og hvordan de opfører sig, så har de alle noget at byde på. I starten havde jeg mange fordomme, jeg prøvede at lade være med at sætte folk i bås, men det var umuligt. Som året er gået, kan jeg sagtens se, hvordan folk virkelig er, og hvordan de har udviklet sig. Mange har smidt den smarte facade og viser, at de faktisk også kan have benene på jorden. Jeg har truffet beslutninger alt for hurtigt, men jeg har lært, efter at have gået op og ned af folk i 10 måneder, at tingene ikke altid er, som man går og tror. En ting, jeg helt sikkert kan bruge fremover.

MILLE MILLE

GRÆSTED

Jeg læste engang en historie om en lille pige, der var på rejse et sted, hvor kun fantasien satte grænser for, hvor vidunderlig verden kunne være. Hun rejste gennem et land, hvor alt omkring hende var farverigt, der var talende dyr og træer, og alt var grønt præcis som i de lykkeligste eventyr.

Hun nåede til det smukkeste slot, hvor portene åbnede sig for hende. Det funkede af det pureste guld og var så smukt, at hun måtte lade en tåre løbe langsomt ned af sine fine kinder. Hun åbnede endnu en dør, lige så smuk som den første. Bag den, befandt der sig et spejl så stort, at der næsten ikke var plads til andet i rummet. Hun så pigen i spejlet i øjnene.

Udenfor blev himlen pludselig grå og lynene lyste rummet op, et efter et. Hendes ansigt blev blegt, og hun fik et fortvivlet blik i sine ellers altid klare øjne. Hendes kendte facade blev pludselig brudt som aldrig før. Hvad var det hun så? Hvad kunne være så barskt at se i øjnene, at denne lille piges evig-glade humør pludselig smeltede væk?

...Virkeligheden!

Hun blev så forskrækket, at hun blev nødt til at løbe, flygte fra det, hun lige havde set. For hvem skulle hun fortælle det til? Nu havde hun jo set, at græsset ikke altid er så grønt, og lykken ikke er noget, man drømmer sig til. Slottet var måske virkelig nok, men verden inden for de gyldne mure nok ikke så rosenrød, som hun havde håbet.

Ville folk ikke bare vende øjne og give hende den kolde skulder? Var det hende, der var skør? Måske var det en illusion det hele..... det pureste opspind?! Der gik tid, lang tid før hun turde tale om det, men hun fandt sit mod og åbnede sig for sine nærmeste veninder.

Det var det sværeste, hun nogensinde havde prøvet, og hun kæmpede imod stemmen, der inderst inde sagde til hende, at forblev hun tavs, ville alt gå i sig selv. Men sådan er det selvfølgelig ikke. Hun mærkede med et en sten falde fra sit sårbare hjerte. Det at have snakket med nogen, fik hende til at føle sig fri, som om hun fik vinger og kunne flyve så højt hun ville, med vished om at hun ikke faldt, for nu var der intet, der kunne slå hende ud af kurs.

Bid for bid prøvede hun at komme virkeligheden til livs og begyndte stille at forstå, at livet både har gode og dårlige sider. Verden er skøn, og livet er det dejligste, man har. Men paradiset og lykken kommer ikke af sig selv. Med lys kommer mørke, med glæde kommer sorg og med kærlighed kommer had. Modsætninger er der nok af, det sværeste er at se dem i øjnene..

Da jeg d.10. august 2003 tog på efterskole, var det med tårer i øjnene hele vejen. Humoren, vennerne, min daværende kæreste, alt dette skulle jeg forlade i et år. Men hvad var det lige, jeg forlod? Det kan jeg først se i øjnene på nuværende tidspunkt.

Humoren fra hjembyen langt syd på var nok fænomenet at gå i skole, og hvad i alverden er det? At gå i skole var sjovt, især når vi ku få en psykisk ustabil lærerpraktikant til at græde, eller endnu bedre, en erfaren lærer.

Jeg styrede for det meste humoren. Var jeg gået i gang, trak jeg de andre med. Jeg spenderede det meste af tiden på inspektørens kontor. Vi blev enormt gode venner faktisk. Så jeg havde ingen rigtig ide om, hvad jeg skulle i en skole.

Vennerne, jeg skulle forlade, var nok det eneste, jeg kan se tilbage på med positive øjne. De er der stadigvæk, og de har stadigvæk brug for mig. Derhjemme er jeg den evigt glade, selvsikre pige, der altid står op for mine venner og bekendte. Det er mig, der holder på hemmelighederne, når de andre ikke kan. Det er mig, der aldrig ville være sammen med deres kærester, eller nogen de var vilde med. Jeg var en hjælpende hånd dengang. Og det passede mig egentlig fint,

indtil jeg kom på efterskole og fandt ud af lettelsen ved at la' gå. Jeg kunne godt bære det på mine skuldre, men lettelsen ved at komme af med det, var næsten ikke til at bære.

Bare det at få over sine læber: ”Jeg kunne ikke få fat på min veninde en dag. Jeg vidste kæresten havde slået op, så jeg kørte tre km og fandt hende hjemme på sit køkkengulv med en kødkniv i hånden, rystende over hele kroppen.”, frygten for at miste hende var jo ubeskrivelig. Det er ”aldrig” mig, der græder, eller er ked af det foran andre. Jeg søger ikke trøst, jeg trøster.

Hele sandheden er der kun få, der ved. For hvor mange gange gik jeg alene, grædende hjem fra en bytur, bevidst om at min kæreste sov sammen med en af mine såkaldte veninder? Hvor mange gange skulle jeg høre fra andre, hvem han lå med, når jeg var udenbys? Hvor mange gange skulle jeg snakke ham fra at tage sit eget liv? Hvor tit måtte vi ikke skændes om, hvorvidt han tog stoffer eller ej? Hvor tit måtte jeg ikke høre fra andre, at han var for gammel til mig.

Den dag, jeg kørte til efterskolen, græd jeg over at tage væk fra alt dette. Det, jeg kaldte mit liv, det jeg levede for, som i en metafor kunne være... regnvejrl!

Jeg ved det først nu, nu hvor jeg har oplevet et fællesskab. Nu ved jeg, hvad det vil sige at betyde noget for andre.

Det første halve år levede jeg i troen på mit gamle liv. Lige indtil min lærer kom og spurgte mig, hvorfor jeg aldrig sagde noget i timerne, og aldrig lavede noget.

Jeg var bange, bange for at spolere de mennesker jeg holdt af, ved at ødelægge deres undervisning. For her var jeg ligeværdig, her var jeg ikke den store. Jeg gav det dog en chance og med meget hjælp fra mine venner på skolen, kom jeg igennem det. Jeg kunne pludselig

lave lektier, skrive en stil og endda få gode karakterer. Jeg har dog altid fået gode karakterer i stile, men det var i niende og den måde, hvorpå jeg flygtede fra verden, jeg skrev alle mine tanker. Min lærer opfordrede mig til at blive forfatter, men hun opfattede aldrig, hvor mine skrækhistorier kom fra. Det var jo inde i mit hoved. I en tid var jeg bange for, at jeg ikke var normal, men jeg ville aldrig kunne udføre de handlinger, som jeg var i stand til at forestille mig. Jeg holdt karakteren på ni i tiende. Det har åbnet muligheden for mig om en længerevarende uddannelse på gymnasiet. For på efterskolen blev jeg helt glad for at gå i skole, man kunne jo ligefrem blive klog af det!

Jeg troede, jeg opdagede, hvor perfekte liv de andre havde, dem fra min husgruppe. Dem, som aldrig stod alene og aldrig græd. Igen blev jeg snydt. Det var mit gamle jeg, som jeg dengang stadig førte med hård hånd.

Det kollapsede dog en dag, da en af pigerne kaldte os sammen, hun fortalte os om sine problemer derhjemme, forfærdeligt! Og der kom mere, tingene væltede ud, de værste skrækhistorier, jeg har hørt, og det værste var, at de var autentiske. For første gang kunne jeg græde, ikke bare overfor nogen, men sammen med nogen. Jeg kunne oven i købet komme ud med alt det, jeg selv gik med.

Tiden gik, og juleferien nærmede sig. Selvfølgelig tog jeg hjem, jeg skulle jo hjem til min daværende kæreste, dum som jeg var. Vi havde en fantastisk jul sammen, underligt nok, men jeg havde det faktisk godt. Da jeg så igen kom op på skolen, fik jeg en følelse af glæde indeni. Hvis jeg bare havde det godt derhjemme, så var det da ikke noget at komme efter, for på efterskolen følte jeg glæde. Efter vores dejlige jul, min kæreste og jeg, stoppede vi meget pludseligt med at snakke sammen. Jeg var blevet ligeglad, tænkte tilbage på alt det, som han havde gjort mod mig, og pludselig var han ligegyldig.

dig, for på efterskolen blev man mødt af smil og sandhed. Mennesker der var værd at tro på.

Vi havde en kanontur på ski, hele skolen, og på det tidspunkt var jeg kommet tættere og tættere på en dreng, som også gik på efterskolen. Da vi kom hjem fra skituren, begyndte han og jeg at komme sammen.

Jeg forstod ikke rigtig, hvad jeg havde rodet mig ud i først. Ligesom med alle andre, kommer der i starten en masse komplimenter. Men denne gang blev de ved, og jeg forstod det ikke, men ham her kunne faktisk godt lide mig, som jeg var! Jeg havde aldrig haft en stabil kæreste før, en som holdt af mig! Nu har vi været sammen i fire måneder og det er mit længste forhold nogensinde. Det at føle sig elsket af en, man møder, og som skal til at lære én at kende og er villig til at gå tættere ind, end nogen anden før har været, er nok noget af det største, jeg har fået med i min rygsæk. For nu ved jeg slet ikke, hvad jeg skulle have gjort uden ham.

Jeg ved endnu ikke, hvad jeg vil senere, andet end alt det normale, som f.eks. ud at se verden, få en lejlighed nær Kbh. og håbe på at beholde min kæreste for evigt osv.

Jeg har efterhånden både tunge sten og svanefjer med i min rygsæk. Måske har jeg flest sten, ligesom mange andre, men jeg har taget ved lære af dem alle, og i det hav, som jeg vælger at svømme i, vil jeg kunne tage hele min rygsæk med mig uden at falde til bunds.

BELLIS

SLANGERUP

Et hop på min hinkebane

Det var egentlig mig selv, som i sin tid sagde ”ja” til noget nyt, spændende, forvirrende, uoverskueligt men fascinerende – et år væk fra mit ellers så dejlige hjem. Et år på efterskole. Det lød jo også godt at sige: ”Jeg skal et år på efterskole”.

Men da virkeligheden kom indenfor overskuelig horisont, da det lige pludselig dukkede op, der lidt fremme på min livsrejse, som en helt ny dør, jeg bare skulle åbne og træde ind ad, så fik jeg kolde tæer! Jeg turde simpelthen ikke træde ind over det ellers så spændende dørtrin. Selv en time før jeg skulle starte, havde jeg stadig et håb om en vej uden om det dørtrin, der lå foran mine fødder.

Det var ligesom i et eventyr

Den lange gang lå helt mørk og stille med tusindvis af døre på begge sider, og hvert rum var fyldt med den dejligste viden om alverdens ting. - Et fyldt med viden. – Et andet med kunnen. – Et med venner, følelser og hvad dertil hører. Disse rum havde hun tidligere stiftet bekendtskab med i sit liv. Indimellem alle de døre, hun havde nøgler til, lå nogle rum, som hun før eventyrets begyndelse ikke havde besøgt.

De første prøver, hun blev sat overfor, var kampen mod fordomme, samt det at kunne vurdere en sag og afgøre, om man skulle løbe sin vej med halen mellem benene eller blive og kæmpe for en sejr. Kæmpe for et nyt fællesskab. Hun valgte kampen, og rummet blev nu åbnet og fyldt op med al den viden, hun havde erfaret fra sine kampe.

Den næste dør, som i løbet af året åbnede sig, var viden om at være en "samfundsborger". Hun havde faktisk allerede åbnet den fra begyndelsen, men påfyldningen af viden var først rigtig taget til, da hun hver dag havde åbnet ørene og prøvet at sætte sig ind i alt det, den gamle vise mand havde fortalt hende.

I løbet af hendes etårige eventyr havde hun også tredoblet sin indsigt i andre mennesker. Evnen til at forstå andre mennesker. Hun kunne nu i langt højere grad sætte sig ind i andres livssituationer og dermed forstå og acceptere deres handlemåder.

Du har nu læst så langt i min selvevaluering, at du helt sikkert har forestillet dig en masse billeder. Jeg vil nu bede dig om, at se en hinkebane for dig. På den kan du se, at 3 og 4 ligger ved siden af hinanden. Da jeg kom på efterskole, var jeg netop færdig med rude nummer to i mit liv. Jeg står nu på rude 3 og 4, og er jo derfor ikke kommet så meget længere frem; men har der, hvor jeg står nu, fået et meget bredere syn på livet. Jeg har endnu engang fået en positiv oplevelse i mit liv ved at træde ind af ukendte døre. En erfaring, som jeg helt sikkert vil benytte mig af, når jeg skal videre på min hinkebane. Det står klart for mig, at hvis man ikke selv springer ud i noget, som kan sætte svingninger i den ellers så sikre og forudsigelige verden mange mennesker søger, vil jeg mene, at livet i al for høj grad passerer forbi. Lad derfor være med at sidde og kigge ud på floden af liv, der strømmer forbi dig, men spring ud i det!

ALEXANDER

KØBENHAVN

Jeg har aldrig prøvet noget så godt som efterskole. Derhjemme hvor alle skulle på gymnasiet, havde jeg kun hørt lidt om den underlige ting “efterskole”, der bare var for folk, som var for dumme til gymnasiet.

Engang jeg sagde til en af mine venner, at jeg var begyndt på efterskole, spurgte han, om det ikke var sådan et sted, hvor man kun røg hash og bollede til højre og venstre. Jeg kunne kun fnise af hans uvidenhed.

Jeg kommer fra en helt almindelig folkeskole ligesom alle mulige andre, et skolesystem der er koldt, gråt, forfaldent og gammelt. Et sted hvor du kun kan stole på dig selv, og hvor mobning er en del af hverdagen.

I de år, hvor jeg gik i folkeskole, lukkede jeg mig mere og mere inde i mig selv, jeg blev negativ og fyldt med had næsten hver dag. Selvfølgelig er folkeskolen ikke kun lort, der er jo altid to sider af en mønt, men efter mit efterskoleophold kan jeg se, alt hvad det danske skolesystem går ud på. Det er at trække hele flokken som kvæg igennem folkeskolen og videre ind i gymnasiet. Husk nu at få gode

karakterer, husk det nu!! Under rejsen er der nogen, der bukker under eller vælger andre veje. Videre derfra til en høj uddannelse måske et år ud og rejse.

Når jeg i dag nogen gange mødes med mine gamle klassekammerater, kan jeg mærke, at de ikke har ændret sig specielt meget. Efter mit ophold forstår jeg ikke, hvorfor efterskoler har sådan et dårligt ry, hvis de overhovedet har et ry og især min efterskole! Da jeg mødte en af mine gamle klassekammerater og snakkede med ham, kunne jeg ikke lade være med at tænke på en tekst, jeg engang læste af Ludvig Holberg. I teksten stod der en sætning, jeg tror nok den lød sådan her: "Du er nok en profet i stjernerne, men en nar her på jord" Det jeg mener, er, at han nok havde et højt gennemsnit i skolen, og han klarede sig godt, men personligt havde han ikke noget nyt eller specielt at tilbyde. Efter mit efterskoleophold har jeg ændret mig meget i en positiv retning, faktisk så meget, at jeg tror, man ikke kan sætte ord på det. De "områder" hvor jeg har ændret mig mest/bedst er nok, at jeg tør snakke i store forsamlinger samt i timen, jeg er begyndt at interessere mig for politik og jeg har lært at snakke pænt og diskutere som en voksen. Det er bare en del af de ting, der har forandret sig i løbet af bare et år.

CHRISTINA

NÆSTVED

Forgud DIT selv

Eddersmart, tjekket og beundret af alle.
Hendes tanker om sig selv er høje,
Og de er ikke til at slippe af med.
Selvtilliden fejler heller ikke noget,
Og når hun går ned ad strøget,
Kigger alle fyrene hendes vej.

Ned ad strøget,
I selv samme fodspor kommer hun igen.
Denne gang er smilet på hendes læber ikke stort.
Skænderier med forældre, kriminelle venner.
Det hele går hende på i dag,
Men ingen vender sig om for at se, om hun er okay.

Den ene dag går med at forgude sig selv,
Mens den anden bruges til at trøste.
Derfor glemmes skolen og lektierne,
Og så er der ballade igen.
Det hun mest har lyst til er at komme væk,
Til et sted hvor hun kan være sig selv.

Efterskolen gav hende hvad hun havde brug for.
Man ville tro at det var løgn,
Men efter 2 måneder var hendes lange smukke hår væk.
Hun var ligeglad med hvad andre så,
For de skulle kun se, hvad der var inde i hende,
En stille, lyttende, omsorgsfuld pige

Mange piger er nok, som denne pige har været
Og til dem:
”Det er skønt at være forgudet,
men endnu skønnere at være sig selv”.

ANDREAS

SORØ

Kære dig

Jeg hedder Andreas og er 17 år. Jeg har en stor familie. Fem søskende og fire forældre. Der er Adam (halvlillebror) på 10 år, Amalie (halvlillesøster) på 13, Marie (søster) 22 år, Emma (søster) 24 år og Jacob (min stedfars søn fra et andet ægteskab) på 29 år. Jeg har en mor der hedder Ulla, en far der hedder Finn, en stedmor der hedder Mette og en stedfar der hedder Jens.

Jeg blev født på Roskilde Amt Sygehus d.05.02.87. Dengang boede mine forældre sammen i et gult hus tæt på sygehuset. De første tre år af mit liv kan jeg desværre ikke huske meget af, det var de eneste år af mit liv mine forældre har været sammen. Da jeg ca. var tre år gammel flyttede mine søstre Emma og Marie, min mor og jeg til et andet hus i Roskilde. Vi fandt et hus tæt på havnen, på en gade der hedder Skt. Mortensvej. Det var et rødt murstenshus på to etager. Der er visse rum i huset, jeg stadigvæk kan huske. Fx. trappen til 1.sal, stuen med det bløde grå tæppe, badeværelset, hvor min røde potte stod. Ret kort tid efter bruddet med min mor, fandt min far en ny kone (Mette) som han ret hurtigt fik et barn med (Amalie). Der gik længere tid før min mor fandt en ny mand. Hun havde en kæreste for et kort stykke tid, der hed Bendt. Det eneste jeg huske fra ham

var, at han spiste kiks som en kanin og det krummede så sindssygt meget. Efter Bendt var min mor igen alene, men hun havde os. Hun arbejdede hårdt, skulle aflevere tre børn om morgenen, skulle på arbejde, sørge for børnepasning og meget andet. Jeg tror aldrig jeg har sagt, hvor stolt jeg er over at have hende som mor, hun er uden tvivl et af de mennesker jeg respekterer mest her i verden.

Jeg kan ikke huske præcis hvornår min mor mødte Jens, men det var imens vi stadigvæk boede på Skt. Mortensvej.

Da min mor og Jens havde været sammen i et stykke tid, besluttede de, at vi skulle flytte til Slagelse, hvor Jens arbejdede som urolog på Slagelse Centralsygehus. Vi flyttede ind i en lægebolig, tæt på sygehuset. Mine søstre var ikke meget for at flytte og at huset var bygget i 70'erne, var heller ikke lige det, der fik dem i bedre humør. I Slagelse blev jeg passet hos et kærestepar, som var rigtig søde. Jeg blev passet sammen med en pige der hed Astrid, som var barn til Jens' kollega. En anden af Jens' kollegaer boede også tæt på os i et andet lægehus. Han havde en søn, der hed Niels Christian. Niels Christian og jeg blev hurtigt venner og de fleste dage brugte vi på at køre rundt på vores små røde trehjulede cykler.

Efter et år havde hele familien fået nok af Slagelse og især huset, så vi var på udkig efter et nyt hus. Vi kørte rundt i Vestsjælland, og fandt endelig et hus i en by 15 km fra Slagelse, der hedder Sorø.

I Sorø fandt vi et dejligt hus i et stille villakvarter. Vi flyttede ind i huset og var klar til at bo der til jeg skulle begynde i en ny børnehaven.

Allerede i børnehaven var jeg en meget opmærksomhedskævende person. Hvor end jeg var, måtte jeg på en eller anden måde vise, at her var jeg. Jeg var samtidig også den sjove og ham den seje person. Til samtalerne fik mine forældre altid at vide at "Andreas er en sød

og dejlig fyr at have, men han skal lige finde ud af at stikke fingeren i jorden". I folkeskolen var det det samme år efter år. Omkring 5. og 6. klasse blev min plads i klassen vendt om til, at det var mig der var "klassens klovn", men på en eller anden måde fik jeg altid snakket mig ud af problemerne.

I 6.klasse skiftede jeg fra Sorø Private Realskole til en kommuneskole der hedder Pedersborg skole.

Jeg fik som normalt venner ret hurtigt og jeg blev også ret hurtigt den seje igen. Jeg blev bedre og bedre til at stikke fingeren i jorden, men der var stadigvæk lang vej endnu. I 8. klasse var jeg oppe hos skoleinspektøren 8 gange på et år, nogen gange var det mere seriøst end andre, men jeg var der i alt 8 gange. Det var ikke fordi jeg var dum i skolen, at jeg var som jeg var, det var fordi det ikke fangede min interesse, for når det gjorde, var jeg dybt koncentreret. Ved eksamen fik jeg 11 i både dansk og engelsk.

Blandt mine venner hjemme i Sorø er jeg også kendt som ham, der giver den gas og er sjov, men jeg er også kendt som ham, man kan snakke med og som er en god ven.

Efter 9. klasse skulle jeg starte på Baunehøj Efterskole. Jeg glædede mig meget og var opsat på at nu skulle der ske en forandring i mit liv. Første gang jeg mødte min husgruppe var jeg skræmt "var det virkelig de mennesker jeg skulle bo sammen med de næste 10 måneder?" de var helt anderledes end mig. Jeg havde langt hår og hørte noget anderledes musik. Der var ikke en eneste, der havde langt hår eller der hørte det musik jeg hørte. Men jeg fandt hurtigt ud af, at det var nogle flinke fyre, selvom de var anderledes.

Men selvom jeg virkelig prøvede, blev jeg alligevel sat i den stol som ham, der sagde sin mening og gjorde det de andre kun tænkte. Men denne gang var det noget anderledes, for de ting jeg gjorde var rigtige, det kunne godt være, at der var nogen, der var uenige med

det jeg gjorde, men så snakkede jeg med dem og respekterede deres holdning. Sådan gik det de første par måneder, indtil jeg fik min kæreste. Jeg mener bestemt ikke, at det var en dårlig ting at få mig en kæreste, for det var noget jeg havde ønsket mig i lang tid, men når man får en kæreste, tænker man også mere egoistisk end man ville have haft gjort, hvis man var single. Jeg var stadigvæk sammen med en masse, men det gjorde et eller andet. Det gjorde mig bestemt også lykkelig. Jeg har sjældent været så glad i længere tid.

Til jul slog vi op pga. at jeg ikke var sikker på mine følelser og det var både hårdt for hende og for mig. Efter nytår skulle hele efterskolen på langrendstur i Norge. Det var en af de bedste ture, jeg har været på. Jeg mener det skyldes at man var sammen med nogen mennesker man havde været sammen med i et halvt år og det var nogen man holdt af. Man fandt hurtigt ud af, hvem der i virkeligheden var nogen egoister og kørte videre ned af bakken og hvem der tænkte på andre og stoppede op, når man tog turen ind i en snedrive. Jeg var sammen med min kæreste en dag og to dage efter, var jeg sammen med en anden og to dage efter var jeg sammen med en til. Det er nok noget af det dumme jeg nogensinde har gjort. Ikke blot fordi, at de blev kede af det, men også fordi at de blev uvenner internt.

En af de sidste piger blev jeg lidt små-kæreste med. Men min eks-kæreste og jeg blev ved med at snakke og vi begyndte at indse at vi faktisk savnede hinanden. Vi begyndte at komme sammen igen og vi er sammen den dag i dag.

På efterskolen må eleverne ikke dyrke seksuelt samkvem på skolen. Men min kæreste og jeg brød den regel og kom til samtale. På grund af frygt for at blive smidt ud og for at nedbryde det billede jeg havde af mig selv, som en af dem der gik i spidsen for at få et godt fællesskab, løj vi over for flere lærere. Vi blev sendt hjem på en "tænker"

og det var med nød og næppe, at jeg kom tilbage til et af de steder, jeg holder så meget af.

Jeg er sikker på, at jeg har udviklet mig på Baunehøj Efterskole. Jeg har lært at forstå mennesker uanset race, baggrund og udseende. Jeg har også lært, at jeg er en person, der altid vil være åben over for andre og derfor vil det se ud som om, at jeg er opmærksomhedskrævende.

Jeg har spillet trommer i 11 år og vil meget gerne blive prof musiker, men nu hvor jeg har fået det store livssyn er jeg også blevet interesseret i at ville ændre verden og få den til at blive et bedre sted at leve.

CHRISTINA

CHRISTINA

RINGSTED

Jeg har valgt at komme på efterskole, fordi jeg ville prøve noget nyt og møde nye mennesker. Min personlige udvikling har været meget stor. I folkeskolen fik jeg altid at vide, at jeg var for stille. Jeg prøvede virkelig at gøre det bedre, men det hjalp ikke meget.

Da jeg startede på efterskolen, var jeg stadig meget stille, men det havde forbedret sig lidt. Lærerne blev også her ved med at sige, at jeg skulle sige noget mere. Det er godt nok svært, når man selv synes man er i forbedring. Lærere kan bare ikke forstå, at man faktisk prøver. Der var samtale med mig og mine forældre som gjorde, at nogle lærere blev sure på mine forældre. Jeg havde det ret hårdt i den periode, men heldigvis hjalp mine venner mig igennem det. Jeg ved ikke om selve mødet var skyld i, at lærerne lige pludselig skiftede mening, og sagde ok for min senere uddannelse.

Det at komme væk fra det gamle og starte på noget nyt har gjort, at jeg er blevet mere voksen, selvsikker og selvstændig. Jeg tror mere på mig selv, og at det er godt nok det, jeg gør. Jeg tør udfordre mit eget liv. Min selvsikkerhed har været meget stor, men den var ved at gå helt ned, da alt det med mine forældre og lærerne gik i gang.

Livet sammen med husgruppen har både været godt og dårligt. Den har ikke udviklet meget af mig. Selvfølgelig har de altid været der, hvis jeg har været ked af det. Min husgruppe har gået meget op i fællesskabet, nogle har dog af og til brudt den lidt. Så har vi holdt husmøder i lange baner, og vi har snakket det hele igennem. Hvis jeg har været rigtig ked af det, er jeg ikke gået til min husgruppe men til mine venner i stedet. Mine nye venner har udviklet mig mere, end husgruppen har. Det har da været et fedt år sammen med dem, og jeg vil aldrig glemme min husgruppe. Husgruppen har gjort, at jeg kan lide alle. Man snakker ikke ondt om nogen.

Når jeg kigger tilbage på mit tidligere liv, kan jeg godt se, at det ikke har været de bedste lærere, der har undervist mig. I matematiktimerne her på skolen var der meget, som de andre havde lært, og jeg ikke havde lært. Jeg har kunnet følge med i timerne alligevel.

Med hensyn til mine gamle venner, har jeg forandret mig meget. Vi er vokset fra hinanden. Jeg er blevet mere voksen, selvstændig og åben. Mine gamle venner er bare blevet i det samme hul, mens jeg har taget et initiativ til at prøve noget nyt. Det at komme ud og møde nye venner, har gjort mig til et andet menneske, som så har gjort, at jeg er vokset fra vennerne derhjemme.

Jeg ved meget mere om demokrati og om samfundsborgerne nu. Jeg har haft om det i dansktimerne, og det har hjulpet mig meget. Jeg ved nu, hvad de forskellige partier går ind for, og jeg ved, hvad jeg skal stemme, når jeg engang skal stemme. Jeg har lært, at tænke mere over de ting, jeg gør, inden jeg gør det. Efterskolen går meget op i, at man skal lære at tage ansvar for det, man har gjort. Det er også en god ting, hvis man ikke har lært det i forvejen. At være samfundsborger er ret svært at beskrive. Man er vel en del af samfundet og en del af verden. Man er selvsikker, åben og gør en stor

del for fællesskabet. Man har lært at tage ansvar. Verdensborgere har en masse egenskaber, som de deler med mange andre folk. Man kan lave fejl, men indrømme det, man har gjort. Efter mit efterskoleår er jeg klar til at udfordre verden og gå ud i samfundet med oprejst hoved til et nyt og udfordrende liv.

KRISTINE

ASNÆS

Nu er det snart slut. Jeg skal snart ikke være her mere, snart vil en anden overtage mit værelse, og jeg vil være “én af de gamle”.

Men hvad med mig? Hvad skal der ske med mig, når jeg ikke længere har Baunehøj at søge tilflugt til? Her er der trygt, ingen fare. Netop derfor er der større fare end noget andet sted. Her er vi, os selv, det eneste at være bange for.

Vi skal selv tage ansvar for vores liv. Her har jeg taget mere stilling, mere ansvar end på noget andet tidspunkt i mit liv. Her er jeg en del af et liv, en hverdag og det er også mit ansvar. Jeg kan ikke opleve efterskolen, jeg skal selv skabe den.

Der er gået 10 måneder. Mit liv for 10 måneder siden virker lige pludselig meget småligt. Jeg har fået øjnene op for, hvor mange forskellige mennesker der er. Bare i vores lille land. Alle mine “problemer”. Hvor vigtige var de egentlig? Hvor vigtig er jeg egentlig? Samtidig med at jeg har set, at jeg måske ikke er så vigtig, som jeg har gået og troet, har jeg også fået større bevidsthed om, hvad jeg kan. Jeg tror, jeg har fundet en balance, hvor jeg ikke tager mig selv højtideligt men seriøst. Jeg tror på mig selv, men jeg tror også på de andre. På Baunehøj lærer man at dyrke sine fiaskoer, gøre det, man er dårlig til. For hvis man bliver ved med at gøre det, man er god til,

kan man jo ikke lære noget nyt. Det tror jeg er vigtigt. Det er vigtigt, at man ser, at der er andre muligheder end fodbold og gymnastik. Så man ikke allerede som 16-årig har fundet ud af, hvad man vil resten af livet. Hvis man ikke prøver nogle andre ting, ved man ikke, hvad der er bedst for én selv. Det har givet mig lysten til at prøve nye ting. At hoppe ud i nogle ting, som før har virket usikkert, fordi jeg ikke troede, jeg kunne. Nu har jeg fundet ud af, at der faktisk er mange ting, jeg kan, og det er kun fordi, jeg turde prøve. Det er vigtigt at være bevidst om, så man ikke kører fast i det samme spor.

En anden ting jeg har lært meget om er fordomme. Vi taler meget om den første gang, vi så hinanden. Vi havde fået at vide en million gange, at vi ikke skulle drage forhastede konklusioner om, hvordan de andre nu var. Det gjorde vi selvfølgelig alligevel. Vi fandt hurtigt sammen med dem, vi nu lige "passede" sammen med. Det viste sig så senere, at dem jeg ikke lige havde forestillet mig var "min type", blev nogle af mine bedste venner. Nu virker det bare så latterligt, at man kan være så dum og tro, at man kender folk ved at kigge på dem. Man gav sig slet ikke tid til at snakke med dem. Dermed gjorde man det meget sværere for sig selv. Det er noget, jeg helt sikkert vil arbejde videre med. Tale med folk før jeg regner ud, hvem de er. Lade være med at lytte til dem, der har en mening om personen. Lave min egen vurdering.

Folk reagerer også på mange forskellige måder. Alle har en fortid, og derfor har alle en grund til deres handlinger. Nogle grunde kan være bedre end andre, men jeg tror på, at der er en grund til at folk opfører sig dumt eller anderledes.

Sulaima Hind sagde, at hun havde fundet en ny strategi. I stedet for at blive sur og skælde ud på ham, der gik ind i hende på gaden, så vender hun sig om og kigger på ham. Ser ham i øjnene og ser, hvad der er bagved. Måske kan hun så se, hvad hans grund var, måske ikke. Men jeg synes, det er værd at prøve i stedet for at bekæmpe

vold med vold. Princippet er, at man starter med sig selv, hvis man vil lave verden bedre. Lade være med at flippe ud over bagateller.

Morgensang på Baunehøj er en af de ting, der altid vil stå meget stærkt i min hukommelse. Nogle af de mennesker, der har stillet sig op og fortalt lige fra hjertet, om deres liv og følelser. Det er noget af det mest oprigtige og meget modigt. At se og høre om andre menneskers liv får mit eget liv til at se så forbandet nemt ud. Og alligevel ikke. Jeg har stadig mine problemer, som er store nok i sig selv. Det har alle. Det handler bare om at se, at andre kan have det ligeså slemt (eller nemt), som mig selv. Jeg tror, det er enormt sundt at få indblik i andres liv og lære andre sider af samfundet. Før var jeg ikke nødt til at tage stilling til alle de sider, vores samfund egentlig har. Det har jeg nu. Nu er det pludselig mine venner, der har de problemer, jeg før kun hørte om i fjernsynet. Hvis vi får et indblik i andre menneskers liv, kan vi snakke om det, hjælpe hinanden og lære af hinanden.

Forleden dag sad jeg i mit vindue og kiggede ud over vandet. Det i sig selv er fantastisk. På stranden så jeg fire unge mennesker, der rendte rundt. Jeg så en far med sin datter, der legede i vandkanten, og hilste op til mig. Alt imens hørte jeg en sang, der spurgte, hvordan man laver denne verden til et bedre sted at være. Jeg tænkte ved mig selv, at jeg havde fundet ud af det. I min naive tankegang troede jeg, at jeg havde fundet løsningen på hele verdens elendighed, og det tror jeg stadig. Jeg tror dette er vejen: at få øjnene op for en verden, der i sig selv er perfekt og lære af den. Lære at omgive sig med andre mennesker, for intet menneske kan leve alene. Jeg tror ikke vejen til en bedre verden er, at man skal bruge sit liv på at finde den bedste og nemmeste levevej at "nøjes" med. Er det ikke at gå tilbage i tiden og sige, at nu skal det gå så stærkt som muligt? I dag har vi så mange muligheder for at lære og forstå. Hvorfor ikke udnytte det?

Jeg har lært noget om fællesskab. Jeg vidste, at når man tager på efterskole, så er det blandt andet for at opleve fællesskabet. Men jeg blev klogere. Jeg havde aldrig rigtig tænkt over, hvordan det her fællesskab opstår. Jeg troede måske bare, det var noget, der var i luften. Men det er altså ikke alt, man kan hente ned fra Internettet. Nogle ting kommer ikke af sig selv. Nogle ting skal ikke bare opleves, men kæmpes for. Jeg har boet sammen med de her mennesker i 10 måneder, og det har blandt andet betydet, at jeg har lært rigtig meget om andre mennesker. Hvordan jeg kan påvirke andre mennesker, såre dem eller gøre dem glade. Vi kan hjælpe hinanden, også selvom vi ikke har noget til fælles. Netop det kan være en fordel. Bare det at der er en, der lytter, betyder utrolig meget.

Jeg har også lært, at det er meget vigtigt at holde en aftale og stå ved handling og ord. Der skal være en sammenhæng mellem det jeg siger, og det jeg gør.

Jeg har lært at bruge min stemme. Jeg har lært at synge sammen med andre. Jeg har også lært at bruge min stemme til at tale med. Jeg har lært at stille mig op foran en masse mennesker og sige min mening. Sige det, der optager mig og det, jeg har på hjerte. Med det har jeg også lært at bruge min stemme fornuftigt. Jeg skal stå ved det, jeg bruger min stemme til. Jeg skal stå ved det, jeg siger. Det har været vigtigt for mig at lære, at det jeg siger, kommer jeg til at stå til regnskab for. Jeg skal selvfølgelig sige min mening, men jeg skal også kunne stå ved den. Jeg er også blevet bevidst om, at jeg kan såre andre mennesker med det, jeg siger. Jeg tænker mere over, at ord kan betyde meget mere end handling.

Jeg har lært at glæde andre. I og med jeg har lært at synge, lave mad, gøre gymnastik og alle mulige andre ting, kan jeg glæde andre med det. Vi kan invitere folk og synge for dem. Det at se andre mennesker være glade og måske rorte over det, man laver, er en utrolig

følelse. Det, at det ikke kun er os selv, der får noget ud af det, men at vi faktisk samtidig kan glæde andre, betyder meget. Jeg har lært at have overskud til andre mennesker. At byde folk velkommen, når de kommer forbi. Før i tiden var det mærkeligt at se fremmede.

Nu hilser jeg på dem. Det har også givet mig den bevidsthed om, at jeg nu kan gå ud og være den fremmede, for selvfølgelig vil folk også byde mig velkommen.

På Baunehøj lever man et isoleret liv. Det giver en tryghed, der får mig til at frygte at komme tilbage til virkeligheden. På en efterskole er det andre ting, der bliver skræmmende, her kan jeg selv være en del af det skræmmende. Her SKAL man være oprigtig og stå ved sig selv og sine handlinger, det behøver man ikke i det store samfund. Der kan man nemt gemme sig og blive glemt, hvis det er det, man har lyst til. Nu lyder det som om, det er en dårlig ting, at man er lukket så meget ude fra omverdenen, men det tror jeg faktisk ikke. Jeg tror tværtimod, at det giver en sådan ro, at man kan udvikle sig på en anden måde.

Vi tager stadigvæk stilling til tingene udenfor, men det er ligeså vigtigt, hvis ikke vigtigere, det, der sker her. Det har rustet mig til, at jeg kan gå ud i verden og lære den bedre at kende. Nu har jeg nemlig lidt mere styr på, hvem jeg selv er, så nu kan jeg koncentrere mig om samfundet og verden i stedet. Vi lærer nogle ting, vi kan tage med. Noget vi kan tage med ud i verden og lære andre om, hvordan vi synes, verden skal være. Jeg har fået et meget større indblik i, at jeg også er en del af denne verden. Selvom jeg måske kun er en lille brik, har jeg stor betydning. Ligesom alle andre. Jeg kan være med til at skabe verden, hvis bare jeg vil gøre noget for det. Jeg har jo set den perfekte verden fra mit vindue, nu er det min opgave at lære alle de andre om denne verden.

CHRISTINA

SLAGELSE

Egenskab

Over havet svæver en fugl. En lille ubetydelig skikkelse mod den blålige himmel. Små skvulp fra vandet overdøver dens vingeslag, som den flyver der helt alene. Vindens sagte susen skubber den roligt væk fra den sol, der rødmende giver horisonten og himlen en skarpt orange lød. Farvenuancerne spreder sig og rammer stranden, træerne og de små huse. Fuglen synes ligeglad med skønheden i denne aften. Den svæver blot videre, som var den en lille propeldrevet maskine. Egoistisk og umulig at påvirke. Efterhånden, som solen synker ned bag horisonten, svinder vinden ind til en kølig brise. Skvulpene fra havet er ikke-eksisterende. Fuglen flyver blot videre. Denne skabning er ikke noget specielt eller uovertruffen. Den er blot ensom. Den ser ganske vist ud til at kede sig ved synet af denne aften, men dette er en bevidst fejl. Den ligner alle de andre, gør som alle de andre. Så er der ingen, der brokker sig. Den vil snart erfare, at det ikke kan betale sig at flyve alene.

Fællesskab

Over havet svæver en fugl. En lille ubetydelig skikkelse mod den rødlig himmel. Skumsprøjt fra hvidtandede bølger bæres med vinden ind over land og fortrænger lyden fra mågens baskende vinger. Vinden er grænsende til kuling. Mågen skriger af fryd, og

laver et loop på kanten af et kraftigt vindstød. Den sigter mod solen, der netop er i gang med at dekorere himmelhvælvingen i de smukkeste lyserøde nuancer. Denne skabning er ikke noget specielt eller uovertruffen. Den er blot sig selv, med alt hvad det indebærer. Dens udtryk er tydeligt, og dens glæde smitter af. En måge mere er i luften og snart en til og en til. Som skarpe knive skærer de sig gennem den halsende modvind for at nå solen, inden den brænder ud. Flere måger kommer til. I fællesskab manøvrerer de sig gennem den skrigende sang af havgus og blæst. Skønt de er forskellige, kaster de alle deres kræfter ind for at nå det fælles mål. Og med ét sker det fantastiske. Vinden vender sig til medvind. Bølgerne trygler solen om at vente, ja selve Jorden lader til at give sig for det fælles mål. De nu 80 måger rækker sig af alle kræfter for at nå den store stjerne. Solen rækker sine sidste stråler mod dem og bekræfter, hvad de netop har opnået. De har skabt den største kraft, der findes. Interferens. Men de vil opdage, at dette ikke er nok.

Medborgerskab

Over havet svæver en fugl. En lille ubetydelig skikkelse mod den stærkt orange himmel. Efter stormen er vinden stille, og bølgenes skvulp gynger sagte i takt med den nedgående sol. Vingeslagene fra den lille skabning kan høres, men kun fordi den har sine venner med. Ingen af disse skabninger er noget særligt. De er ganske almindelige, helt neutrale, og dog ganske forskellige. Selvom denne aften er helt og aldeles perfekt, holder mågerne energien og kæmper for ikke at miste det kostbare, de netop har opnået. Men det vil ikke vare evigt, det ved de godt. De bliver nødt til at lande og etablere sig i omverdenen før eller siden. Fælles egoisme vil ikke lede dem gennem livet. På den anden side af fjorden raser den skrækkelige storm, som nær havde taget pusten fra den lille flok. Hver især er de bevidste om, at selvom de klarede sig gennem tumulten med stor styrke, er det ikke sikkert, at resten af samfundet vil klare sig lige

så godt. Hver en by og hver en mark er præget af store kulturelle forskelligheder, der skaber stor splittelse og ensomhed. Meget få steder har folket kræfter til at stå imod - sammen. Det er med disse tanker i baghovedet, at den lidt sølle fugleflok flyver mod solen. Med et stærkt ønske om, at flere borgere vil slutte sig til. Men verden er større.

Verdensborgerskab

Over havet svæver en fugl. En lille ubetydelig skikkelse mod den blålige himmel. I det fjerne ses en lille orange stribe som bevis på, at solen netop er gået ned. Små skvulp fra vandet overdøver fuglens vingeslag, som den flyver der sammen med sine venner. Vindens sagte susen skubber dem roligt frem. Skønheden i denne aften er iøjnefaldende og smuk. Men der er et enkelt problem. Intet varer evigt, og naturligvis heller ikke dette. Der opstår uro i den lille flok, for alle er klar over, at det snart er slut.

Slutspurten skal indledes, før det er for sent. Men hvem skal tage initiativet? Hvem skal gå foran? Hvem tør? I al forvirringen går det op for flokken, at de der tidligere fløj forrest, har efterladt ærligheden på land.

En ændring er nødvendig, så de to uærlige sendes på en uretfærdig mission for at finde ærligheden. I mellemtiden flyver flokken i ring. Kommer ikke videre. For kun når alle er med, kan målet nås. Kan stjernen nås. Den orange stribe i horisonten svinder skræmmende hurtigt, og flokken der er tilbage skræpper og strides. Alle som én ved de, at minutterne er talte, at der snart skal til at ske noget. Langt om længe vender de to tilbage med fornyet styrke og ønske om at gøre det bedste. Fælles forsøger de at glemme striden og i stedet komme fremad. Endelig lykkes det fuglene at finde samme kurs. De første stjerner viser sig på den mørkere og mørkere himmel, og det går langsomt op for de 80 sjæle, at verden er langt større end de nogensinde havde troet eller tænkt sig. Ikke i deres vildeste fantasi

havde de forestillet sig en skønhed som den, de netop ser. En hob af stjerner blinker mod dem med skiftende styrke og skiftende farver. Himmelen fremstår i alle blå nuancer, og den nedkølede vind puster mågerne let i ansigtet. Selvom den lille flok er overvældet, føler de sig samtidig yderst privilegerede over at eksistere i den store verden. De er alle klar over, at verden er stor, brutal og skræmmende. Det er gået op for dem, hvad det vil sige at være verdensborger. At eksistere med viden om alt det forfærdelige, der sker. Leve sit eget egoistiske liv samtidig med, at man har evnen til at give noget af sig selv i et forpligtende fællesskab. Forstå at samfund er forskellige og forsøge at have indvirkning på, hvad der foregår. Leve med bevidstheden om al tings endelighed. Og det uden at glemme at leve i harmoni med alt det, man holder af. Måske allervigtigst at leve i harmoni med alt det, man ikke holder så meget af. Det er ikke nemt, nej.

Den lille flok flyver blot videre til lyden af de nærmest ikke-eksisterende skvulp fra havet. Ingen af disse skabninger er noget specielt eller uovertruffen. De har blot erfaret, at det ikke kan betale sig at flyve alene. Hvis bare alle vidste dette, ville livet være lettere. Hvis blot alle var klar over det faktum, at man ikke bliver lykkelig af at ligne de andre. At det kun fører til ensomhed og tomhed. Hvis bare alle forstod, at tavshed og ligegyldighed, er roden til alt ondt, så ville livet så sandelig være værd at leve.

*“Naar Verdens topmaalte Under mødes med
Bevidstheden om altings Endelighed, da lever jeg.”*

Interferens af Johannes V. Jensen

MICHELLE

HEDEHUSENE

Jeg er en pige på 17 år, der bor jeg sammen med min mor, lillesøster på 10 år og min stedfar. Min mor og far blev skilt, da jeg var 2 år. Jeg har et kanon fedt forhold til min far. Da jeg blev seks år gammel startede jeg i skolen. Da jeg gik i 1. klasse startede der en ny pige i min klasse. Vi fandt ud af, at vi havde meget tilfælles, og vi blev hinandens et og alt.

Vi var de flabede, snobbende piger i klassen, som styrede det hele og fik vores vilje med alt, og vi snakkede godt med alle drengene, hvilket de andre piger i klassen beundrede os for. Vi var klassens dronninger. Vi fik mobbet syv ud af klassen, og vi styrede bare det hele. I syvende klasse vendte det hele. Der blev stjålet nogle mobiltelefoner i klassen, og alle beskyldte os for at have gjort det.

Fra da af blev vi klassens hadeobjekter. Vi blev frosset ud og havde kun os selv og hinanden. Da min veninde ikke havde andet at tage sig til end at blive ved med at mobbe andre, blev jeg til sidst så træt af det, at det endte med, at jeg mobbede hende ud af klassen.

Det skulle jeg aldrig have gjort, for nu gik alle i klassen imod mig, og jeg blev nu det store mobbeoffer. Drengene fra min klasse kastede nu hver dag sten på mig, og der var også en, der slog mig med en pind op til flere gange.

Jeg fik store blå mærker, og det endte med at min mor og jeg tog til en samtale på skolens kontor, for at høre om jeg kunne komme over i en anden klasse. Indtil alle mine venner og veninder, for der var jeg også klassens dronning. Det kunne bare ikke lade sig gøre.

Jeg fik det dårligere og dårligere i klassen, og jeg blev mere og mere ensom. Det eneste jeg kunne gøre, når folk sagde noget til mig var at svare flabet igen.

Jeg blev mere og mere flabet, og da folk ville hjælpe mig, skubbede jeg dem væk, og lukkede mig inde i mig selv. Det var ikke særlig fedt, for jeg havde ingen steder at gå hen. Jeg ville ikke hjem, for jeg kunne ikke med min stedfar. Vi diskuterede altid og alt, hvad jeg gjorde, var bare forkert.

Jeg kom efterhånden længere og længere ud. Der hvor jeg næsten ikke kunne bunde. Jeg begyndte at drikke og ryge hash sammen med nogen fra den anden klasse. Jeg skar også i mig selv. På et tidspunkt havde jeg ca. 40 snit i benene tilsammen. Jeg tog en masse piller, for jeg ville bare ikke leve mere. Jeg fik problemer med at spise. Enten spiste jeg rigtig meget og kastede det hele op igen, eller også spiste jeg ingenting.

Det var forskelligt fra uge til uge. Jeg kunne godt se at det med mine madvaner ikke var helt normalt, og at det ikke var godt for mit helbred, så jeg tog til lægen. Lægen sagde, at det bare var syre i maven, og at jeg bare skulle spise normalt igen. Jeg tror ikke, at det bare var syre i maven, men at det var en form for anoreksi eller bulimi.

Min mor opdagede alt det, jeg gik og lavede, og hun sendte mig til psykolog. Jeg kom der kun en gang, for jeg mente, at det ikke var mig, der var noget galt med men de andre. Jeg indså, at der var et problem, så jeg prøvede at holde mig væk fra sprutten og hashen.

Jeg snakkede med min mor om, hvad vi skulle gøre, og vi blev enige om, at jeg skulle gå på efterskole for at komme væk fra alting. Jeg kunne godt lide ideen.

Den 10. august 2003 startede jeg på efterskolen. Jeg var meget genert i starten og det var svært at finde mig selv og min rolle. Efter 3 dage brød helvede løs i mig, og jeg blev den flabede pige igen. Det var dårligt, at jeg var den flabede pige, for sådan var jeg inderst inde ikke, og folk fik et forkert billede af mig. Alle så mig som skolens poptøs af en dulle at være. Det gode ved det var, at her var det lige meget, hvordan du så ud. Jeg fik et godt fællesskab med mine nye venner, og jeg blev mere åben.

Nu efter 9 måneder er jeg blevet en pige, som tør sige sin mening, tage initiativ og er blevet meget mindre flabet og snobbet. Jeg drikker kun sprut til fester, og det er kun ca. en til to gange om måneden, da jeg bruger meget tid på efterskolen. Jeg skærer ikke i mig selv mere og har et kanon fedt liv. Mine spiseforstyrrelser er dog ikke helt slut! Hvis jeg er meget ked af det eller vildt stresset kan det godt komme igen og det varer så ca. 3 uger inden det er ovre igen.

Hvis ikke jeg var startet på efterskole, havde jeg sikkert været en stor narkoman. Jeg har fået skaffet mig et super godt fællesskab, som jeg ikke var vant til før, og det er et fællesskab, jeg ikke er så glad for at give slip på. Blandt andet fordi jeg er bange for at komme til at drikke og ryge igen. Jeg ryger på en måde stadig, men det er kun cigaretter. Det er en vane, jeg har fået, og som ligesom har taget over for hashen.

Jeg har også fundet ud af, at jeg ikke er den eneste i verden, som har været så langt ude, som jeg var. Efter efterskolen vil jeg fortsætte mit nye, gode og forbedrede liv på HG, og senere vil jeg på frisørskolen.

ANNE

SLANGERUP

Jeg kommer fra det, man kalder en tryk familie. Godt nok er jeg skilsmissebarn, men jeg har aldrig følt mig som et skilsmissebarn. Jeg boede sammen med min mor, far & storebror i et skovløberhus, indtil jeg var 5-6 år. Da flyttede jeg med min mor og bror ind i den anden ende af byen i et rækkehus. Min far hjalp os med at flytte og var hjemme hos os de første par dage. Efter lidt tid fik både min mor og min far nye kærester. Min far fik en søn, så jeg fik en dejlig lillebror, min mors nye kæreste havde også to børn.

Det var kun da jeg var lille og ikke selv kunne komme frem og tilbage, at der blev lagt planer for, hvor jeg skulle være de forskellige dage, og det var udelukkende for min egen skyld, Jeg har altid haft adresse hos min mor, men jeg har altid selv været med til at bestemme, hvor jeg ville være og i hvor lang tid. Hvert år holder jeg både jul med min far og min mor, min stedmor, stedfar, alle mine søskende, som nu er blevet til 4, og alle bedsteforældre på en gang. Nogle år har vi også alle været på sommerferie sammen. Så i rigtig mange år har jeg bare følt, at jeg har haft 4 forældre, som jeg kunne stole på. De har alle 4 en campingvogn sammen, og min far og min stedfar har en båd sammen. "Mange ville nok kalde min familie en smule indviklet".

Før jeg kom på efterskole, gik jeg på en god skole. Den var flot og ny, og jeg havde nogle rigtig gode lærere, men jeg følte ikke, jeg passede ind i klassen. Der var to pigecliker i klassen, i den ene klike samlede de på servietter og byttede madpakker, og i den anden klike dullede de rundt på skolen. Drengene var jeg ret god til at gøre mig uvenner med, fordi jeg syntes, de var så selvoptagede, så hver dag gik jeg ind til min veninde i en anden klasse. Jeg holdt mig selv udenfor "fællesskabet" i klassen, eller det fællesskab, der ikke var der.

Jeg har villet på efterskole i 5 år, lige siden min storebror startede på efterskole, og jeg har altid misundt dem, der gik på efterskole. Jeg tog på efterskole i troen på, at fællesskab var noget, der bare var på efterskoler, men jeg lærte hurtigt, at fællesskab ikke er noget, der bare er der, når man kommer. Man skal kæmpe for det, og nogen gange er det hårdt at opnå fællesskabet! Jeg synes, vi har nået fællesskabet her på efterskolen. Når vi står og synger kor for en masse mennesker, står i regnen og synger solskinssang, sidder og synger aftensang i grøn stue eller rundt om et bål, så kan jeg mærke, at vi svinger sammen og i takt. Det er der, jeg kan mærke, at alle er til stede. Det er det der med at tage en andens opvask, hvis man bliver spurgt, samle blusen op, der ligger på jorden, synge med, når vi synger kor, at vi kan grine og græde sammen, der skal en masse grin til, men det vigtigste er nok, at man er troværdig, at man kan stole på hinanden, at man siger os og ikke mig, at lærere og elever godt kan være venner og ikke fjender.

Noget af det, der har betydet rigtig meget for mig, er morgensang. Vi starter morgenen med sang. På skift står en og snakker om noget personligt, en interesse, familie eller tro, fællesskab, lige meget hvad, om det tager 2 eller 15 min, så giver det en lille del af den person! Det er en dejlig måde at starte morgenen på!

Vi har været en masse igennem. Jeg har både haft en masse opture, men også nedture. Der var et tidspunkt, hvor jeg var så langt nede, at jeg græd hver dag og ikke vidste, hvor jeg skulle gøre af mig selv. Det var der jeg for alvor lærte, hvad det vil sige at være ærlig. Man kommer længst med ærlighed. Lige i det øjeblik man lyver, kan man føle, at det slap man da meget godt fra, men jo længere ud i løggen, man kommer, des sværere bliver det at redde sig ud af den. Man ødelægger ikke kun en masse for sig selv men også en masse gode ting for alle de andre på skolen, eller hvor man nu befinder sig. Godt jeg blev hjulpet op igen af både lærere og elever.

Når jeg ser tilbage på efterskoletiden, ville jeg ikke undvære et minut heller ikke af mine nedture, for jeg føler, jeg har lært mere i de ti måneder jeg har gået her, end jeg har lært i alt den tid, jeg har gået i skole, og den følelse har jeg haft hver dag i de sidste mange måneder!!!

Året har også givet mig et større indblik i politik. Før i tiden vidste jeg intet om politik og var nok også lidt ligeglad. Men efter undervisning og samtaler er jeg blevet mere interesseret i politik og kan også bedre tage stilling til, hvad jeg går ind for.

ANONYM

Svigt

Du må aldrig svigte en, der tror på dig, det har katastrofale følger. Man siger, man aldrig må svigte et barns tillid. Jeg tror på, at man ikke må svigte nogens tillid, lige meget hvad vedkommende har gjort. Når en person viser dig den tillid og fortæller dig noget af stor betydning for vedkommende, må man aldrig bare feje til side som skrald og ej heller glemme. Det at blive glemt, kan få de værste tanker frem i en, både om en selv og andre. Glemte kan være en lille ting, som at man glemte at ringe og sige, hvornår man kommer til festen eller at ens “venner” ikke opdager, at man mangler ved morgenbordet. Hvor meget betyder man så for dem?

Mobning

Alt starter med uskyldige ting, der udvikler sig og mobning er bestemt ikke nogen undtagelse. Det starter med små uskyldige drillerier fra vennerne, og så lige pludselig kommer der nogle, man ikke er så gode venner med, og man går med på “legen”, som så ikke er for sjov mere. Ingen ved mere, hvor grænsen går. Det er meget vigtigt at folkeskolens lærere bliver bedre til at gå ind i disse problemer og hjælpe, så de ikke bare tror alt er ok, hvis eleven siger det. Man er nemlig ikke i stand til som lille at bede om hjælp.

Jeg er blevet udsat for disse ting, jeg her skriver om, og jeg har prøvet at glemme dem. Det kan ikke gemmes væk, man må arbejde med det. Jeg har lært af mit efterskoleophold, at man må arbejde med tingene, og at det ikke er en skam at få hjælp.

En rigtig ven er en, man kan snakke med, uden at man føler sig genert, en man kan stole på og en, der kender dine dårlige sider og stadigvæk kan lide dig. Rigtige venner har jeg fået på mit efterskoleophold, venner for livet.

HENRIETTE

HENRIETTE

FÅREVEJLE

På min rejse har jeg mødt mærkelige, forunderlige, glade, vrede, triste, spændende og magtskyg mennesker. Hver især har de lært mig ting, jeg aldrig har kendt til og hjulpet mig til at se livet fra flere sider end min egen. Jeg vidste ikke, at min rejse ville påvirke og hjælpe mig i denne retning opad, men nu er jeg glad for, at rejsen aldrig vil ende! Der er og har været mange bump og enkelte dybe huller på min vej, men mine venner og familie har givet mig hånden, hvis jeg har haft brug for den! De har også lært mig at man selv kan bestige mange bjerge uden hjælp!

Jeg har nemt ved at åbne mig overfor nye mennesker, og det var kun en fordel, da jeg fik muligheden for at lære 78 unge mennesker at kende! De meget forskellige baggrunde og personligheder kan stadig overraske mig på både godt og ondt! Det er hårdt arbejde at komme forbi alle disse masker og finde frem til deres virkelige "Jeg". Jeg tror på, at der er en grund til at folk reagerer som de gør! Jeg bliver tit sur over at en person er opgivende, men det er sjovt nok, fordi jeg selv kan være det til tider! Du må prøve at overveje, hvorfor folk irriterer dig, for det er kun dig selv, du kan ændre! Hvis man ændrer på sine egne handlinger i forskellige situationer, kan man lede vejen for de andre!

Når jeg ser tilbage på den første cykeltur med husgruppen, kan jeg huske, hvordan vi opførte os, og hvilke fordomme vi havde for hinanden! Vi havde hver især en mening om alt og alle! Efter turen troede jeg, at jeg kendte deres baggrund, men alle mine fordomme viste sig at blive vendt til det positive!

Nu er vores outrotur netop slut, og denne gang var det noget helt andet! Nu kender jeg personerne og nogle af deres hemmeligheder! Jeg ved, hvilke signaler jeg skal være opmærksom på, og hvordan jeg skal reagere! Jeg kan drage en masse erfaringer af mine måneder på efterskolen! Det er kommet mig til gode at tage en andens opvask, når de ikke har tid til at gøre rent, så de andre på gangen synes, der er dejligt at være, lave god mad så alle får en god oplevelse, for det, jeg får igen, er smil! Jeg giver noget og modtager det med dobbelt styrke. Et lille smil kan lysne en andens situation eller blot virke bekræftende. Jeg har lært, hvilke ting jeg skal undlade at bruge min energi på, hvornår jeg skal stikke en finger i jorden og lade andre komme til, hvordan jeg kan indskyde viden uden at virke bedreviddende, og hvordan jeg omgås de mange forskellige personligheder! Jeg vidste godt, at det ville være vores sidste cykeltur sammen, men det er først nu efter turen, at det er gået rigtigt op for mig. Det, at jeg skal forlade trygheden og de venner, jeg føler jeg har kendt hele livet og starte på en frisk, virker fuldkommen uoverskueligt. Det er fordi, de ved noget om mig, og jeg ved noget om dem. Det er fordi vi har grint, grædt og hygget os sammen, opnået et fællesskab, opbygget ægte venskaber og overskredet grænser! Nu er de en del af mig for altid! Nu er det min tur til at gøre en forskel her i verden. Snart har jeg medbestemmelse og kan give en stemme til den person, jeg ønsker siddende på posten. Allerede nu kan jeg påvirke politikken. Jeg har skrevet breve, men det har aldrig rigtig mundet ud i et resultat! Nu har jeg fået et praj om, hvad der skal til for at vække magten, så de ser på virkeligheden med nye øjne!

JULIE

RUDS-VEDBY

Jeg valgte at tage på efterskole for at komme væk hjemmefra og for at opleve noget nyt og interessant. Jeg havde ikke det bedste forhold til mine forældre og miljøet sidste år. Det hele var meget anderledes i forhold til mig, jeg kunne ikke rigtig finde mig til rette. Jeg ville bo i byen, men boede på en stor gård med grise og langt til byen. Det har gjort, at jeg har haft mange diskussioner med mine forældre. Jeg var heller ikke klar til at gå i gymnasium i en alder af 14 år, så jeg ville tage et "slappe af" år.

Jeg har udviklet mig til at være mere ærlig og fået mere selvtillid, hvilket har gjort, at jeg er blevet mere åben. Jeg er begyndt at stole mere på folk. Det har gjort, at jeg har snakket nødvendige ting igennem med gode venner.

Mit forhold til landet er også blevet ændret en smule. Jeg har ikke så meget imod det længere. Det KAN være befriende eller dejligt at være tæt på naturen og omgås dyr, der måske lugter. Men det er sikkert, at jeg flytter til København, når tiden kommer, og det gør den snart. Jeg er blevet stærkere og er klar til at udfordre verden. Og det bliver på min måde. Jeg vil ikke styres af nogen, jeg er selvstændig og vil kun blive stærkere og stærkere.

Mit tidligere liv var i en klasse, hvor vi kørte vores eget løb. Der var intet fællesskab, og vi havde nogle problemer. Jeg var tit på kontoret og kunne ikke holde kæft. Lærerne hadede at komme ind til os, og vi var de første, der blev beskyldt, hvis der var problemer. Mit syn på venner er, at man ikke kun har dem for at have det sjovt men også for at kunne snakke med dem om problemer eller livet. Mit forhold til lærere var dårligt, jeg så dem som "maskiner", der var sat i denne verden for at gøre det hele sværere for mig. De skulle altid ødelægge det sjove eller fortælle, hvad man skulle. Derfor var jeg i mange diskussioner med lærere og følte mig meget uretfærdigt behandlet. Ingen skal bestemme over mig, det er mit liv, og JEG bestemmer. I dag er jeg mindre oppe at skændes med mine forældre, forholdet er under udvikling.

Jeg vidste ikke så meget om samfundet førhen og interesserede mig ikke så meget for det. Jeg er blevet lidt mere interesseret, men finder mig mange gange ligeglad, selvom jeg da er kommet tættere på udviklingen i samfundet. Jeg har ikke læst så meget avis, som jeg gjorde førhen, men jeg har været ude i samfundet og har mødt 80 mennesker fra 80 forskellige steder og miljøer, og det har givet mig noget viden, jeg ikke havde sidste år. Mit syn på udviklingen af ansvar er blevet større, vi har alle et ansvar for at tingene i et fællesskab kan lade sig gøre. Vi har alle et ansvar i et fællesskab. Vi skal alle hjælpe til, for at det hele bliver godt og trygt. Jeg har ikke haft et sådan forhold til ansvar før. Jeg har aldrig haft ansvar for andre end mig selv. Førhen gjorde jeg mange ting galt og fuckede mange ting op uden at tænke over konsekvenserne, mens jeg nu, når jeg skal til at lave noget lort tænker: "Dette går ikke kun ud over dig, men hele skolen". Den tanke har holdt mig fra dumme ting. Tanken er ikke kommet selv, mange af eleverne har hjulpet mig.

Jeg er kommet længere væk fra demokrati, da jeg førhen så nyhederne eller læste avis og interesserede mig for det, men nu ved jeg

ikke så meget om demokrati, verden eller samfundet. Førhen læste jeg avis hver dag og jeg vidste meget om samfundet og især verden. Jeg kiggede tit i leksikon eller atlas og læste om verden. Det har jeg ikke haft tid til heroppe.

Det at være verdensborger er, at man interesserer sig for sine medmennesker i andre lande, at man gider bruge lidt tid på at få en viden om verdenssamfundet og udviklingen. Hvis man ved noget, vil man bidrage med sin viden og arbejde mod et bedre samfund. Jeg vil meget gerne arbejde i en organisation omkring ulande eller truede dyrearter, da jeg føler, vi alle har et ansvar, og jeg vil gerne hjælpe, hvor der er brug for det. Kammeraterne har gjort, at jeg føler mig tryk og godt tilpas. Uden dem ville jeg ikke have været kommet så langt, som jeg er. Lærerne har i starten sagt, at elever og lærere var lige, men jeg har været udsat for forskelsbehandling, og det har gjort, at jeg er endt steder, hvor jeg ikke ville være. Jeg har ikke altid følt mig fair behandlet af lærerne og det har gjort mig ked af det eller nærmere sur, og derfor har jeg arbejdet imod dem. Jeg kan stadig mærke mine gamle vaner omkring nogen af lærerne. Jeg har haft meget dårlige forhold til nogle lærere på skolen. Mennesker jeg ikke har kunnet arbejde med. Det har desværre bremset glæden ved opholdet.

Jeg er taknemlig over at have været på efterskole. Jeg har udviklet mig meget og oplevet rigtig meget. Jeg har haft opture og nedture. Jeg har haft diskussioner og dårlige oplevelser, men jeg vil huske dette år for alt det, det har givet mig og alt det gode, der er sket i mit liv.

“Uden dårlige oplevelser og nedture ville jeg ikke være den person, jeg er i dag, og den person er jeg glad for at være”

SARAH

SARAH

HELLERUP

Svøm ned, få besked

Det er bedst at ligge lige under overfladen, det er sådan et behageligt sted. Man kan lige komme op og få luft samtidig med, at man kan kigge ned i dybet og holde øje med, hvad der sker uden selv at svømme ned og se sandheden i øjnene. Der er mange slags fisk i havet: store, små, gule, blå, tykke og tynde, men de har dog en ting til fælles og det er, at de alle lever under det samme store hav. Fisk svømmer i flok, hvis de altså er af samme race. De følges ad, indtil der kommer det mindste ubehag, så skilles de ad, svømmer i forskellige retninger og bliver til et stort mylder. Fisk ligner mennesker på mange områder, de vil allernødigst følges med en flok, der ikke ligner dem selv.

Jeg har været et sted, hvor det gælder om at få alle fisk uanset størrelse, farve og udsende til at svømme i samme flok. Jeg ved nu, at det er et kæmpeprojekt, som gør godt lige såvel som ondt, og at der med garanti bliver ædt nogle fisk på vejen. Der er mange krav til disse fisk: de skal lære hinanden at kende, respektere hinanden, holde reglerne. Overfisken sætter mange krav, nogle gange lidt for mange. Man kan være heldig og få kys og kram men også uheldig og få huk og hak.

En fisk med mange hak svømmer dårligt og må derfor lægge sig bag flokken (det er der selvfølgelig også nogle, der skal) men det sker, at man glemmer de bagerste eller ser forkert på dem, og selvom der bliver lovet, at de vil blive skubbet frem af de stærke, kan det ske, at det glemmes.

På en måde burde bagtroppen danne fortrop, da det ofte er dem, som bliver smidt bagerst, der er de ægte.

En fisk har svært ved at skifte flok og kan længes tilbage til den gamle, trygge flok, Det er derfor vigtig at være tilgivende, retfærdig og kærlig samtidig med, at man skal se sandheden i øjnene. Med disse ting kan man svømme videre. På den måde lærer man sig selv, de andre og det uden om at kende. Så vokser man sig stærk og kan leve. Jeg har nu prøvet, så godt jeg kunne, at spidde en stemningsfuld fisk på papir. Jeg vil give et godt råd med på vejen: svøm ned, få besked.

AGNETE

AGNETE

VIBY SJ.

Jeg har mange gange betragtet mig selv som en bog, en fortælling, som strækker sig fra mit første lille skrig og indtil den dag, hvor jeg ikke forstår livet mere. Min fortælling er langt fra færdig men står allerede på hylden side om side med andre menneskers livsfortælling, ventende, kun ventende på at en person en dag giver sig tid til at læse og lytte til mit liv.

Hvis jeg kigger tilbage på det sidste års tid, der er gået, ser jeg mange øjeblikke, der har hjulpet mig med at forstå, hvem jeg er. Gud og hver mand skal vide, at det ikke altid har været let at gå på efterskole. Vi er små 80 elever, 80 vidt forskellige mennesker, nogen mere højtråbende end andre og nogen stærkere. Jeg har altid haft svært ved at trænge igennem, virke stærk, fordi jeg netop ikke har været den, som råbte højst, og ikke har hungret efter stor opmærksomhed. Jeg skal ærligt indrømme, at jeg ikke har været den, der har været den mest åbne. Det har egentlig aldrig rigtigt ligget til mig. Jeg har nogle gange følt, at jeg var nødt til at løbe efter mine venner, og det har gjort mig meget selvstændig. Hvis der ikke var nogen, der ville bruge tid på mig, fandt jeg selv på noget.

På min gamle skole fik jeg nogle gode venner; vi havde alle sammen

den sygeste humor. Jeg var mig selv, speciel, og det var der ikke nogen, der skulle ødelægge. Men det var der en, der ikke kunne tolerere. Hun holdt mig udenfor mange ting; snakkede grimt om mig. Hun fik gjort mig meget i tvivl, om jeg kunne stole på min veninde, som hun hev til sig. De to fik da også såret mig dybt ved at omtale mig som et problem i en af deres stride, mens jeg kunne høre det hele bag en væg. Det gjorde det svært for mig at stole på folk.

Efter jeg er startet på efterskole, har jeg indset, at man må arbejde for at få tingene til at fungere - at det kan være krævende at skabe tillid til personer; men ved at blive ved længe nok, har jeg lært at skabe bånd mellem mig og andre - bånd af tillid. Jeg ved, at året her er et af de år i mit liv, der vil komme til at betyde mest for mig - jeg har været igennem mange konflikter, men har til gengæld også lært at takle eventuelle konflikter bedre. Jeg har haft det godt med at komme på efterskole, selvom det har været hårdt. Lært, at jeg ikke bare kan sige, "...og hvad så?" og flygte fra problemerne, men er nødt til at tage dem op og finde ud af tingene. Jeg har lært at sige til, når jeg har fået nok i stedet for at sluge det hele, som jeg før i tiden gjorde, for at det ikke skulle ramme mig. Problemerne fik dog dengang til sidst bægeret til at løbe over, fordi jeg ikke kunne rumme mere. Jeg har lært meget af at gå på efterskole, og det håber jeg stadig, man vil kunne se, når mine sidste sider engang er udfyldt.

MAGNE

MAGNE

VALBY

Før var mine forventninger til det kommende år meget høje. Masser af nye venner og et godt fællesskab var en selvfølge og ville komme helt af sig selv, troede jeg. Fællesskabet og vennerne kommer ikke af sig selv, det er noget man skal kæmpe for. Det er en af de ting, jeg har lært af mit efterskoleophold.

Da jeg ankom til skolen, havde jeg mange fordomme overfor værelseskammerater, lærere og alle elever i det hele taget. Førstehåndsindtryk holder bare ikke, og det bliver tydeliggjort, når man møder 80 nye mennesker på en gang.

Jeg har derhjemme tit haft en tendens til at føle mig utilpas, når jeg har været sammen med mange mennesker på samme sted. En følelse der bedst kan sammenlignes med følelsen af at have været i et stort indkøbscenter for lang tid og bare har brug for fred. Derfor har det været en udfordring for mig at bo på værelse med to andre og leve med 80 andre unge i 10 måneder. Det har helt klart udviklet mig socialt og gjort mig bedre til at åbne mig for andre mennesker. Det at åbne sig over for andre, er man tvunget til, når ens privatliv er indskrænket til sit skab. Det var vanskeligt i starten, men en ting, man lærer i løbet af året.

Som elevhold har vi haft vores op- og nedture, hvilket jeg føler, har gjort vores årgang stærk og skabt et godt sammenhold. I løbet af efterskoleåret vil der opstå nedture, og det er især i disse perioder, at man lærer at stå til ansvar for sine egne handlinger og lærer af sine fejl. I alvorlige situationer, der virkelig berører dig selv og dine kammerater, er man tvunget til at have en holdning til forskellige ting og frem for alt at komme ud med sin holdning og ikke bare lade sig trampe på af menneskerne omkring dig. Jeg føler selv, at jeg er blevet bedre til at stå ved min mening og turde konfrontere andre.

Når jeg i fremtiden vil se tilbage på mit år på efterskole, vil jeg se det som det allermest lærerige år i mit liv. Et år, hvor jeg fik skabt venner for livet, udviklede mig socialt og gjorde mig bedre rustet til voksenlivet. Alt i alt en oplevelse, som alle unge i min alder burde have.

JANNIK

KØBENHAVN

Da jeg startede på efterskole, havde jeg ikke nogen identitet. Jeg var blot en del af en større forsamling. Jeg havde som indstilling, at jeg resten af året ville gemme mig bag de andre og aldrig rigtig træde i karakter. Det er den nemmeste måde at skjule sig på og undgå at se virkeligheden i øjnene.

Før var jeg aldrig blevet draget til ansvar for mine handlinger og regnede heller ikke med at blive det i fremtiden, for hvorfor skulle det være anderledes? Det er igen det med at se på sig selv med negative øjne. Før i tiden var det f.eks. svært for mig at sige undskyld, fordi jeg så det som et nederlag, og at slaget var tabt. Jeg havde også meget svært ved at tage imod kritik såvel som komplimenter. Kritik, fordi jeg nok selv skulle styre, hvor vidt det jeg gjorde var rigtigt eller forkert og komplimenter, fordi jeg ikke selv synes det passede, det lød falskt, og jeg mente aldrig folk var oprigtige.

Den frygt for oprigtighed kommer vel inderst inde fra mig selv, for hvis du ikke er oprigtig over for dig selv og andre, kan du heller ikke stole på andre folks oprigtighed overfor dig. Det har ændret sig, for jeg har set virkeligheden i øjnene på både godt og ondt. Jeg har fundet ud af, hvor uerfaren jeg er, og hvor mange fejl jeg besidder. Det

har været svært, og det har ikke altid været fedt, men det har gjort mig stærkere og mere bevidst om mig selv.

En anden stor ting, jeg har lært, er, at man ikke skal dømme bjørnen på skindet. Første gang jeg så min husgruppe, tænkte jeg: "Det bliver 10 mdr. i helvede!" Man finder dog hurtigt nogle, man kan relatere til, og man danner hurtigt små grupper. Jeg har lært mange forskellige personligheder at kende, og det er jeg glad for, men jeg synes stadig, at der er folk, jeg ikke har lært at kende og ikke aner, hvad rummer. Derfor er mange morgensange en overraskelse på overraskelse. Om det er mit eget engagement, der har været for lavt, eller folks tilbageholdenhed og generthed, der har forhindret det, ved jeg ikke.

Jeg har også lært en masse om fællesskab og fælles ansvar. Jeg lagde ud med at køre mit eget løb og forstod ikke vigtigheden i at have respekt for fællesskabet. Det er vigtigt at have sin egen mening og stemme, men det er lige så vigtigt at have respekt for den fælles stemme og være med til at påvirke denne stemme og engagere sig i det store hele. Det gik først op for mig et lang stykke hen ad vejen. Denne vigtige lektie, som vi har lært, mener jeg, vi kan bruge i fremtiden, så vi kan engagere os i samfundet og gøre en forskel. Det kan du så blive ved med at arbejde på og bruge det som samfundsborger og verdensborger. Princippet er simpelt, det er bare et spørgsmål om at have viljestyrke og engagement, så vil man til sidst se resultater, for alt er muligt.

MADS

MADS

VIRUM

Jeg er doven! Jeg er så doven, at jeg sidder 24 timer før dette skal være færdigt og er først lige begyndt! Men jeg er begyndt! Jeg skriver, og jeg bliver færdig i aften. Det ville jeg helt sikkert ikke have gjort for et år siden. Dengang ville jeg aldrig sidde her. Og jeg sidder ikke her og skriver for min egen skyld, jeg skriver for fællesskabets skyld. For de andres skyld. For hvis jeg ikke skriver dette, så bliver denne bog aldrig til noget.

For en time siden sad vi i køkkenet, vi skulle bruge frivillige til to ting, og jeg meldte mig til begge dele. Det er ikke for at blære mig! Men noget jeg helt sikkert har lært, er at melde sig. Engang ville jeg hellere sidde og vente til nogle andre meldte sig, men nu er det mig, der gør det. Måske er det bare, fordi jeg er doven og ikke vil sidde og vente i lang tid på at andre melder sig, måske er det at tage ansvar, eller måske er det noget helt tredje.

Jeg har i hvert fald udviklet mig!! Jeg kan ikke forklare hvordan. Om det er positivt eller negativt, er dit valg, din mening. Det kan jeg ikke afgøre, men det er mig, der er inde i min krop, og jeg har været på denne rejse hele vejen. Det er lettere at sidde udenfor og se på. For eksempel for mine gamle venner eller familie. Så spørg dem....

SOFIE

SOFIE

SLAGELSE

Hvordan har jeg personligt udviklet mig? Dette er vist sådan et af de spørgsmål, jeg ikke kan svare kort på. Det sætter utrolig mange tanker i gang inde i mit hoved, men det at skulle skrive dem ned på et papir, virker som en helt uoverskuelig opgave.

Min personlige udvikling? Jeg tror jeg vil starte med at fortælle lidt om selve det at starte på efterskolen.

Vi ankom alle sammen den 10. august. Alle med utrolig mange forventninger, alle med utrolig mange masker. Vi startede med at smække vores facader op og lære lidt om, hvordan man lærer 80 navne på kortest tid. Dog mindes jeg ikke selv at have pakket særlig mange af mine masker ned til netop denne tur, da jeg ikke rigtig er typen, der kan skjule min vrede, sorg eller glæde. Jeg er nemlig medejer af et stort temperament, en lidt svær fortid men heldigvis også et godt humør og evnen til at komme ud med mine skruller. På trods af dette har jeg da helt sikkert også været godt garderet. Da jeg har en ældre bror, der også har gået på skolen, havde jeg hjemme fra fået at vide, at jeg ikke skulle forvente noget i retning af, hvad jeg vidste fra hans årgang. Det gjorde, at jeg kun ankom med den forventning, at jeg i hvert fald nok skulle få det sjovt og få ordentlig mad. Der var derimod mange andre, der troede, at det var meningen, at man

skulle være bedste venner fra day one, men de fik sig en slem overraskelse.

I den skole, jeg gik på før i tiden, fik du ikke noget foræret på nogen måde. Vi var hårde i klassen, ved lærerne og i omgangstonen. Man skulle bare træde lidt forkert, og man var dagens offer. Jeg har aldrig haft et forhold til nogle lærere, og det, jeg havde til min klasselærer ophørte efter et stort tillidsbrud fra hendes side i starten af 9. klasse. Jeg havde altid været en af de stærke i klassen og i det hele taget vist, hvornår man skulle træde ind, inden det hele ville gå galt. Men på trods af det efter min mening temmelig barske miljø, havde vi et stærkt bånd mellem os i klassen, og alle blev savnet, hvis de ikke var der. De fleste i hvert fald. Det at skulle forlade denne oase, hvor ord som "kælling" og "luk røven Bodil" kunne sættes sammen med en kærlig ment sætning, var meget svært, men der var stadig en vis frihed i det. At slippe for balladen og for den daglige rutineprægede undervisning var noget, man glædede sig til.

Hvis jeg lige hurtigt skal fortælle lidt om mig selv, kan jeg til tider være meget forvirret. Ikke fordi jeg ikke har styr på tingene, men fordi jeg har utrolig svært ved at stole på andre pga. dårlig erfaring med det fra før i mit liv. Derfor tænker jeg meget over tingene, før jeg gør noget, og tænker i det hele taget meget mere end man umiddelbart skulle tro. Det var blandt andet det, jeg tog væk for at lære. At jeg skulle få SÅ meget mere med, vidste jeg ikke på forhånd. Men jeg vil vende lidt tilbage til starten på efterskolen.

Vi ankom som sagt og oplevede den kæmpeforandring i vores liv. Pludselig skulle du til at tage ansvar og have holdninger. Det var nu ikke noget jeg manglede, men det at vende den om og lytte til andres mening var straks sværere for mig. Jeg gad ikke at bruge min tid på netop dette. Jeg var ikke vant til demokrati, men hård diktatur

fra min gamle skoletid, så det at skulle blive enige om noget, var en mærkelig, men god oplevelse. Jeg har nu efter knap 10 måneders hård træning lært at lytte til andre, mere end min egen lyst til at tale.

Jeg husker tydeligt da jeg engang kom hjem en weekend. Det var efter ca. 5 måneder, tror jeg. Det var der, jeg første gang lagde mærke til, hvor grimt jeg syntes, mine gamle venner talte. Da jeg kom hjem til min far, fortalte jeg ham om min lille observation, og han fortalte mig, at sådan havde jeg også talt. Jeg blev ærlig talt ret forskrækket, da jeg jo ikke selv synes, det havde lydt SÅ slemt.

Vi er netop kommet hjem fra en rigtig god outrotur, som startede i Høve og fortsatte tilbage til efterskolen på cykler. Det var en kanon fed tur, og nogen gange kan man bare mærke helheden og samværet stige op til noget stort. Dette føler jeg, når den nære ven smiler til en, når man står i øsende regnvejr og laver morgenmad over trangiasættet, eller når en lærer sætter sangen "Solen den skinner på mig" i gang i samme regn, og alle begynder at stampe i jorden, som en flok arbejdere, der vil samme vej og virkelig VIL noget med dansen.

Det jeg egentlig vil fortælle med denne evaluering eller det, jeg har lært og oplevet, er, at selvom jeg er kommet fra et helt andet sted end de 80 andre elever, så kan man få det til at fungere. Vi har haft svært ved det, men det har været så lærerigt at skulle kæmpe for noget for en gangs skyld. Man er så vant til at få det hele serveret. Jeg føler mig mere hel og rolig ved mig selv og er nu klar til at gå videre med mere lyst og erfaring til livet og glæderne. Jeg har oplevet den "ægte" glæde og frihed på en måde og med nogle mennesker, som jeg aldrig vil glemme.

ANDREAS

ANDREAS

KIRKE HYLLINGE

“Forsøg at hjælpe andre. Hvis du ikke kan hjælpe dem, så gør dem i det mindste ingen skade”.

Det er en sætning, som på disse 10 måneder på efterskole har givet mig meget betydning. Citatet stammer fra bogen “Et liv i fred” af Dalai Lama. Bogen købte jeg sammen med Dream-team-undervisningen på skolen. Den er et godt billede på, hvordan jeg har udviklet mig som menneske.

Der er mange læresætninger og gode ord, som har udviklet mig i løbet af året. Jeg er helt sikker på, at skolen har været med til at gøre mig mere moden og udvikle mit syn på andre. Jeg er blevet mere tolerant over for andre. Jeg er blevet bedre til at snakke med mennesker, som er anderledes. Jeg har fået åbnet øjnene for, at der er forskelligheder i verden, og at vi ligeså godt kan leve med dem og ikke imod dem. Jeg tror, at det er de små nuancer, som gør det spændende at leve. Hvis vi alle sammen lignede hinanden, ville der ikke være noget modspil og ingen udfordringer. Det er ligesom godt og ondt. Vi kender livet på godt og ondt. Uden det onde ville vi ikke kunne sætte pris på det gode. Det er spændende at leve, fordi vi ved livet også byder på modsætninger.

Jeg kan mærke, at jeg er blevet mere voksen. Jeg er begyndt at sætte pris på nogle af de værdier, som jeg ikke værdsatte så meget sidste år. Jeg har indset, at der findes en anden verden end den materialistiske. Jeg er ikke gået væk fra den, men jeg ved, at der er ting, som er vigtigere i fremtiden end en hurtig bil.

For tre år siden var jeg i Indien med min familie. Det var en meget stor oplevelse, men også skræmmende for mig dengang. Indien er et meget fattigt land, og det var meget overvældende for mig at være der. Jeg tabte 3 kg. på 14 dage, fordi jeg havde svært ved at spise. Jeg tror ikke, jeg var moden nok, men det var alligevel en spændende tur, fordi den har udviklet mig ved at se sandheden i øjnene. Det kunne være spændende at komme derned igen og se, om jeg var blevet klogere. På trods af deres fattigdom og lidelser, var de nogle af de mest glade mennesker, jeg har mødt. De havde en utrolig ro og en mere afslappet holdning til tilværelsen end os i den vestlige verden. Jeg havde et fordrejet billede af, at alle indere stjal fra os turister. Nu sidder jeg og bliver lidt flov over disse tanker, for de ville bare snakke med os og lære os at kende, fordi vi var fremmede. Tænk hvis alle danskere var sådan, så var der ikke noget, der hed fordomme og racisme.

LOTTE

LOTTE

BALLERUP

Jeg tog på efterskole for at finde fællesskabet. Kom ny og velfriseret. Blev skuffet fordi jeg ikke kendte alle efter første uge, og stadig ikke havde fundet fællesskabet. Da det efter en måned gik op for mig, at jeg, for at opnå målet, var nødt til at kæmpe, sætte kræfterne i og lægge det generte bag mig, da fik jeg et chok! Var jeg nu nødt til at opsøge dem, jeg ikke allerede kendte? Snakke med nye mennesker og bryde grænser? Det var jeg, så det gjorde jeg.

I starten var det svært og næsten ikke til at holde ud. Men efter at have lært flere at kende og overvundet grænser, blev det pludselig sjovt! Så begyndte jeg at tænke på min udvikling igennem året. Jeg blev næsten bange for, at der slet ingen havde været! Men da jeg så tilbage, kunne jeg se alt, det jeg havde lært. Det var langt mere, end jeg havde troet, da jeg kom.

Jeg havde lært om det, at være menneske og om livet, lært at se stort på tingene. Vigtigst af alt lært, at se ud over min egen navle. Jeg havde lært at lytte, hvilket jeg allerede troede, jeg kunne, da jeg kom. Jeg havde lært, at det er menneskeligt at fejle, ikke blot for mig, men såvel for alle andre. Af den grund, også at tilgive den, som måtte have lavet en fejl, og sammen fortsætte hånd i hånd. Jeg har

lært at være mig og kun det, og heldigvis har jeg stadig mine venner. Jeg har fundet ud af, hvor vigtigt det er, at der er plads til forskelligheder, uden dem ville Verden være kedelig og grå!

Så var der fællesskabet. Det blev skabt, ikke af mig, men af os. Da året var slut, måtte jeg igen forlade efterskolen, som netop var blevet mit hjem. Jeg fældede tårer, for det var ikke nemt.

Dette år har været det bedste og det hårdeste i mit liv! Jeg ved, at jeg resten af mit liv vil kigge tilbage på efterskolen med stor glæde og forhåbentlig sammen med alle de nye venner, jeg har fået.

JEPPE

HILLERØD

Hash var blevet en normalitet i det, der før var "hans" domæne, det, der før var "hans" by. Skønt han kæmpede for at holde sig ude af det, kom det hver dag tættere på. Det begyndte at blive for trangt, han måtte holde sig selv udenfor, undgik de fester, hvor han vidste, at det ikke var alkohol, hyggen var bygget på. Han begyndte at arbejde mere og mere for at undgå dovenskab, kedsomhed og narkomani. Men dagene blev for ensformige, skolen, hjemmet, arbejdet blev for kedeligt. Han følte ikke, at det var endnu en kedelig dag, nej, han tænkte, at selve livet var blevet for kedeligt. Selvmord strejfede hans tanke, men han var stærkere end det. Det var ikke sådan, han ville give op. Så overvejede han at løbe hjemmefra, men dum var han heller ikke.

En dag foreslog hans far, at han kunne tage på efterskole. Han tænkte lidt over det, det var jo et meget stort spring. Han valgte dog den samme efterskole som broderen havde gået på fem år tidligere. Det var det sted, hvor hans liv senere ville blive rystet for sorger og bekymringer. Eksaminerne kom, og han bestod med under middel karakterer, et snit på 6,9.

I sommerferien sagde han sit gamle job op og fik et feriejob hos sin

far som var bygmester. Det var til en bedre løn og ikke ligeså opslidende for ryggen. Han arbejdede næsten uafbrudt i to måneder og havde sparet tolv tusinde kroner sammen til efterskolen. Da han sammen med et par kasser øl og sine venner havde taget afsked, tog han af sted til efterskolen. Han glædede sig, for han vidste, at han var af den rette støbning til den skole. Men han tog fejl, den onde cirkel var trængt ind i ham, skolen virkede latterlig. Alle de pligter, han før troede, var sjovt eller barnemad, viste sig at være for meget. Der var ikke nok tid til alle de lyster, han elskede, reglerne tog overhånd, han turde ikke bryde reglerne på nogen måde og gjorde det derfor. Han kunne ikke finde glæden og så ikke, at der var andre, der havde det værre end ham selv. Han var utaknemmelig, han var placeret på et af Danmarks smukkeste steder, var i det bedste hus og boede sammen med en af de mest flinke og rolige personer, man kunne tænke sig. Men han kørte sit eget ræs, lige ind til mareridt kom tilbage. Hans gode kammerat, havde røget hash på skolen. Han kæmpede for sin kammerat, de havde alvorlige, personlige samtaler også med forstanderen på skolen. Han indgik en aftale med sin kammerat om at ændre stil, ikke kammeratens personlighed, men hans stil.

Han havde netop slået op med kæresten, da der blev indkaldt til møde. Det var besluttet, at kammeraten ikke skulle fortsætte på skolen. Han blev forvirret, minder strømmede gennem hans hoved, han måtte væk, han gik ned på sit værelse, der var meget stille, intet til at forstyrre ham. Hans sjæl gik i oprør, han brød sammen, han græd, for første gang siden en tidligere ven var blevet slået ihjel på skinnerne.

En god ven fra husgruppen kom ind og spurgte om han var okay. Da åbnede han øjnene, han så klarere end han nogensinde havde gjort før. Nu så han meningen med det hele. Livet er ikke lyserøde skyer, tænkte han. Hans selvoptagethed forsvandt. Han vidste, at der var

andre, der var nedtrykte og havde brug for et kram. Han kunne nærmest ikke vente, og uddelte flere kram end han før havde givet, eller sådan følte han det i hvert fald.

Tiden gik, og han begyndte at indtage mere faglig og social viden end nogensinde før. For første gang i sit liv, kunne han lide at gå i skole og fornemme, hvad det vil sige at kæmpe for fremtiden.

Nogle måneder senere fik han et godt øje til en veninde fra skolen. Hun følte ligeså, og de blev kærester, et lidt unormalt forhold på en positiv måde. De glædede hinanden på de bedste og mest kærlige måder, og vi kan simpelthen ikke undvære hinanden den dag i dag.

Mit liv som fugl

Da jeg var til indmeldelsessamtale, kaldte man mig "flyveklar". Man sagde, at jeg bare manglede det sidste puf, så ville jeg flyve.

Det puf har jeg fået. Op til flere gange. De første par gange klamrede jeg mig desperat til kanten, jeg ville ikke flyve, jeg var bange. Bange for at falde til jorden med et brag. Allerførste gang jeg tog springet, styrtdykkede jeg da også mod jorden. Men på mirakuløs vis blev jeg løftet på ret kurs af flokken omkring mig, og de hjalp mig ved at vise mig, hvordan man spreder sine vinger, basker med dem og flyver.

Der var uden tvivl mange, der havde fløjet selv førhen. De og de voksne fugle viste mig, at vingerne sagtens kan bære, man skal bare tro på det og have tillid til dem, der hjælper. Men for en sikkerheds-skyld laver jeg altid lidt armstrækninger, inden jeg begynder på en flyvetur. Bare for at være på den sikre side.

Nogle gange føler jeg, at jeg er blevet ramt af nogle hagl. Måske var de ikke beregnet på mig, måske var de slet ikke ment som hagl. Men de ramte, og det gjorde ondt. Hvis en lille uerfaren fugl som jeg pipper, bliver det ofte direkte overhørt, eller også bliver den lille fugl skudt ned med spydige hagl. Men hvis en større, mere erfaren fugl

med store bæredygtige vinger synger præcis de samme sange, så er det som om, der er flere, der synger med. Det er et af de hagl, der rammer allerhårdest.

Det er en skam, at det skal være sådan. Men jeg tror ikke, at der er noget at gøre ved det. Der vil altid være nogen, som fra starten har stærkere vinger end de andre. De med stærkere vinger vil altid have en form for magt i starten. Efterhånden vil balancen forhåbentligt ændre sig, og de små fugle vokser sig store og stærke. Da er det, at de store fugle kan føle sig truet og gå til angreb med deres små spydige hagl. Det kan virke som tilfældigheder, men der er nogen, der kan camouflere selv deres mest velovervejede skud som de mest klodsede vådeskud. Uanset om det er med vilje eller ej, gør det ondt at blive beskudt med hagl.

Jeg har en fornemmelse af, at der er mange, der er blevet ramt af disse (velovervejede) vådeskud. Jeg ved, at også jeg har fyret et vådeskud eller to af, hvis jeg af en eller anden grund var trængt op i en krog. Det er en skam, men sådan er det, og sådan har alle det vel. Vi kan alle sige ting, vi fortryder.

Jeg har altid så vidt det var muligt, fløjet i midten af rummet, men der er nogle bestemte ting, der kan skubbe mig helt ud i krogene på ingen tid. Jeg føler, at der heldigvis er blevet færre af de ting, men dem, der er tilbage, er måske desværre vokset en smule, nogle af dem en hel del. Er der noget, jeg ikke kan klare, er det når folk ignorerer mig eller ikke tager mig seriøst, når jeg i mit ansigts fodsved har knoklet for at få et eller andet til at virke.

Jeg tror, at jeg for alvor fik luft under vingerne, da jeg fik ansvaret for julestuens regnskab. Det var en helt fantastisk følelse af stolthed og tillid. Det er fantastisk, når nogen stoler så meget på en, at de vil

betro en at have med så mange penge at gøre. Over 30.000 kr. havde jeg gennem hænderne den dag. Det var helt vildt. Der var på intet tidspunkt nogen form for mistillid, overvågning eller ubehagelig stemning. Det var en FED oplevelse. Dem har der heldigvis også været mange i år. Noget af det fedeste var, når jeg følte at jeg for alvor fik rum og lov til at baske frit. De store flyveture blev det ikke til. Men jeg fløj, gjorde jeg, og det var helt fantastisk.

Hvis jeg fik lov at spole tiden 1 år tilbage, ville jeg tage på efterskole igen, vel vidende at jeg ville få de oplevelser, jeg fik. Det har været et vigtigt år for mig som ungt menneske. Mine vinger er blevet stærkere og mere klar til at bære mig gennem resten af livet. Hvis jeg var kommet direkte på gymnasiet, havde jeg lukket mig inde i mig selv og var ikke lettet fra reden, før det var absolut nødvendigt.

Du behøver ikke at være gammel for at være klog.

Fuglen venter ikke til den dør med at flyve.

Se din sjæl, åben dine øjne, din sjæl lyser ud af dig indefra.

Tomhed, er ikke noget for mig

fyld mig op, fyld mig til kanten, bare hæld til.

(Dave Matthews)

TINA

HEDEHUSENE

Jeg er aldrig rigtig blevet mobbet eller drillet med bestemte ting men er tit blevet holdt udenfor. Jeg havde næsten ingen venner på grund af dette. Jeg ved ikke helt hvorfor, måske var jeg ikke med på moden, måske fordi jeg har nedsat læsehastighed og er meget dårlig boglig. Det eneste, jeg altid har interesseret mig for i folkeskolen, var idræt.

Derfor var jeg i starten af skoleåret meget stille og genert. Jeg turde ikke tage initiativ til at snakke med folk. Jeg ventede på, at folk kom og snakkede med mig, men jeg fandt hurtigt ud af, at jeg selv måtte yde for at få noget ud af dette år. Og så begyndte der at ske noget, jeg fandt ud af, at jeg kunne bruge mine interesser og få venner i de omgangskredse. Jeg føler, at jeg er blevet mere åben overfor min familie og andre efter dette år. Jeg er kommet ind i et fællesskab, som jeg aldrig ville være kommet ind i, i min gamle klasse.

Politik har aldrig interesseret mig. Jeg kunne godt tænke mig at få noget mere information omkring politik, men på en måde som fanger mig. Jeg ved næsten ingen ting om de forskellige partier, og det er jeg først begyndt at vide noget om nu.

At være verdensborger er f.eks., at støtte fonde eller organisationer som Røde Kors, Red Barnet og Dyrenes Beskyttelse.... Jeg føler, at jeg er verdensborger, fordi jeg tit donerer penge til sådanne organisationer eller fonde. Jeg har nogle gange været ude og samle penge ind til Dansk Flygtningehjælp. Det gør jeg med god samvittighed, fordi jeg ved, at jeg kan hjælpe andre mennesker på denne måde.

Efterskolen har helt sikkert været mit rigtige valg. Jeg havde nok brugt meget mere tid på, at komme til hvor jeg "er" nu, hvis ikke jeg havde gået på efterskole.

SIMON

SIMON

DRAGØR

Da jeg første dag satte mine ben på efterskolen, var forventningerne store, spændingen overvældende og nervøsiteten sitrende nede i maven. Jeg var en person, der ikke stolede nok på mig selv, og jeg følte mig ganske lille blandt alle de fremmede på min egen alder.

Jeg har gennem mit efterskoleophold været ude for dejlige såvel som ulidelige oplevelser. Jeg har prøvet nogle af mine egne grænser af, hvilket har gjort mig mere selvsikker, åben og bevidst om mine egne følelser. Jeg har også stået i svære situationer, hvor jeg skulle vælge mellem ærlighed eller venskab, og lærte i den tid, at sandheden ikke altid er rar, men nødvendig.

For mig har det også været en udfordring, ikke alene at flytte hjemmefra et år, men også at bo så tæt med folk på ens egen alder. Fællesskabet i min husgruppe har desværre ikke været så tæt knyttet, og det skyldes alle de forskellige personligheder. Jeg føler selv, jeg har skilt mig meget ud fra nogle i min husgruppe, men det har også været en udfordring at møde andre mennesker og takle andre reaktioner, end dem man var vant til. Det har gjort mig stærkere, og jeg er blevet bedre til at svare igen og kæmpe for min egen vilje.

Jeg har altid haft nogle kanon venskaber, og fællesskabet i min gamle klasse var unikt. Jeg brugte rigtig meget tid sammen med mine tidligere kammerater, men i de sidste år savnede jeg at komme videre, ud af den lille indelukkede verden. Jeg savnede en omvæltning i dagligdagen, møde nogle nye ansigter og få noget mere aktion. Ligesom mine venner har min familie altid været der for mig, og de har støttet mig i hårde som gode tider.

Efter mit efterskoleophold kan jeg mærke, at jeg har udvidet mit snævre syn til et mere bredt område. I starten lod jeg andre tage ansvaret, imens jeg selv spillede passiv med hensyn til de fleste arrangementer og fællesmøder. Langsomt er jeg blevet bedre og har nu taget en masse initiativer og ansvar fra forskellige ting. Jeg sidder bl.a. i Festudvalget, hvor jeg føler jeg yder et godt stykke arbejde.

DAVID

DAVID

KØBENHAVN

Her gik jeg fra at sige jeg til vi
fik viden om fællesskab og pli
fik åbnet for tro og fantasi
et vidunderligt år uden lig'

En indlæring af kærlighed
satte tankerne på gled
og alle lyttede med
når vi fik besked

Der er andre på Jorden end dig
og verden er ikke kun fjant og leg
prøv nu at lytte til mig
for jeg vil vise starten af en vej...

På vejen vi et kryds ser
nu er der ik' kun en vej men fler'
omkring 80 veje til alle jer
netop en til hver?

Året gik mere eller mindre galant
sammen vi hver vores vej fandt
og når det ellers bare spandt
ville vi ikke bytte for noget and't

Her blev jeg mig
jeg fandt min vej
og dog er det vi i stedet for jeg
for her er et fællesskab for alle, også for dig

JULIE

JULIE

HILLERØD

Jeg kom fra en verden med krig.

En verden, hvor man kørte sit eget løb og var ligeglad, om man kørte andre ned på vejen.

En verden, hvor det var fedt at mobbe.

En verden, hvor man skulle være cool og ligeglad for at være med.

En verden, hvor man aldrig havde fred.

En verden, der ikke er til at leve i, når man har prøvet en verden med fred.

En verden med fred er en verden, hvor mennesker respekterer og accepterer hinanden og sig selv.

I en verden med fred behøves alt ikke være en dans på roser, men alt kan løses.

Men en verden, hvor man kunne snakke om tingene, ville ikke gøre noget.

En verden med fred ville være paradiset.

Dengang var jeg cool, men hvor kom det fra?

Og hvad var jeg indeni?

Hvad er jeg nu?

I hvert fald ikke cool. Måske bare ingenting...

Alt er revet ned. Skal til at bygge det hele op igen.

Hvor skal jeg starte, og hvor skal det ende?

Jeg vil starte med fundamentet, men hvad skal det bestå af?
Kærlighed, ansvar, medmenneskelighed og kærlighed til sig selv.
Men er det det rigtige, eller er det bare en opblæst opskrift?!
Eller er det bare, fordi jeg ikke selv har ingredienserne endnu?!
Men hvor skal jeg få dem fra?
Jeg kan ikke bare købe dem i Kvickly,
ikke engang i Kvickly Xtra.
Det er nogle ingredienser, der skal komme indefra,
nogle jeg skal få foræret af andre mennesker.
Ikke bare venner, for hvem er mine venner?
Er det dem, jeg kan grine med, eller er det dem, jeg kan snakke
med, eller er det dem, jeg beundrer for deres kunnen?
Jeg ved det ikke, men hvem er klog nok til at sige det?
Einstein måske?
Måske ikke.
Måske var han klog til tal.
Det kan også være han havde en kone, men var han klog på menne-
sker? Gav han sin kone ægte kærlighed?
Jeg har tit tænkt, hvorfor ødelægge min facade,
men da var det for sent.
Jeg levede fint før.
Jeg kunne have det sjovt med menneskerne omkring mig,
men græde det kunne jeg ikke.
Hvor skulle jeg vide fra at græde med en ven var et behov,
når jeg aldrig havde prøvet det?
Før eller siden skulle jeg prøve at græde med mine venner.
Havde ingen trang, før jeg så andre gøre det.
Jeg prøvede, men kunne ikke.
Jeg prøvede igen, men kunne stadig ikke...
Jeg prøvede og prøvede, til sidst en aften skete det.
Det var stort!
Et uforglemmeligt øjeblik,

kunne ikke stoppe igen.
Det var et sår, der helede i mit hjerte.
Et sår, jeg ikke vidste jeg havde.
Jeg øver stadig.
Det er svært,
men jeg er godt på vej.
Jeg er på vej mod paradiset,
men der er stadig lang vej endnu.

SIMONE

SLANGERUP

Mig selv som person? Ja, der er ikke så meget at fortælle, eller det synes jeg ikke selv, når jeg tænker tilbage på mit liv. Jeg kan godt se, at jeg til tider har haft det en smule hårdt, men det har alle vel?

Mine forældre har prøvet at blive skilt 3 gange, og nu er de så endelig blevet det efter 27 år. Da de stadig var gift, skændtes de konstant. Jeg kan huske engang, hvor vi sad og spiste. Så pludselig kom de op at skændes over en eller anden lille ligegyldig bagatel. Det udviklede sig og til sidst hældte min far øl ud over min mor, og min mor hun kastede en spisekniv efter min far, imens jeg sad og kiggede. Jeg blev rigtig ked af det og løb udenfor, for min storebror som er 10 ældre end mig, var ikke hjemme, så jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre. Jeg løb op i min seng og græd. Der slutter historien, for jeg kan underligt nok ikke huske slutningen på den.

Det siges, at man fortrænger de dårlige minder, og det tror jeg også, at jeg gør. Det er også det, der gør ens ophold på efterskolen så speciel, for der er ingen, der kender dig i forvejen, og hvis du skal fortælle om din fortid, så bobler alle minderne pludselig frem også de dårlige. Det er som om, alt kommer på bordet, og ingen har noget at skjule.

Året før jeg kom på efterskole var det hverdag, at jeg blev smidt ud hjemmefra hver eller hver anden uge af min mor. Jeg har ikke været et særligt slemt barn i forhold til så mange andre børn, men skilsmis- sen har taget ret hårdt på min mor, så nogle gange skulle der ingenting til, før hun blev sur og råbte efter mig. Nogen skulle det jo gå ud over. To uger før jeg kom på efterskole smed min mor mig ud igen. Det blev for meget for mig. Jeg pakkede noget tøj, ringede til min far, som hentede mig, og jeg tog af sted. Jeg græd og var vildt sur på min mor. Min mor ringede til min bror, som er flyttet hjem- mefra, og fortalte ham, hvad der var sket. Han kørte ud til hende og snakkede med hende, men han fortalte, at det, hun havde gjort, var forkert, og han forsvarede mig. Det blev for meget for min mor, så hun smed også ham ud og sagde, at hun aldrig ville se ham mere. Min bror kørte hjem og ringede til min far og var vildt sur. Min far blev rasende og ringede til min mor. De to fik så snakket sammen. Min mor ringede til min bror og undskyldte, men den eneste, der ikke fik en undskyldning, var mig. Jeg fik senere snakket med hen- de, men vi fik aldrig snakket det hele ud. Jeg flyttede tilbage. Men efter at jeg er kommet på efterskole, har jeg fundet ud af, at sådan behøver det ikke være. Man kan godt have et fedt forhold til sin mor som teenager. Jeg har også lært at få ryddet op i tingene, så man ikke går i flere dage og tænker over de samme ting.

Omkring april måned smed min mor mig ud igen. Jeg troede, hun havde lært noget fra sidste gang, men det havde hun åbenbart ikke. Jeg kan huske min mors ansigt. Jeg har aldrig været så bange for hende før, og jeg tør ikke tænke på det. Hun smed mig ud en søndag, hvor jeg skulle op på efterskolen, så min veninde kom og hentede mig. Jeg græd stort set i 4 dage. Min mor var også rigtig ked af det og tog ikke på arbejdet om mandagen. Hun snakkede med min far og ringede til mig, og jeg tog så hjem i weekenden, og vi fik snakket. Jeg fik så endelig den undskyldning, jeg havde ventet på, og

jeg sagde til hende, at jeg ikke kunne holde til det mere. Hvis hun gjorde det igen, flyttede jeg ned til min far. Jeg tror, hun forstod det denne gang. Vi fik ryddet op i både fortid og nutid, så der ikke ligger noget i klemme. Nu håber jeg aldrig, det sker mere.

I de 4 dage jeg var ked af det, var jeg på efterskolen. Jeg har fundet ud af, at man ikke kan skjule noget. Folk kunne lige med det samme se på mig, at der var noget galt. Da man gik i folkeskole, kunne man nemt skjule det, man var ked af det ved at være rapkæftet eller ved at lægge en glad facade på. Ingen kunne mærke det på mig. På efterskolen regner folk det ud med det samme, så der skal ingenting til, før man begynder at græde. Det er meget lettere at græde her. Så jeg er klart blevet mere åben. Jeg er også blevet bedre til at vise og udtrykke mine følelser. Jeg har også lært at være meget bedre til at se ud over min egen næsetip. Jeg er meget mere opmærksom på andre, end jeg var før i tiden. Jeg tænker fx over, hvem der skal rydde op, hvis jeg roder, inden jeg roder.

I min husgruppe er vi gode til at sige fra over for hinanden eller sige, hvis man er dårlig til at gøre rent. En husgruppe er ligesom en familie. Jeg kender alles fortid i min husgruppe, og de kender min. Det har gjort, at jeg kan se, at mange unges barndom eller ungdom har været uhyggelig hård. Enten er de blevet mobbet, har prøvet at begå selvmord eller haft andre problemer. Det er vildt så mange historier, der kommer frem.

Fællesskabet på efterskolen er en ting, man må kæmpe for. Det er ikke noget, der bare er der, når man kommer. Men det er fedt, at der altid er nogen at gå til, hvis man har det skidt eller at kunne hjælpe andre. Det er også fedt, at man kan være 100% sig selv, uden at nogen gør nar. Jeg kan mærke på mig som person, at jeg er blevet mere mig selv. Jeg er også blevet bedre til at sige, hvad jeg mener i store forsamlinger. I starten var det stort, hvis man skulle præsen-

tere maden over for de andre elever, men nu er det næsten småting. Morgensang er noget af den fedeste start på dagen, man kan få. Alle elever har en fortid og stort set 70% vil gerne gøre den offentlig. Det er rigtig fedt at sidde og høre én person være hudløs ærlig og fortælle næsten alt om sig selv. Fællesskabet har også gjort mit syn på ansvar større. Man må stå til ansvar for det, man gør. Løgn er noget af det værste. Jeg har lært at være mere ansvarlig.

Jeg har også lært en del om demokrati og om Danmarks politik. Vi har haft om de forskellige partier i dansk, så nu har jeg en meget bredere viden om politik. Jeg tror endda, at jeg ville kunne sætte mit eget kryds, hvis det var nu, vi skulle stemme. Jeg mener, det er vigtigt at tage del i dansk politik i stedet for at være sofavælger. Tage del i verden så den kan blive bedre. Jeg tror også, at mit ophold har været med til at modne mig, jeg føler mig i hvert fald mere moden.

SOEIE

SOFIE

ROSKILDE

Det er weekend og der er gymnastik på plænen, kor i Udsigten og show i gymnastiksalen. Solen skinner og alting er rart...eller er det? For det er i denne ene weekend, at vi giver skolen fra os. En hel måned før tid er det, som om vi skal sige farvel. De kommer. De nye elever, som næste år vil gøre efterskolen til deres skole. Og de bliver garanteret et meget bedre elevhold, der får alle til at glemme os og alle vores problemer. Det er rigtig skod, er det! Gider ikke vise dem rundt, de kan bare smutte og lade os få næste år. Lad os få endnu et år, så skal vi nok opføre os ordentligt. Måske altså!

Vi står ved Landeriet og venter på dem. Da min elev kommer, er min første tanke. "Åh nej!" For hvordan skal jeg vise hende rundt uden at dumme mig. Uden at få hende til at elske stedet eller skræmme hende fra vid og sans. For jeg vil gerne fortælle hende det hele. Hvordan det er, godt og skidt. Hun skal kende til mine tårer og min ensomhed, min afmagt og min vrede, men også til mine smil, min medbestemmelse og min glæde. Hun skal kende alt det for at gå her. Men hun skal samtidig opleve det for sig selv!

Vi går igennem stuerne, og hendes forældre snakker og spørger. Selv

siger hun ingenting. Kigger sig bare forskræmt og overvældet omkring. "Hun klarer sig aldrig," tænker jeg. "Hun må da være mere åben, vriste sig fri af sine forældres greb."

Men er det ikke hvad jeg har gjort her? Var jeg ikke lige så stille, da det var mig, der blev vist rundt? Lod jeg ikke også bare mine forældre styre ordet? Jo, det gjorde jeg, men det er jo også noget helt andet...ikke?

Jeg lader i virkeligheden stadig mine forældre styre ordet, bare på en anden måde. Før lyttede jeg til dem, og de snakkede. Nu lytter de til mig - men snakker stadig selv. Mine meninger og ideer bliver formidlet af dem. Hun møder sin husgruppe. Stadig stille og sky. "Hun får aldrig noget igennem hos dem, hvis hun ikke skriger mere op!"

Skreg jeg nogensinde op? Nej. Fik jeg dem til at lytte? Ja. Man behøver ikke råbe højt for at blive hørt. En hvisken det rette sted eller til den rette person er lige så godt som det højeste skrig. Jeg er ikke god til at stille mig op i større forsamlinger og snakke, men mindre forsamlinger har jeg det fint med. Nogen gange bliver man desværre bare nødt til at sige noget. Jeg har oplevet flere gange, at noget eller nogen har provokeret mig så meget, at jeg bare ikke kunne holde kæft!

Gymnastiksalen. Vi kigger på de udstillede selvvalgte opgaver. Der er en om USA og Irak-krigen. De forstår og snakker om den. Jeg står bare. Har i snart et helt år ikke fulgt med i nyhederne. På det punkt er hun meget klogere end mig.

Vi har godt nok også haft vores krige på efterskolen. Vores tilfange-tagelser, vores tavse vidner, vores hærførere og civile. Men det kan selvfølgelig ikke sammenlignes med virkelig krig, kan det vel?

I vores verden, efterskolen, har vi set meget. Vi har oplevet hinanden på en anderledes måde, end man oplever sine venner og lærere derhjemme. Vi har set og hørt om sider af personer, de ikke selv var bevidste om, før de kom her. Vi har set hinanden vokse og lære. Oplevet hinanden i sol, regn, sne og blæst. Vi har kunnet bestemme, kontrolleret af lærerne, godt nok. Vi har lært at snakke om tingene, ikke bekrige hinanden over dem. Vi har været borgere i byen, i landet, på planeten Baunehøj.

De vil også lære det. De nye, kommende Baunehøj'ere. Det vil sikkert kræve ligeså megen tid, snak og kræfter, men de vil lære det. De bliver hele mennesker, ligesom vi er blevet det.

Vi har alle et billede oppe i hovedet af, hvordan det perfekte liv skal se ud. Livet skal være på en bestemt måde ellers har det været en fiasko. Og vi har ikke levet livet rigtigt. Vi har spildt det. Men livet går ikke altid, som vi havde forventet. Der sker ikke de ting, vi havde regnet med, og vi går fuldstændig i baglås. Familier bliver opløst, venner forsvinder. Intet er, som vi regnede med. Livet går op og ned, og det, vi mennesker er mest bange for, er at bede om hjælp. At vise hvem vi i virkeligheden er, at andre ser os som svage og anderledes. Man skal virkelig være gode venner, før man begynder bare at åbne sig lidt. Ingen tilfældig person må se, hvem vi i virkeligheden er. At vise hvem man er, er bare til besvær, og hvad skulle andre få ud af at vide lige præcis, hvem du er? Problemer skal du holde for dig selv. Og hvis man ikke kan klare tingene selv, så skal man da i hvert fald ikke fortælle det til nogen. For så er man først for alvor syg. Men når et andet menneske viser dig sit hjerte, og rækker hånden ud, så bliver døren til dit hjerte åbnet, og man inviterer smilende det andet hjerte ind.

NICKLAS

SUNDBY

Inden jeg startede på efterskolen, var jeg ikke særlig god til at sige min mening eller at holde ved den. Det er ikke så slemt, når det bare er en person, men når det er en gruppe mennesker, vil jeg ikke sige noget. Derfor er det en stor udfordring at skulle holde morgensang foran så mange mennesker, men det gik godt og det hjalp meget, at en anden elev syntes, det var en god morgensang.

Noget, der helt klart har hjulpet, er husgruppen, for når man bor i en lille husgruppe, kommer alle til at sige deres mening, for normalt ville man bare holde sin mund lukket og gemme sig i et hjørne, men det kan man ikke, man bliver nødt til at sige noget.

Når jeg ser på mine venner, er de som gået i stå. De har alle de samme meninger og laver præcis det samme, som da de gik ud af folkeskolen. Jeg har lært at tage ansvar for mine handlinger og glæder mig til at jeg kan stemme, så jeg har en lille smule indflydelse på samfundet og verden.

CECILIE

CECILIE

ALBERTSLUND

En lille pige boede på et slot
hun havde alt, hvad der var godt.
Hendes seng var redt med silke
og på hendes bord stod blomster med lange stilke

Hun havde alt, hvad hun behøvede
trods det, var hun bedrøvet
ingen kunne rigtig nå hende
for hun var svær at finde

I skolen var hun mægtig god
men kunne ej sig selv betro

Hun havde en rigtig veninde
men kun én for de er svære at finde.
Hun åbnede sig kun for hende
og fortalte sit allerinderste inde

Hun råbte om en hjælp, der skulle ydes
men hendes signaler kunne ikke tydes

Hun i sin seng hver nat lå
og drømte, at alt nok skulle gå
at alt snart ville blive godt
trods det fortsatte det samme blot

Jeg har altid haft svært ved at være alene, og det sidste tid inden jeg kom på efterskole, følte jeg mig meget ensom. Da jeg var mindre tilbragte jeg al min tid sammen med veninder og havde svært ved at skulle sove alene. For jeg var bange for at være alene. Men selvom jeg har haft masser af veninder, har jeg aldrig haft nemt ved at åbne op for mine følelser og konfrontere folk, der har såret mig. Derfor havde jeg en drøm om, at alt ville blive anderledes når jeg kom på efterskole. Måske mest fordi jeg havde gået og tænkt så meget over det og forestillet mig, at når jeg ankom til skolen var jeg en helt anden person: åben, glad og parat til at indgå i det store fællesskab, som efterskoler er berømte for.

Men det var langt fra sådan, for mine forventninger var høje, og det ødelagde meget af min tid. Jeg spekulerede ofte som en gal over, hvorfor det ikke var godt fra starten af, og om de andre ikke kunne lide min person, eller hvad det var, der gjorde, at jeg stadig inderst inde var ensom. Men langsomt gik det op for mig, at det var mig der skulle kæmpe, og at det var nu jeg havde chancen.

For mig er det som en stor, tyk mur jeg skal kravle op af og sjældent sker det, at jeg når toppen. Vejen derop er hård, og jeg puster og hiver efter vejret. Når jeg har sluppet jorden, og startet på det jeg vil sige, er det som om meningen med det jeg siger forsvinder, og jeg hiver efter vejret i forsøg på at holde mig oppe. Jeg får lige begyndt, før det igen flyder ud og tanken om, at det jo i virkeligheden ikke betyder noget kommer frem.

Det har været svært og er stadig svært at bekæmpe følelsen at være

alene, når man er trist, og de andre er glade og ikke forstår én, og man ikke kan forklare dem, hvorfor man har det, som man har. Men vejen til forståelse mellem mig og mine venner er blevet bedre, og det er blevet nemmere for mig at kravle op af muren.

Jeg har lært, at hvis ikke man fortæller de andre, hvad man tænker, og hvordan man har det, vil de aldrig kunne forstå en. Før i tiden regnede jeg lidt med, at mine venner og familie bare forstod, når jeg var trist. Men vi vil aldrig forstå hinanden, hvis ikke vi åbner os og giver andre en chance til at se, hvad vi rummer.

På efterskolen er jeg begyndt at lære, hvordan jeg kravler over muren og fortæller de andre, hvad der er inde i mit hoved. Det har taget sin tid at komme igang, men hvis jeg havde fortsat ud i verdenen fra folkeskolen, havde jeg aldrig forstået, hvorfor det er sådan, og så havde jeg aldrig lært, at man er nødt til at åbne sig, sige sine meninger og stå frem som sig selv. Nu ved jeg, at jeg ikke ender ensom uden forståelse af, hvorfor jeg endte sådan. Jeg skal og må kæmpe for at nå mine mål, de vil lykkes og på et tidspunkt vil dét at have åbnet sig for nogle være én til hjælp. For har du bundet dig og fortalt om dit inderste inde, kan du regne med at det vil blive gengældt, og først da vil du have en rigtig ven. En rigtig ven, som du kan regne med og som forstår dig, når du er trist. En ven, der er parat til at hjælpe dig op, når du synker i.

Jeg er glad for at have gået på efterskole og have lært om livet og livets mange forskellige individer i stedet for bare at have fortsat ud i systemet. Selvom mange kalder efterskole for spild og fjumretid, har det været en enestående chance for mig, og det vil altid være det mest spændende og lærerige år i mit liv.

For jeg har ikke bare lært om økologi, husholdning og madlavning.

Jeg har fået indblik i vidt forskellige menneskers liv og deres måde at reagere på. Til sidst men ikke mindst har jeg fået indsigt i mit eget liv og måde at opfatte det på. Jeg har fået mod på at fortsætte, men samtidig ved jeg, at jeg bliver nødt til at kæmpe videre og skrue ned for mine forventninger til livet. For livet kommer som det kommer, og det eneste, vi kan gøre, er at følge med og nyde det og hinanden. Jeg tror, at vi kan lære at forstå hinanden noget mere, og at det vil være nøglen til en helt ny verden, hvor mennesker vil tage vare på hinanden og leve i harmoni. Der er lang vej, men efterskole er også kun en begyndelse, og et sted skal man jo begynde.

SARAH

SARAH

ROSKILDE

Inden jeg kom op på efterskole, var jeg en pige, som var meget struktureret. Jeg ville gerne have alting planlagt, og der skulle helst ikke ske for mange pludselige beslutninger. Jeg havde nogle få nære veninder, som jeg stadig ser.

Min far er tidligere lærer på skolen, derfor har jeg altid vidst, at jeg gerne selv ville på efterskole. Inden jeg valgte præcis denne skole, var jeg rundt for at kigge på andre. Jeg var i tvivl om, hvilken skole jeg skulle vælge, men efter flere overvejelser med bl.a. fællesskabet i tankerne valgte jeg denne efterskole.

Mine forældre blev skilt da jeg var helt lille. Jeg er vokset op som enebarn hos min mor. Jeg har altid holdt meget af mine forældre, desværre fik min mor en depression første gang, da jeg var otte år. Det har selvfølgelig gjort, at jeg har været en del hos min far, selvom at jeg boede hos min mor. For to år siden fik min mor igen en depression. På samme tid lå min mormor på hospitalet og var ved at dø af knoglekræft. Hvilket hun da også gjorde i april 2003. Denne periode var naturligvis meget hård for mig, og jeg besluttede mig for at flytte hjem til min far. Der har jeg så boet siden, og nu har han fået en ny kæreste som selv har to børn.

Opholdet på efterskolen har givet mig en hel masse. Jeg har fået mange nye venner, og jeg har oplevet et helt unikt fællesskab både blandt eleverne, men også blandt elever og lærere. Jeg er en meget ansvarfuld, åben og livsglad pige og opholdet har udviklet disse sider endnu mere. Nu springer jeg bare ud i livet med åbne arme, og jeg har lært at tage pludselige beslutninger, selvom dette nok aldrig bliver min stærke side. Mit forhold til min mor er også blevet meget bedre, hvorimod det var meget anstrengt, dengang jeg boede hos hende.

Jeg har lært mange nye ting på skolen. For det første har jeg lært mig selv bedre at kende, men jeg har også lært mange færdigheder. Jeg er blevet bedre til at lave mad, og fordi jeg har valgt Design (håndarbejde) som linjefag, er jeg også blevet bedre til at sy.

Hjemme har jeg en udenlandsk veninde, som jeg holder meget af. Vi er meget forskellige ikke mindst mht. vores opdragelse. Jeg er meget taknemmelig over, at jeg har lært hende at kende. Det har lært mig en hel masse om hendes religion og kultur.

I dansk har vi bl.a. arbejdet med politik på en ny og spændende måde. Det har gjort, at jeg har fået mere styr på de forskellige partier, og hvad de står inde for. Samtidig har jeg fundet ud af, hvad jeg egentlig selv mener. Bl.a. at mennesker skal lære at acceptere hinanden uanset hudfarve, kultur og tro. Jeg mener også, at hvis der er noget, man virkelig brænder for, så skal man stå inde for det og kæmpe for det.

Sammenholdet på efterskolen vil jeg beskrive med en rose. Både sammenholdet blandt husgrupperne, men også sammenholdet blandt eleverne på hele skolen. Når man begynder på skolen, er alle eleverne rosenknopper. Lukket over for de andre men alligevel

iblandt dem. Langsomt, eller hurtigt, åbner blomsterne sig. De åbner sig og strækker sig efter de andre blomster, efter solen og fællesskabet. Roserne vokser mere og mere, og til sidst står alle blomsterne i fuldt flor. Midt i et unikt fællesskab og sammenhold.

Desværre springer enkelte knopper aldrig helt ud sammen med de andre og rækker mod fællesskabet. Disse knopper har ikke villet yde noget, men kun taget imod. Det går ikke på efterskolen. Man får rigtig meget igen, men man er også nødt til selv at yde noget. Åbne sig for de andre blomster for at nå frem til fællesskabet og solen sammen med alle de andre blomster.

LINE LINE

RUDS-VEDBY

Hen ad stien jeg kom
mod efterskolens land
glad, frodig og from
men tom var min spand

Jeg troede jeg kendte mit sande jeg
men ork nej
jeg er blevet meget klogere
og nu er min facade ovre

Jeg har lært at holde mere af min familie
og lade være med at tænke på dem, som en flok pensionister
Det er bestemt ikke med vilje,
men det nytter ikke noget at være egoister

At gå ind på efterskolens land
har ikke været det rene vand
man må kæmpe for fællesskabet
og lade være med at være flabet

Min husgruppe har også været en vigtig del
vi har grædt og grint sammen
nu føler jeg mig mere hel
ikke længere behøves jeg at lede efter flammen

Jeg har tit følt mig anderledes og grim
lidt ligesom den grimme ælling
så hev jeg i livets rem
og nu er kiloene gået ned til tælling

Spanden er nu fuld af gode ting
erfaring, minder, viden
ja jeg kunne nævne i flæng
hvad jeg har fået ud af tiden
som elev på efterskolen

SARA

SARA

FREDERIKSSUND

Hvordan har jeg udviklet mig? Sikke et spørgsmål. Jeg blev i tvivl, om det var et spørgsmål, jeg selv kunne svare på. Ja, selvfølgelig kan jeg mærke, at jeg har ændret mig lidt, men i virkeligheden tror jeg, at mine venner, familie eller andre udefra bedre kan mærke og se det.

Selv synes jeg, at jeg er blevet mere bevidst om, at det rent faktisk er nu, vi lever. Før var jeg nærmest ligeglad. Jeg fjollede bare rundt og tænkte ikke på, at de valg jeg tog, ville have konsekvenser senere. Jeg tænkte ikke på, at mit liv jo fortsatte efter folkeskolen.

Man ændrer sig jo hele sit liv. I starten af mine skoleår, var jeg utrolig genert og bange ved det ukendte. Nye mennesker og ting skræmte mig fra vid og sans, og jeg kunne aldrig finde på at gå et sted hen, uden en jeg kendte ved min side. Aldrig i livet. Hvis jeg var usikker eller bange, kunne jeg finde på, at græde lige pludselig. Så blev jeg flov over det og sagde, jeg havde ondt i hovedet eller maven.

En dag, da en populær pige fra min skole flyttede, fik jeg pludselig meget mere opmærksomhed. Så var jeg en af de smarte sammen med en veninde. På meget kort tid voksede min selvtillid. En dag

kom jeg i skole med en ny frisure og farvet hår, og min lærer sagde: “Nyt hår, ny pige”. Min selvtillid er vokset siden men nogle gange, hvis jeg bliver bange eller utryg, falder jeg tilbage og får lyst til at tude eller gemme mig.

At begynde på efterskole var stort for mig. I starten var jeg bange, for jeg kendte ikke nogen, og vidste ikke hvad, der ville ske. Men jeg gjorde det og er her og takker mig selv for det valg. Jeg har lært at tage et ansvar, og at der er noget, der hedder fællesskab. Det gik op for mig, at her kunne man ikke overleve, hvis man ikke arbejdede sammen og tog hensyn til hinanden. Jeg oplevede mig selv i en situation, hvor jeg tænkte: “Tror vi på den samme drøm?” For det bliver man nødt til, for at det skal fungere. Havde det været før i tiden, eller bare et andet sted, ville man opgive det, eller være ligeglad. Her må man kæmpe. Spørgsmålet er ikke, om det kan klares. Spørgsmålet er, om VI kan klare det – sammen?

Ved at begynde på efterskole, har jeg fundet ud af en masse om de mennesker, der var i mit liv derhjemme. Jeg har opdaget, hvem der egentlig var der for mig og hvem, der forsvandt, så snart jeg ikke var der mere. Det var hårdt, men lærerigt.

Her på efterskolen hører jeg om nogle, der ikke kan opføre sig derhjemme, som de kan her. De siger, det er fordi, de har nogle anderledes venner derhjemme. Sådan har jeg det ikke. Jeg kan være mig selv derhjemme og her. For hvis man er sig selv, må man vel også finde venner begge steder, som “passer” til en? Spørgsmålet er så, hvor er de sig selv? Derhjemme eller her? Det må være hårdt. Tænk hvis ens facade krakelerede et af stederne! Men det tror jeg, efterskolen kan hjælpe én til at finde ud af. Hvem man egentlig er?

Samtidig med jeg begyndte på efterskolen, åbnede mit syn på Dan-

mark sig også. Jeg kom til at tænke på politik, og hvad der egentlig sker i det land, jeg lever i. Og pludselig tænkte jeg også på verdenen. Tænk, at jeg har så meget, men ikke er taknemlig for det. Jeg opdagede, at jeg faktisk havde det rigtig godt og ikke skulle gå rundt og brokke mig over, at jeg kun måtte spise rugbrød med smør, når jeg var sulten.

Et enkelt år på efterskole har rustet mig til at forsætte et liv med erfaring og viden, lyst og glæde, kampgejst og mod. Intet skal tages for givet.

TOKE

TOKE

BIRKERØD

Datoen var den 10/08-03, og 79 små nødder var faldet fra træet, og nu lå de der, allesammen forskellige. Nogle små og andre store, de vidste ikke, hvad de skulle igennem, et år, hvor alle ville forandre sig og blive træer en dag.

Nødderne lå i små bunker af 12 stykker, i en af bunkerne lå en hasselnød med meget i bagagen.

Den var sky og havde aldrig rigtigt følt sammenhold i en klasse, det var altid den, der skulle kontakte de andre nødder og blev aldrig selv kontaktet. Men i denne lille gruppe på 12 begyndte den at føle fællesskabet, og følelsen af at blive savnet gjorde den meget glad, og stille og roligt begyndte den at vokse og spire.

Den lille hasselnød havde aldrig rigtigt stået ved sine meninger, havde altid fulgt efter de andre og aldrig skilt sig ud fra de andre, men nu begyndte den at stå ved sine meninger. Den var også blevet fysisk stærkere i sin skal, og den lille spire kunne nu skyde igennem asfalt, hvis det skulle være. Den havde også fået mere styr på sin motorik. Hvor den før kun kunne vippe, kunne den nu trille og rejse sig på højkant.

Den snakkede også meget med sit hjemland, var ikke så tit oppe at skændes med dem og savnede dem meget, også selvom den ikke så tit ville hjem på grund af alle de dejlige mennesker.

Der var ikke altid troværdighed i den store flok, nogle forstod ikke, hvor de alle skulle hen og blev blæst væk. Nogle kom dog tilbage og kom på rette spor, mens andre var kommet for langt væk og ikke kunne reddes, mente nogle.

Resten af flokken kæmpede videre og klarede sig. Den lille hasselnøds spire blev dag for dag større og større, og den var næsten et lille træ nu, der stadig voksede.

Det lille træ havde lært meget af det år, som den ville tage med sig i bagagen og bruge meget og lære videre til andre.

ANONYM

Året på efterskolen har gjort mig mere voksen. Jeg føler selv, jeg har udviklet mig meget, fagligt har jeg dog ikke lært så meget. At disponere sin tid f.eks. lektier er jeg ekstremt dårlig til. Jeg har haft over en måned til den her opgave, og nu sidder jeg 2 timer før, jeg skal aflevere den.

Efterskolen lægger meget vægt på troværdighed, ansvar, initiativ osv. At bo i et hus med 13 andre unge lærer man meget af. Man lærer at tage initiativ og at tage hensyn til de andre. Man går jo op ad hinanden konstant og bliver derfor nødt til at respektere hinanden. Man lærer også hurtigt betydningen af ordet ansvar. Jeg mener selv, jeg er blevet meget ansvarsfuld og troværdig.

Før var jeg ikke så snaksalig og havde svært ved at snakke med nye mennesker. Det føler jeg selv, jeg er blevet meget bedre til og bedre til at komme til andre i stedet for at vente på, de kommer til mig. Jeg kan godt mærke, at jeg har gået på efterskole, hvis jeg sammenligner mig selv med mine venner. Ikke fordi jeg mener, at jeg er blevet meget mere voksen end dem. Kan ikke forklare hvorfor, jeg føler mig bare mere ansvarsfuld, og så tænker jeg nok lidt mere på konsekvenserne, før jeg gør de ting, jeg gør.

Min familie er jeg dog ikke kommet tættere på. Jeg har altid vildt travlt i weekenderne, så jeg når aldrig at få snakket med de gamle. Det er også lidt ærgerligt, at man hurtigt kommer langt væk fra ens gamle venner, hvis man ikke ses mindst hver anden weekend. Man skal både holde kontakten og lære de nuværende elever at kende og samtidigt ses med de gamle venner. Det er lidt hårdt. Mit syn på samfundet er der ikke blevet rørt ved.

LOUISE

LOUISE

FREDENSBORG

I folkeskolen var jeg den meget mere generte og stille type, som ikke altid rigtig slog sig løs. På det tidspunkt havde jeg længe haft ønsker om at blive mere åben, voksen, moden, ikke blive hunderød når jeg skulle stille mig op foran en masse mennesker, og turde sige mine meninger og holdninger.

Efter 10 måneder på Baunehøj efterskole, kan jeg nu selv virkelig mærke en stor positiv udvikling. Udviklingen er jeg rigtig glad for, for den har virkelig styrket mig, og givet mig en god ballast. Fremover vil jeg gøre brug af alt det, jeg har fået i min rygsæk her fra Baunehøj. Jeg kan ikke forstå, hvordan man kan forandre sig så meget på bare 10 måneder. Jeg er en helt ny person, hvis man sammenligner fra starten og så til nu. Nu går jeg ikke og gemmer mig mere, men kan have mit hoved oppe, og vise hvem jeg er. Nu er jeg ikke den, som bare sidder, og ikke rigtig siger noget. Nu kommer jeg frem med det jeg føler inderst inde. Allerede nu kan jeg sige, at jeg rent faktisk har opnået, det jeg ville, alle de ønsker jeg havde, er gået i opfyldelse. Jeg nåede målet.

Stille, det er jeg ikke rigtig mere, når jeg først lige har fået lært menneskene at kende omkring mig lidt bedre at kende. Jeg er utrolig

glad for den udvikling, den har virkelig styrket mig på mange måder. Min husgruppe og alle de andre Baunehøjelever har også været skyld i, at jeg er blevet mere åben. Jeg husker f.eks. den dag, hvor hele min gang var samlet, hvor vi sad og snakkede om vores fortid. Den dag åbnede jeg en stor del af mig.

Når man kommer på efterskole, så er der ingen tvivl om, at der vil komme til at være et utrolig tæt fællesskab. Jeg har lært, at det er ens eget ansvar, at der bliver bygget et fællesskab op, det er ikke noget, der bare kommer af sig selv. Det er noget, man skal arbejde og kæmpe for... Når man gør det, får man et utrolig godt fællesskab, fordi at man pludselig er kommet tæt på hinanden.

Jeg har aldrig nogensinde oplevet et så nært fællesskab før. Det er bare ikke noget der kan beskrives, det er noget der skal prøves, alle burde prøve det. Efterskole er en speciel ting.

Når årgang 03-04 er stoppet her på Baunehøj, vil jeg altid kunne huske tilbage på det, med mange gode minder. Noget som altid vil blive siddende dybt i mig.

Min gamle klasse var ikke en af de bedste. Jeg vidste slet ikke, hvor jeg havde mine veninder/venner. Der fandt jeg ud af, at det falske godt kan overskygge det sande!!!

Vi har også pligter, som det er vores eget ansvar at ordne. Der lærer man virkelig, at hvis man ikke tager pligterne seriøst, så går det ikke kun ud over en selv, men også ens medmennesker.

Mit syn på samfundet har ikke udviklet sig, da tiden til avislæsning og nyhederne har været trængt. Det at være verdensborger vil sige at man involverer sig i verdens-industrien og i udviklingen af verden. Jeg vil sige, at alle har et ansvar for verdenssamfundet, vi skal nemlig alle yde, for at verden kan fungere helt optimalt.

RASMUS

RASMUS

ALBERTSLUND

Træet

Der var en gang et lille smukt træ. Træet stod på en meget stor mark, hvorfra der ikke ses andre træer. Men en dag, da solen stod op, var der kommet 7 andre træer, så nu var de en lille lund, og det lille træ havde det godt med alle 7.

Sensommeren kom og træernes blade blev røde og visnede, men så en morgen var en af de små smukke træers bark faldet af. Man kunne godt se på det lille træ, at det var meget bange for, hvad der nu skulle ske med det andet træ. Man kunne jo ikke vide, om det ville leve eller dø. Nogen dage efter var træet dødt.

Det lille træ levede videre men med det andet træ i tankerne. Det kunne ikke forstå, hvordan det kunne ske.

Det blev vinter, stille og roligt begyndte man at kunne se andre små lunde på marken. Selvom det var vinter, havde træet det godt. I alle lundene kunne man se, at træerne ikke var lige store. Nogle var små, og andre var lidt mindre. Eller virkelig små. Vinteren gik, men der var både meget kolde og meget varme dage. De kolde dage var meget hårde mod træet, men det gjorde at de små træer fik lov til at vokse, og de store træer lærte at holde sig lidt tilbage.

En morgen, hvor fuglene kvidrede som aldrig før, var der nu en skov, hvor lundene før stod. Træet var kommet til at stå sammen med nogle helt nye træer, som den aldrig havde set før, men det kunne lære meget af. Alle de små lunde var vokset sammen til en stor, smuk skov, hvor alle træerne næsten var lige store. Selvom der nu var en skov, gik alt ikke kun godt. Nogen af træerne havde en større krone end andre. Det gjorde ligesom, at ikke alle træerne fik lige meget lys, og det gik udovre de andre. Det lille træ fik heller ikke så meget lys, og det kunne mærke, at det fik det rigtig dårligt. Sådan var det i et stykke tid, indtil det blev regnvejrr. Vandet lagde sig på de store træers blade, men det var så tungt, at grenene knækkede.

Efter regnvejrr voksede alle træerne meget, og det blev sommer. Træet elskede alt det lys som den fik fra solen. Nu var træerne så store, at de næsten kunne nå skyerne. De begyndte at sende deres frø ud i verden så godt, som de nu kunne.

CASPER

TÅSTRUP

Hvorfra min verden går

Mange vil nok mene at et år på efterskole er spild. Efterskolen er bare et sted for unge mennesker med problemer, som ikke kan anbringes andre steder.

Folk som tror at efterskoler er sådan har aldrig været på Baunehøj Efterskole. De ved slet ikke hvad de snakker om. Dem der ved hvordan det foregår på en efterskole er dem der har gået der. Derfor har vi elever fået den opgave at skrive om, hvad efterskolen har givet os og hvad vi har lært af vores ophold på Baunehøj.

Hvad Baunehøj har givet mig. Hmm.. Det tror jeg først virkelig, jeg finder ud af, når jeg engang er stoppet på skolen, og begyndt på min videre uddannelse. Men nogle ting kan jeg da allerede sige nu, at jeg har lært. Jeg har fået mere selvdisciplin, blevet mere moden, kommet af med mange dårlige vaner, lært at gøre rent, lave mad og en hel masse andet. Men det er ikke de der praktiske ting, der er de vigtige. Det er alle de personlige ting, man har fået i løbet af året. De ting man nok først opdager når man kommer hjem eller står i en situation, hvor man måske reagerer helt uventet og så bagefter finder ud af, at sådan ville jeg ikke have gjort før Baunehøj. Men alle de ting tror

jeg kommer lige så stille og roligt med tiden. Man vil opdage flere og flere ting, hvor man lige vil stoppe op og tænke over, hvorfor man gjorde, som man gjorde.

Efterskolen har også været med til at ændre en del af mine tidligere holdninger. Skolen har lært mig, hvordan jeg skal opføre mig ude i samfundet, og om hvordan man lever i et fællesskab, hvor der skal være plads til alle både svage og stærke, og hvor alles meninger og holdninger skal høres.

En ting er i hvert fald helt sikkert: det vil være en kæmpe fejl at afskaffe noget så lærende og fedt som efterskolen. Det er i hvert fald ikke folk, som ikke ved hvad en rigtig efterskole er, som skal sidde og lave om på noget, som de ikke ved noget om.

Jeg sidder nu her, ca. 2 mdr. efter vi er stoppet ,og prøver at skrive ned på papir hvad mit ophold på Baunehøj har givet mig. Det er ikke noget, man vil kunne forklare, til folk som ikke har været der, men nu prøver jeg alligevel. Det er nok noget, som man ved med sig selv, og som man kan snakke med andre efterskoleelever om.

Selvom jeg ikke havde regnet med det, er jeg begyndt at savne Baunehøj helt vildt meget. Et gymnasium eller andre skoler vil aldrig kunne sammenlignes med efterskolen.

Det vigtigste jeg har lært, efter jeg er stoppet er nok at: Man finder først ud af, hvad der betyder noget for en, når man har mistet det.

EMILIE

KØBENHAVN

Der var engang en ung pige, der boede hjemme hos sine forældre. De boede midt inde i den larmende, forurenede storby. Pigen skændtes tit med sine forældre og forholdet imellem dem var meget anstrengt. Pigen længtes efter et sted med lys, varme, rum og plads. Et sted hvor luften var frisk og klar at indånde. Hun længtes efter naturen. Når hun skændtes med sine forældre, endte det som regel med, at de bad hende pakke sine ting og finde et andet sted at bo, når nu hun var så utilfreds med tingene, som de var.

En dag, den unge pige havde været oppe at skændes med sin mor, og moderen endnu engang havde bedt hende om at finde et andet sted at bo, hvis hun var utilfreds, gjorde pigen alvor af forældrenes trusler. Hun pakkede sine ting og begav sig ud på en vandring. Hun vandrede gennem byen og kom inden aften til byens port. Hun gik igennem den og standsede et øjeblik. Hun vendte sig om og så tilbage på byen, bilerne, neonreklamerne, der lystigt blinkede på byens tage. Hun ville huske det hele, så hun indprentede sig billederne, lydene og indtrykkene en sidste gang. Så fortsatte hun ud ad vejen. Hun vandrede i mange dage igennem mange forskellige byer og kom længere og længere ud på landet. Om natten sov hun på kroer og hoteller, for de småpenge hun havde bragt med sig fra sit hjem.

En dag stod hun for enden af en lang allé. Det var sidst på sommeren, men denne dag forekom ubegribelig varm. Solen skinnede fra en skyfri himmel. Et sted for enden af den lange allé af blomstrende træer og bølgende marker på begge sider, syntes pigen at kunne se noget lys. Det kom ikke fra solen, det var noget underligt gyldent lys. Der hvor hun stod, kunne hun ikke se, hvor det underlige lys stammede fra. Men hun var blevet nysgerrig. Det lokkede at finde en forklaring på, hvordan et lys fra jorden, kunne overdøve solens stråler... Eller var det måske netop solens stråler, der blev spejlet eller reflekteret tilbage? Helt uden at opdage det var hun begyndt at gå.

Pigen havde været så opslugt af sine tanker, at hun slet ikke havde lagt mærke til, hun var begyndt at gå op ad alleen. Hun stod nu ved indgangen, til hvad, var hun endnu ikke klar over, men hun kunne nu se, at det var her lyset stammede fra. To store træløger stod åbne og bød velkommen, så pigen listede ind. Hun kunne ingen mennesker eller dyr se. Hun gik op af stien bag lågerne og så nu til sin forbavelse et slot. Det lå godt gemt bag en masse træer, så det var nok derfor, hun ikke havde bemærket det, da hun stod forenden af alleén.

Det underlige, stærke, gyldne lys kom fra slottets vinduer. Pigen undrede sig over, at de havde tændt lys inde på slottet, når det var højlys dag. Hun undrede sig over, at der ingen mennesker var nogle steder. Hun gik hen til slottets port og tog i døren. Til hendes forbavelse var den ikke låst. Den gled lydløst op. Inde i byen var alle døre altid låste. Bare for at komme ind i deres lejlighed skulle man igennem tre låste døre. Hun smuttede ind på slottet og mærkede straks en atmosfære af varme og venlighed. Hun følte sig på ingen måde kriminelt, selvom hun i sin forstand gik ind i nogle fremmede menneskers hjem.

Der var helt stille på slottet. Pigen stod i en halvmørk hall. Den var tom, men for enden af hallen stod en dør på klem. En lysstråle fandt vej ud igennem den. Det var det mystiske lys igen. Pigen var sikker på, hun nu havde fundet kilden til lyset. Hun listede sig tættere på og kunne nu høre et flygel spille. Tonerne var smukke og rene og udfyldte alle tomme huller i verden. Al ensomhed og længsel forsvandt ved deres klang. Der var også nogle, der sang.

Pigen gik helt hen til døren og kunne nu skelne ordene fra hinanden: "Eventyr..." Blev der sunget. Pigen stillede sig sådan, at hun kunne kigge ind af den smalle sprække, døren lavede ved at stå på klem. I starten blændede det stærke lys hende, men så vænnede hun sig til det og det syn, der mødte hende, glemmer hun aldrig. I en stor sal sad der 79 drenge og piger, alle på hendes alder. "Der er plads til mange endnu!" Sang de videre. Bag ved et stort, sort flygel sad kongen. Der var ingen tvivl om, at det var ham, der var kongen på slottet, men han var ikke højere end de andre. Han sad ikke på nogen trone, han var ligeværdig med dem. Han sad på en skammel bag sit flygel og spillede til de unge menneskers sang. "Nogen ender lykkeligt..." Pigen kiggede rundt på deres ansigter. De så alle meget lykkelige ud, harmoniske. "...og andre gør hjerterne bange." Men da hun kiggede efter, kunne hun godt se, at det måske ikke altid havde været sådan. Nogle af dem havde nogle år. Det var tydeligt at se, at de alle havde en fortid. En fortid der lå før slottet. Måske mange år tilbage. En traumatisk fortid, som de var kommet hertil for at få bearbejdet, ligesom hende selv. Hun var bare ikke blevet klar over det før nu. Lyset havde ført hende hertil. Hun lyttede igen til de unges sang: "Men kærligheden, er det hele værd!" De holdt alle sammen hinanden i hånden. Der var ingen, der sad for sig selv. Drenge og piger. Piger og piger. Drenge og drenge. De holdt alle sammen. Deres øjne glinsede, og nu opdagede pigen, hvor det uforklarlige gyldne lys kom fra. Det kom fra forsamlingen. Det opstod imellem de unge

mennesker. Al deres venlighed, varmen, glæden, venskaberne, kærligheden, smerten, sammenholdet, fællesskabet og musikken gav så meget energi, at der blev skabt et guddommeligt lys. Et lys, der var så fortryllende og stærkt, at det havde trukket pigen hele vejen op af alléen og ind i salen til de åbenhjertede mennesker, hun nu stod i blandt og holdt i hånden som det naturligste i verden. "Al den kærlighed" Tænkte pigen. "Den kan ikke forklares og ikke forstås, den findes, den er her!" Sang koret af stemmer, som fulgtes så smukt ad at det kunne være én. "Eventyr..." Koret og klaveret tonede ud. Men lyset blev ved med at være blandt de unge drenge og piger, da de slap hinandens hænder. Pigen undrede sig ikke længere over, at der ingen folk havde været på slottet, de var alle samlet inde i den store sal, men nu myldrede de ud af alle mulige forskellige døre. Ud på det store slot. Pigen blandede sig med en lille flok piger, der var på vej ud af døren. De pludrede om løst og fast, mens de hjemmевant gled gennem slottes mange gange, stuer og sale. Pludselig vendte en af pigerne sig imod hende. "Du er ny her, kom lad mig vise dig rundt."

Efter rundvisningen følte pigen sig allerede hjemme på slottet. Det var helt anderledes, end der hvor hun kom fra. Slottet lå isoleret, langt ude på landet og kun få meter fra havet. Det var en stor omvæltning for pigen, pludselig at bo midt i den smukke, danske natur, hun kun havde drømt om at bo i. Pigen havde fået et værelse på en gang, hvor der også boede 14 andre piger. Uden for pigens vindue voksede der en rosenbusk. Den havde mange knopper, men ingen af dem var sprunget ud endnu. Dette undrede pigen, men hun tænkte ikke videre over det.

Hun tilbragte mange måneder på slottet. Ingen undrede sig over, hun var kommet, og til sidst faldt det også pigen helt naturligt, at hun skulle være der. Hun hørte ligeså meget til stedet som alle

de andre, der boede der. Måske var de alle kommet dertil ligesom hende selv, ved et tilfælde. Hvis det altså var et tilfælde!! Hun kom til at holde af stedet. Menneskerne omkring hende. Kongen og hjælperne. Hun kom til at holde af de ting, de lærte hende og som hun lærte af sig selv igennem stedet og de ting, det gav hende. Hun lærte at synge. At synge med i et kor og elske musikken og det, den giver. Hun lærte at lave gymnastik. Hun lærte at holde af at lave gymnastik. Udføre rytmiske øvelser til musik og tilfredsstillelsen ved at gøre det sammen som 79 andre og gøre det sammen med dem.

Hun lærte at ride på slottets heste. Blev smidt af utallige gange, men blev stædigt ved. Hun elskede at ride i skoven med de nye veninder og se årstiderne spejle sig i naturen. Så lærte hun at lave mad. Brugte sunde økologiske råvarer, som slottets egen køkkenhave dyrkede, til 5 måltider dagligt. Hun lærte om tilberedning, vitaminer og hygiejne i et køkken. Så lærte hun om at gøre rent og om at holde rent. Slottet blev holdt af alle de unge mennesker, der boede der. En gang om ugen, blev de tvunget ned i gummihandskerne og sat til at skure og pudse alle slottets rum. Egentlig syntes de, at det var helt i orden og meget hyggeligt, når det blev gjort af alle sammen på samme tid. De brokkede sig kun for at markere sig lidt. Så lærte pigen at holde en have. Fjerne ukrudt, beskære, plante, rive og hvad der ellers hørte sig til. Dette havde pigen aldrig haft muligheden for før. Inde i byen havde de viceværter til at klare den slags opgaver, desuden havde de ikke engang deres egen have, men måtte dele en gård med 50 andre familier.

Pigen lærte også at tage ansvar. Ansvar for arbejdsopgaver. Ansvar for arrangementer. Ansvar for så mange ting. Så lærte hun at åbne sig. Før i tiden havde hun haft svært ved at sige ting højt i forsamlinger med mange mennesker. Faktisk havde hun slet ikke turde stille sig op foran mange mennesker og tale, det kunne hun nu. Hun

var stadig lidt nervøs, men kunne dog sagtens. En anden ting hun lærte, den tid hun var på slottet, var at danse folkedans.

En aften var der bal på slottet. Drengene skulle invitere pigerne op til dans. Pigen blev da også inviteret op af en dreng. Hun havde egentlig aldrig talt med ham før. Mens de dansede snakkede de sammen, og inden aftenen var forbi, følte hun at hun kendte ham meget bedre end før.

Men det var selvfølgelig meget mere end lutter gode stunder på slottet. Nogle gange oplevede pigerne og drengene, kongen og hans hjælpere kriser. Det skete engang imellem, at en af dem der boede på slottet ikke var troværdig. Dette kunne ikke tolereres og den værste konsekvens var, at personen, der ikke var troværdig, måtte forlade slottet, enten for en tid eller for evig. Det krævede nemlig troværdighed at bo på slottet. Da ingen døre på slottet var låst, var alle nødt til at stole på alle. Sådan var det.

Der var gået lang tid siden pigen var ankommet til slottet og meget havde ændret sig. Hun var blevet ni måneder klogere på sit liv og sig selv. Rosen foran hendes vindue var nu sprunget ud og stod nu stolt og blomstrede, det var den smukkeste på hele slottet.

En dag kom prinsen hen til pigen og spurgte, om hun ville med ud for at opleve verden. De rejste sammen væk fra slottet og ud for at afprøve alt det, de havde lært der. For de var blevet meget klogere på både håndens, åndens og hjertets dannelse.

ANNA

JYDERUP

Solen der blev til en stjerne

Troværdighed og ærlighed skabte en lille sol, bar hende indhyllet af kærlighed. Bar hende gennem alt. Men med tiden voksede solen sig stor, og havde brug for mere kærlighed og lys end den trygge favn ville kunne give. Med rystende hænder klamrede solen sig til den trygge kærlighed og det moderlige lys. Men kunne ikke holde fast, og måtte give slip.

Den lille sol faldt og faldt. Ned i mørket hvor ingen ting groede. Alt havde et nyt lys, ikke det troværdige klare sollys som havde fulgt hende, men et mærkeligt ensomt lys, hendes eget svage lys.

Frygten voksede. Ensomhed.

Ingen så at solen ikke længere havde sine beskyttende hænder og det klare lys. Ingen opdagede de søvnløse tårer og de angste øjne der med blåt skær søgte efter hjælp til at komme tilbage til lyset og kærligheden igen. Søgte og søgte, men det eneste der var omkring den, var skyggen af kærligheden og lysets favn og historier der var fortalt. Minderne. Nyt måtte findes. Solen tog sig selv i hånden og løftede sine ensomme øjne mod himlen, for at finde håb. Hun måtte finde sit eget lys, finde ud af hvordan den kunne kæmpe sig op på himlen igen. Men denne gang måtte hun være alene.

Det spæde lys fra den lille sol skinnede nat og dag og blev kraftigere og kraftigere, men det var ikke nok til at satse på at komme til himlen. Solen søgte efter inspiration, prøvede at finde sit lys, sin farve. Søgte i alt hun kom i nærheden af, alt nyt skulle kigges på, mærkes, tænkes over og prøves. Tænk hvis chancen forsvandt for næsen af hende. Intet måtte overses.

Solen voksede og voksede, skinnede klarere og klarere, og fik mere og mere erfaring i takt med dens søgen. Mange trygheder kom og gik nu afbrudt, så solen nåede aldrig at finde ud af om der mon var en chance, eller om hun havde snydt sig selv igen.

Solens kendskab til verden var blevet stor, og en dag så hun en smerte i folks øjne. Og ved lysten til at hjælpe andre, lyst den op, sammen med viden om verden. Den lille sol skinnede og skinnede og svævede langsomt op af det mørke hul, mod himlen.

Pludselig blev solen slugt af en virkelighed, noget den skulle igennem. 160 hænder greb fast og solen havde ikke mulighed for at flygte. Hun valgte at skinne for dem af al hendes magt, så de kunne skinne tilbage og bringe glæde. Men som tiden gik, forsvandt solens styrke mere og mere. Hun gav det hele væk, og glemte at beholde det lys hun havde brug for selv. Det mærkelige hul kom tættere og tættere på igen, solen faldt ned i en smuk solnedgang. Hun følte sig fortabt og kunne ikke skinne mere. Men ud af mørket kom 160 øjne frem, og viste ærlighed, kærlighed og troskab. Og hun lod sig for første gang hjælpe, og forandres. Så at hun ikke var alene, hverken i glæden eller sorgen. Og den lille sol fandt nyt håb. Og så pludselig, at der også var små sole der stille lyste for hende.

Tiden gik og følelsen af ikke at være alene, fik solen til at få ro til at nyde varmen og lyset. Hun fandt ud af at hun blev nød til at skinne for sig selv, ellers ville den lille sol slet ikke kunne skinne. Hun begyndte at svæve mod himlen i fællesskab, med en større viden om sig selv. På vejen op mod himlen tog solen lige så stille form, blev

mindre og mindre, med en fastere kerne af sollys. Solens lys blev smukkere og smukkere. Hun kiggede rundt omkring sig og nogle af solene var på samme måde begyndt at forandre sig. Til stjerner. Til ledestjerner der var på vej ud i det store univers, for at bruge deres lærdom, forstå mere, lære mere.

Den smilende spæde stjerne så på og var ikke bange længere, men havde fået en ubeskrivelig kraft som ingen ville kunne slå ihjel. Nu vidste den mere end den havde forestillet sig, og var ikke mindst på vej til at lære at elske sig selv.

Se på stjernen, den lyser
Lugt til blomsten, den dufter
Tro på dig selv, det hjælper
Jeg elsker dig, det varmer
Lad tåren trille, den renser
Lad munden snakke og find dine grænser
Tænk på alt du har
Kys din navle, kys din pande
Og lad igen din kærlighed på jorden danne

Tro på den levende stjerne,
Tro på drømmen dybt i dit hjerte.
Du er et vindue i en større bygning.
Du har din egen udsigt, men sammen med andre åbner I en verden af små vinduer.
Lys. Et paradis.
Hvis du nyder dit, smiler og er åben, og holder du dit vindue rent, vil du opnå en stor verden.
En ubeskrivelig kærlighed.

CHRISTIAN

LYNGBY

Hvordan jeg har udviklet mig? Tja, jeg synes, jeg har udviklet mig meget siden jeg kom herop til Baunehøj Efterskole. Jeg er faktisk en helt anden person, siden starten af skoleåret. I starten snakkede jeg ikke med så mange. Min værelseskammerat snakkede jeg selvfølgelig med, men de andre sagde jeg ikke så meget til. Jeg er blevet meget mere moden, og nu snakker jeg, så meget jeg kan til alle mulige mennesker. Jeg har fortalt nogen nogle af mine hemmeligheder, det er aldrig sket før i hele mit liv. Lige nu tør jeg sige alt muligt uden at blive bange eller sådan noget, ligesom i starten.

Livet med de andre i husgruppen er blevet mere sjovt og mere roligt end i starten, hvor alle var nervøse og skulle lige lære hinanden at kende først. I starten sagde jeg ikke så meget til dem, men det er forandret nu. Jeg siger mere, både fordi jeg tør, og fordi jeg er blevet mere moden i min opførelse.

Jeg tror, at jeg er blevet mere tryk ved at være sammen med dem, hvor vi kan være som vi er uden at blive helt til grin. I husgruppen anerkender de en som man er, det er i hvert fald det jeg ser i gruppen. Det kan godt være at nogen er helt uenige med mig, men sådan er det ikke, som jeg har det.

Jeg har forandret mig meget, når jeg ser på mit tidligere liv, før jeg

kom herop til skolen. Før havde jeg ingen venner, nu har jeg en hel masse venner, som jeg stoler på. Noget må der være sket siden, jeg pludselig fik så mange venner, jeg tror, jeg har brudt nogle grænser.

Jeg følger ikke så meget med i demokrati, så jeg ved egentlig ikke så meget om det. Jeg ved heller ikke, hvordan det er at være samfundsborger. Jeg har fået mere ansvar, da jeg startede heroppe. Jeg skal for eksempel gøre en gang helt rent, og jeg skal feje en sti fra blade.

Jeg ved egentlig ikke så meget om at være en verdensborger, men jeg vil gerne vide, hvordan det er.

ELISABETH

ELISABETH

ROSKILDE

Det regnede ned i store mængder. Gaden var våd og klam, så den lille pige var helt stiv af kulde. Hun søgte derfor ly, hos en gammel dame, hun havde mødt på gaden. Da hun kom ind i det gamle hus, fik hun en kop te og et fodbad. Den lille piges fødder var så kolde, at hun slet ikke kunne mærke, om vandet var varmt eller koldt. Desuden var hun også blind, så det var hende umuligt at ramme karet. Derfor måtte den gamle dame temperere vandet for hende, men den gamle dame kunne heller ikke mærke hvorvidt vandet var for varmt eller koldt. Derfor var vandet nogle gange koldt som is andre gange varmt som i helvede, men det forekom dog at det var lige tilpas. Pigen fik tit lyst til at tage fødderne op af det ubehagelige vand, men dette ville på ingen måde gøre det nemmere for hende selv, da dette ville få hende ud af virkeligheden. Hun havde allerede indset, at hun var nødt til at leve i nuet for at overvinde denne utrolige smerte. Når pigen var ved at eksplodere af smerte, brød hun ud i gråd, hvilket resulterede i at karet begyndte at flyde over. Den gamle dame løb fortvivlet rundt for at tørre al vandet op, men lige meget hjalp det.

Hun vidste godt at vandets isnende kulde snart ville blive afløst af varme, men hvornår? Dette var der ikke nogen, der kunne svare på.

Pigen blev pludselig i stand til at se, hvor elendig den gamle dames situation var. Hendes egen fortvivlelse blev afløst af, hvordan den gamle kone havde det, den lille pige var nu i stand til at hjælpe den gamle kone.

Førhen havde pigen blot konstateret den gamle dames situation, og tænkt at hun selv havde det mindst ligeså slemt selv.

Gadens asfalt blev nu brudt op af små spirer, der kom af pigens fodtrin. Himlens skyer blev lysere og lysere for hver dag der gik. Af og til regnede det dog stadigvæk. Disse få regnvejrsgage mødtes pigen og den gamle dame og hvis den ene af dem syntes den buldrende torden var for voldsom, snakkede de om at det faktisk ikke var så slemt endda.

STATISTIK

HVEM HAR PÅVIRKET DIG MEST?

PIGER	0	7	19	13	1	1	1	
DRENGE	2	9	6	5	3	0	2	
(KAMMERATER)	-	-	-	-	-	-	-	(LÆRERE)

HVOR MEGET HAR DET BETYDET AT VÆRE HJEMMEFRA?

PIGER	20	10	9	0	1	2	0	
DRENGE	12	6	2	4	1	1	1	
(MEGET)	-	-	-	-	-	-	-	(LIDT)

HVOR ORIENTERET ER DU OM AKTUELLE SAMFUNDSSPØRGSMAÅL?

PIGER	0	6	7	4	11	10	4	
DRENGE	3	3	7	6	5	1	2	
(MEGET)	-	-	-	-	-	-	-	(LIDT)

ER DU BLEVET MERE INTERESSERET I DANSK KULTUR OG HISTORIE?

PIGER	6	6	8	5	8	3	6	
DRENGE	4	2	2	3	7	5	4	
(NEJ)	-	-	-	-	-	-	-	(JA)

BØR SAMFUNDSFAG VÆRE ET OBLIGATORISK FAG?

PIGER	3	3	1	10	2	8	15	
DRENGE	1	4	0	1	3	4	14	
(NEJ)	-	-	-	-	-	-	-	(JA)

ER DU I UNDERVISNINGEN KOMMET TÆTTERE PÅ AT VÆRE VERDENSBORGER?

PIGER	2	2	5	10	9	8	6	
DRENGE	2	2	1	5	6	8	3	
(NEJ)	-	-	-	-	-	-	-	(JA)